

שביעי של פסח

וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות בפרשה
וזיכרונות מקוריים וזיכרונות ע"צובים

להצלחת ולישועת ה' בכל משאלות לבו לטובה אמן
שותפי לכל זיכרונות הרבים של "וטהר לבנו"

ר' אברהם בן שושן גואטה שליט"א

וברוך ה' יצא – כרך חדש

ויקרא

לאחר שכבר יצא בס"ד כרכי "שמות" ו"דברים"

ובקרב בס"ד כרך "במדבר"

ואנא התפללו להצלחתו בס"ד תמיד

ושיהיה לעילוי נשמת אביו

מר שושן בן אברהם וסמינה גואטה זצ"ל

ולע"נ אמו מרת זאיה גואטה ע"ה

בת שלמה ורחל כליפי ע"ה

וברכה לבנו היקר שי שושן בן אברהם גואטה נ"ו

על מסירותו המושלמת לספרים הקדושים

הקב"ה ישלם שכרם בזה ובבא

ניתן להשיג את הספרים, אצל המחבר יוחנן ריינר 0527120333 במספר ערים בארץ, "בחינים" ללומדים בספר

שביעי של פסח

כי קרוב הוא פן ינחם העם וישבו מצרימה - פרעה התלבט האם לרדוף

והנה רש"י אומר שפרעה הסתפק האם לרדוף כי סגר עליהם המדבר או לא לרדוף כי פחד, אזי הקדוש ברוך הקשה את לבו לרדוף אחרי בני ישראל. משמע מזה, שאם פרעה לא היה מסתפק, ולא היה לו צד לרדוף, אז הקב"ה לא היה מקשה את ליבו. אלא עצם הדבר שנתן דריסת רגל ליצר הרע, בספיקות, לכן נכשל בדבר.

מה שבא בקלות הולך בקלות, לכן עם ישראל לא נכנסו מיד לארץ כי בניסיון קטן יחזרו לטומאה, דווקא במאמץ מרובה ובדרך ארוכה והרבה מכשולים זה מחזק שנוכל להשתנות באמת ולא ניפול במהירות מהחיוזק שקיבלנו על עצמינו, אז צדיקים קשה לכם, הדרך ארוכה, זה בסדר, ככה החיוזק יחזיק מעמד, לא להישר, קדימה.

וזה מלמד אותנו, לא להשאיר פתחים וספיקות ליצר הרע, אלא חד וברור, וימאנווןון לא רוצה!! חד וחלק, לא רוצה לחטוא, אין לי ספק ולא התלבטות, לא!! נקודה. לא!! ככה היצר לא יכריע אותנו, ובעזרת השם נצליח להתחזק באמת בלי ספיקות אלא בחוזקה "ה' הוא המלך ולו אנחנו עבדים", בלב ובנפש, בלי ערעור ופקפוק.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו

אמתית, ולכן משה בחר במצוות לקיחת עצמות יוסף, כי במצווה זו יש יותר אחוזים לשם שמים ממצוות הביזה.

ואכן במצוות הביזה מצאנו **במפרשים** שמשה רבינו היה צריך לנתק אותם בכוח מביזת הים, וזה כפי האמור שיש מצוות שנעים לעשות כי מעורב בזה הנאה גשמית שיש שיקיימו אותה לא רק לשם שמים, ויש מצוות שקשה לעשותם כי אין לאדם שום טובת הנאה מזה רק מאה אחוז לשם שמים, **ובפרט** שיתכן שמשה רבינו אפילו הפסיד מהתעסקות בעצמות יוסף שהרי נטמא בטומאת מת.

על פעולת משה זו, אמרו חז"ל "**חכם לב יקח מצוות**", ולמה דווקא על זו? וכי חסר מצוות שמשה רבינו עשה בחייו, מה מיוחד במצווה זו??

אלא שכאן הייתה בפני משה אפשרות לקיים את מצוות הביזה, ככתוב "**בקש נא מאת העם**" - **שלא יאמר אותו זקן ועבדום וענו אתם קיים, ורכוש גדול לא קיים**, ואם כן היהודים בביזה קיימו מצוה, **אבל** כשיש 2 מצוות לבחור, אזי נטיית הלב באיזה מצווה לבחור מלמדת על חכמת לב

על כן גם לנו תמיד יהיה הפלס בידינו, לדעת כמה לשם שמים יש בכל מצווה שאנחנו עושים, ולאיזה מצווה נרוץ ונבחר ונעדיף לעשות אותו ראשון, ושכל מעשינו יהיו כמה שיותר לשם שמים באמת אמן ואמן.

המשך – חכם לב

שלא הועילו בעבודתם למצרים, כי הכל היה נהרס ולא מתקיים, רק עבודה לשם עיניו, וברור שהשלל לא שימש כפיצוי וככפרה על מעשי המצרים, ולכן היות וזה היה במקום העיניו של מצרים, לכן מגיע להם.

אמנם היות ולמצרים לא היה חיבור וקשר לשבט לוי ולכן היה **חסר כלפי הלוויים את חלק הציווי** "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה", ואם כן יתכן שאכן **שבט לוי לא קיבלו משלל מצרים, ואולי** גם בגלל זה כל שבט לוי ממש לא חטאו בעגל, כי לא היה להם כסף וזהב בשפע שבורא עולם העיד שזה גרם לעם ישראל לחטוא בעגל שנאמר וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל-גמרא ברכות לב', **מלבד משה רבינו** שלמרות שהוא לוי בכל זאת המצרים הכירו אותו ולכן גם הוא היה בנשיאות חן של המצרים כפי שכתבה התורה.

וכאן עמד משה בפני דילמה קשה, שמצד אחד רק הוא משבט לוי שהיה לו נשיאות חן מהמצרים, ואם הוא היה לוקח מהם כסף וזהב זה היה מייקר את לומדי התורה, שעם ישראל ידע ששבט לוי לומדי תורה עינו את עצמם בתורה כתחליף ראוי ומעודף מעיניו מצרים, ואם לעיניו מצרים מגיע שלל, כל שכן לעיניו המועדף - עיניו בעמל התורה בוודאי ועל אחת כמה וכמה שמגיע להם שכר ושלל.

ועוד קיבל אסמכתא לטענה זו, כי הנה גם הוא למרות שלא עונה בעבודת פרך בכל זאת הקב"ה נתן שימצא חן בעיני עבדי פרעה, ואם הוא לא ינצל זאת הרי שזה בל תשחית ממתנת הבורא שנתן לו נשיאות חן מיוחדת.

אבל משה **חכם לב יקח מצוות**, העדיף מצווה שאין לו בה טובת הנאה גשמית, בפרט שעצם זה שמשה משבט לוי נבחר לגואל למרות ששבט לוי לא היו בעיניו פרעה, זה כבר הוכיח שעניו הלוויים בעמל התורה היה תחליף מושלם וראוי במקום העיניו של פרעה, והיות ומשה בעצמותו שנבחר כגואל כבר חיזק את לומדי התורה, לכן משה בחר בקבורת יוסף שהיא מצווה שכולה חסד של אמת.

יש לתמוה למה בעצם היה למשה רבינו זכות לקבל רכוש מהמצרים, הרי הוא וכל שבט לוי לא עונו, והרי מפורש שהרכוש זה תמורת העינוי??

ואפילו שגם משה נשא חן בעיני עבדי פרעה והמצרים שמחו לתת לו כסף וזהב אבל עדיין זה לא משווה אותו לעם ישראל שמגיע להם מכוח ההבטחה ומכוח מצוות ה' כפיצוי על העינוי?? **ואם** אצל משה אכן לא היה לו מצווה לנצל את מצרים אם כן ברור שיתעסק במצווה היחידה שעמדה מולו שהיא התעסקות בעצמות יוסף!!

וייתכן, שבוודאי למשה היה זכות ומצווה לקבל מהשלל והרכוש, שהרי הוא עבר את העינוי הגדול מכולם, שניתקו אותו מהבית מדרש של שבט לוי, וניתקו אותו מהעם שלו, ועשרות שנים הוא היה בגלות כי באו להרוג אותו על שדאג לשלום העם ולקדושת העם - שלא יהיו מצרים שיטמאו את עם ישראל בזנות כאותו מצרי שמשה טמנו בחול.

אבל עדיין אפשר לטעון, שמשה לא סבל עינוי ועבודת פרך, אלא ברח כמורד במלכות, ולכן עדיין לא מגיע לו רכוש כמו כל היהודים שעבדו למצרים עבודת פרך?? **ובכלל** יש לברר האם **שבט לוי בכלל הציווי לקחת משלל מצרים** ככל השבטים, שהרי התורה לא הוציאה אותם מהכלל בעניין זה?? ואם אכן גם הם זכאים בשלל נשאלת השאלה במה זכו הרי הם לא היו בשעבוד של פרעה??

לכן נראה לתרץ כדברי **הזוהר הקדוש** ששבט לוי גם היו בגזירת העינוי ככל השבטים, רק הם המירו זאת לעמל וגייעה בלימוד התורה בהתמדה ובעומק הסוגיה, ולמרות שהם התמידו עוד קודם השעבוד של פרעה, בכל זאת בזמן השעבוד הם גם לא נשמו כביכול ולמדו עוד יותר בהתמדה עד כלות הכוחות.

ולכן לכאורה גם לשבט לוי מגיע שלל כי גם הם עונו, ואפילו שלא עונו על ידי המצרים הרי גם שאר השבטים

וטהר לבנו – שביעי של פסח

לזה צריך להיות חכם לב גדול כמו משה, לדעת שמצווה שכולה לשם שמים עדיפה ממצווה חשובה מאוד מאוד אבל שיש בה אחוזי הנאה וטובת הנאה עצמית.

ומחמת שיש כאן הכרעות דקות במשקל המצוות להחליט שמצוות קבורת יוסף עדיפה ממצוות השלל שיש בו גם בעקיפין עוד חיזוק לחשיבות לומדי התורה.

וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים

ולפי זה מובן מדוע משה רבינו בא בשיא קושי העבודה ואומר לעם ישראל שבורא עולם יוציא אותם ממצרים ויקח אותם לארץ ישראל ושיהיו עם ה', וכבר כתבנו בפרשת וארא שכאשר אדם סובל מאוד בכאב עצום, דבר יחיד שהוא רוצה לשמוע זה מתי הכאב והסבל הנוראי יפסק, ובאמת פלא שמשה רבינו לא הבין זאת??? ובעצם בורא עולם ציווה אותו לדבר כך עם בני ישראל!!!!

אלא ייתכן שמשה רבינו בשליחות הקב"ה רצה להציל את כל עם ישראל, שבשיא הסבל והשעבוד לפרעה הם יסכימו ויקבלו עליהם בקלות את ההחלפה מעבדות פרך אכזרית לפרעה עד כדי קוצר רוח, ולהחליפו לעבודת ה' הקלה יותר מבחינה גופנית וגם מבחינה נפשית שיש להם סיפוק מעבודתם, ואם היו עם ישראל מתעלים על סבלם ומקשיבים לדברי משה, ואז כל עם ישראל בשלימות היה יוצא ממצרים ולא רק חמישית או 2 אחוז מעם ישראל.

כי היהודים לפני שטעמו טעם החופש - בשיא סבלם בנקל היו מחליפים שעבוד בשעבוד טוב, אבל לא שמעו למשה.

והדברים מבהילים, הנה פעם אחת לא הקשיבו לדברי משה רבינו, ולכן רוב מוחץ של עם ישראל מתו כרשעים!! וזה מבהיל על הרעיון, וגם אנחנו אוי לנו אם נזלזל בדבר אחד שאולי בדיוק זה הדבר שישנה אותנו מרשע לצדיק!! ולכן חשוב תמיד ללמוד מוסר גם כשאתה במצב של נפילות בעבירות ונופל ושוב ונופל!! כי פתאום תמצא נפשך את המשפט והרעיון הנכון מהחיזוק והמוסר שיתן לך עוצמה ורצון והחלטה לחזור בתשובה ולהחזיק בה לאורך ימים ושנים אמון ואמן.

וחמושים עלו בני ישראל, ויקח משה את עצמות יוסף עמו

וייתכן כי לנחשון היה כוח למסור נפש בזכות שראה ארונו של יוסף ונזכר במסירות נפש של יוסף להיות קדוש במצרים ולא לחטוא בזנות למרות כל הפיתויים, וברגע שנחשון מסר נפש הוא עורר את זכות המסירות נפש של יוסף, ולכן הים ראה וברח מזכותו של יוסף שהתעוררה על ידי נחשון.

ולפי זה נראה להוסיף, שהתורה מפרטת שמשה לקח את עצמות יוסף כי יוסף "השבע השביע את בני ישראל" שיקחו את עצמותיו איתם, ולכאורה למה יש כפילות השבע השביע, שיהיה כתוב כי השביע? ולמה גם יוסף התבטא "פקד יפקוד"? למה שוב כפילות!!!

אלא יוסף גילה לנו שיש כאן כוח שחוזר על עצמו, כמו שהקדוש ברוך פקד פקד ויפקוד אותנו מהצרות ומהגלות, כך השבועה שנזכור את יוסף ושניקה אותו אתנו זה חיוב וכוח שחוזר שוב ושוב, דהיינו: שכל יהודי חייב להשתמש בכוח המסירות נפש של יוסף, שוב ושוב ושוב, שהוימאן יוסף וינוס יוסף החוצה" ילווה אותנו בכל מקום, תמיד נזכור מסירות נפש "וימאווווןוון יוסף", עבירה!!! חס ושלוש!!! חלילה וחס!!! אין מצב!!! "וינוס יוסף החוצה"!!!

מצוות הסיבה בליל הסדר, בגלל ויסב אלוקים דרך מדבר, מה הקשר בין הדברים?

שבפשוטות עם ישראל ידעו מה הדרך הקצרה לארץ ישראל, כמו שבני אפרים שיצאו לפני הזמן לארץ ישראל הלכו בדרך הקצרה דרך ארץ פלשתים.

וזה המלכות של עם ישראל, שלא פקפקו בדרכי ה' והנהגתו עמהם, ושלטו על יצרם הרע שלא יפקפק בבורא עולם, לכן זכינו למצוות הסיבה שנדע שזה כוח מלכותינו שאנחנו סומכים על ה' כמו שמכנו על ה' כשהסיב אותנו דרך מדבר הקשה והארוכה ולא פקפקנו בו.

כתב רש"י "אחד מחמישה יהודים יצאו ממצרים כי רוב עם ישראל מתו במכת חושך", ובפרשת בא כתב שרשעים היו ולא רצו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה' לכן מתו.

וכמובן רבים המקשים והתמהים איך ייתכן שרוב עם ישראל למרות שראו את רוב המכות שהם נפלאות הבורא והוכחה לשלטונו בעולם, ובכל זאת רובם לא רצו לקבל על עצמם עול מלכות שמים!!!

הייתכן ??? וכי העדיפו עבודת פרך שהגיעה למצב שלא יכלו לשמוע למשה מקוצר רוח ומעבודה קשה?? וכי זה עדיף מתענוג לחיות בעמלה של תורה???

וחשבתי ללמד קצת לימוד זכות עליהם, שהיות והיה להם חופש מהעבודה לפרעה כמה חודשים, שהתחיל מראש השנה עד מכת חושך שהיה לפני פסח, לכן הם כבר טעמו טעם של חופש לכן הם פחדו לחזור לעבודה אפילו לעבודת ה' יתברך, פשוט הם רצו מנוחה ושקט ושחרור בלי שום עול אחרי כל מה שהם סבלו.

והדברים מבהילים, הנה פעם אחת לא הקשיבו לדברי משה רבינו, ולכן רוב מוחץ של עם ישראל מתו כרשעים!! וזה מבהיל על הרעיון, וגם אנחנו אוי לנו אם נזלזל בדבר אחד שאולי בדיוק זה הדבר שישנה אותנו מרשע לצדיק!! ולכן חשוב תמיד ללמוד מוסר גם כשאתה במצב של נפילות בעבירות ונופל ושוב ונופל!! כי פתאום תמצא נפשך את המשפט והרעיון הנכון מהחיזוק והמוסר שיתן לך עוצמה ורצון והחלטה לחזור בתשובה ולהחזיק בה לאורך ימים ושנים אמון ואמן.

צריך עיון למה דווקא בפרשה זו מוזכר שמשה לקח את עצמות יוסף עמו?? וגם למה דווקא בפרשה כתוב שעם ישראל יצאו חמושים בנשק, הרי בלקיחת השלל בפרשת בא כשיצאו ממצרים לכאורה שם היה צריך להיות פירוט עם מה עוד הם יצאו??

ונראה שביציאת מצרים נכתב על יציאה ברכוש ושלל ואילו בפרשתנו מדברים על נשק והגנה, ואכן עם ישראל לקח נשק וכלי מלחמה, ואילו משה רבינו לקח כהגנה את עצמות יוסף הצדיק.

אמנם בשעת מבחן, לא עזר כלי המלחמה שלקחו היהודים מול חצי האויב שהרי לזה עזר עמוד הענן, ומול מרכבות פרעה לא עזרו כלי הנשק אלא גלי הים, וליצירת הנס הגדול של קריעת ים סוף עזר ארונו של יוסף!!! כמו שכתוב הים ראה וינוס מה ראה?? ארונו של יוסף ראה וינוס!!! מדרש תנחומא. ונלמד מכאן, שהנשק האמיתי זה המצוות והקדושה ולא הכלי המלחמה, אבל יש כאן יותר עומק, שהרי כתוב גם שבזכות מה שנחשון קפץ למים במסירות נפש עד כדי טביעה זה גרם שיקרע הים סוטה לז', ואם כן מה בדיוק התפקיד של ארונו של יוסף???

ראיתי במדרש רבה כ' ז' שבגלל "ויסב אלוקים דרך המדבר ים סוף" לכן יש מצוות הסיבה בפסח, וצריך ביאור בין העניינים??

וייתכן שמצוות הסיבה זה לשבת כמו מלך, וביציאת מצרים הם יצאו כמו מלכים בשירה, וה' לא לקח אותם בדרך קצרה לארץ ישראל, כי לא רצה שיראו מלחמה כשהם מרגישים כמו מלכים, אלא 'הולכים בדרך הארוכה והקשה "דרך המדבר", ועם ישראל לא פקפקו בה', למרות

וטהר לבנו – שביעי של פסח

לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים

דין זה כבר בא לפני ושנתי ושלשתי בו, אלא הו מתונים כלומר ממתינים קודם שתפסקו הדין, **וחשבת** להרחיב את ההסבר, שאפילו אם אדם זה בדיוק נידון בבית דין הזה 100 פעמים בדיוק על אותו מקרה, למרות שביט יודעים בוודאות שיש לו חזקה לרעה, בכל זאת עליהם לבדוק יסודי כל מקרה כאילו זאת הפעם הראשונה.

כ אם חלילה בדיוק הפעם למרות ה 100 שלא צדק, דווקא פעם זו תהיה הפעם היחידה שהוא צודק ובגלל שלא בדקו טוב התחייבו אותו בטעות, זה יגרום שהוא שיגיד שכל ה 100 פעמים שחייבו אותו גם זה טעות ושקר, כי שונאים אותו וסתם מחייבו אותו.

ככה זה היה גם אצל מצרים, דבר אחד מתוך 1000 רשעויות שעשו ליהודים מצאו דבר אחד שלא נראה להם כיושר אצל היהודים, למרות שעל פי הדין היה מגיע ליהודים הרבה יותר כסף - פיצויים על עבודת הפרך.

בכל זאת היות והם מצאו שבדרך אל הכסף היהודים כאילו שיקרו, לכן המצרים הרימו ראש והחליטו בכוח הצדק והע"ז - בעל צפון שכביכול הוכיח את צדקתם לתפוס את היהודים ולהרגם ולהחזיר למצרים חזרה את כספם.

ועד היום אנחנו רואים עד כמה המושחתים הגדולים ביותר נאחזים בנקודת צדק שלהם מול נקודת אי צדק כביכול של הצדיקים, ומכוח נקודה מזערית זו כביכול הם נלחמים ומגדפים ומתעבים את הצדיקים, והם מצדיקים את דרכם הרעה.

המשך

ויתכן, שהעם המצרי מרוב פחד גירש את היהודים לחלוטין וויתרו על כספם העיקר שהיהודים יסתלקו ממצרים, אבל פרעה למרות שויתר על עם ישראל שאמר אין אתם עבדי בכל זאת הוא רצה לבדוק את יושרם של היהודים האם מרצונם יחזרו למצרים לא כעבדים שהרי הם משוחררים על פי הצהרתו שאין אתם עבדים, אלא הם יחזרו רק בגלל יושרם שלא יגזלו את כספם של המצרים,

ופרעה נוכח לישרותם של היהודים שבמכת חושך שעם ישראל ראה את אוצרות מצרים ולא לקחו מאומה, לכן חשב אולי יחזרו מרצונם.

כתב רש"י (מהמכילתא) שהע"ז בעל צפון נשאר מכל אלהי מצרים כדי להטעות את מצרים שיאמרו שהוא חזק ובכוחו לעצור את עם ישראל, ועליו פירש איוב (**איוב י"ב**) **"משגיא לגוים ויאבדם"**.

וראיתי בכלי יקר שדווקא עבודה זרה זו נשארה, כי צפון זה צד של הכסף ככתוב **"מצפון זהב יאתה"** וכן בגמרא ב"ב כ"ה **"הרוצה שיעשיר - יצפין"**, ופרעה חשב שהיות והמצרים השאילו ליהודים כסף וזהב ושמלות על דעת שיחזרו לאחר 3 ימים במדבר, והיהודים לא חזרו וגם לא היה בדעתם להחזיר את הכסף, לכן טעו המצרים שעבודה זרה האחראית לכסף עצרה את יהודים שהם רעים וגנבים וכשיש אי צדק אז גם עבודת זרה יותר חזקה מה'.

וזה מזכיר לי שיש תלמיד או אפילו פושע שעשה הרבה עבירות, אם למרות ש 100 פעמים צעקו עליו בצדק על עבירה שעשה, מספיק שפעם אחת יצעקו בטעות על דבר שהוא באמת לא עשה, הוא ירים את הראש ויצעק שהכל שקר והוא צדיק ורק מחפשים אותו מתוך שנאה ורשעות, ובכך הוא הופך קערה על פיה, מנאשם הוא הפך למאשים. **ואכן** כתוב במשנה אבות א' א' **"הו מתונים בדין"** ופירש הרע"ב שאם בא דין לפניך פעם פעמים ויותר, לא תאמר

בעצם היהודים שאלו מהמצרים כלי כסף וזהב, וזה היה לפני מכת בכורות, אבל אחרי מכת בכורות המצרים המצרים גרשו את היהודים ובעצם פרעה אמר: אין אתם עבדי, והמצרים שראו שעם ישראל לא קיבלו רשות לצאת ל 3 ימים אלא גורשו ושחררו לחלוטין ממצרים למה הוסיפו לתת ליהודים עוד כסף ועוד זהב, אין זאת אלא כי ויתרו על כספם ליהודים.

אבל אם כן מדוע פרעה בכל זאת שלח שליחים יחד עם עם ישראל שאחרי 3 ימים באו והודיעו לפרעה שהיהודים לא רוצים לחזור הרי הוא בעצמו גירשם לחלוטין??

ובכך טעה פרעה, וזה גרם לו לרצות לרדוף אחרי היהודים כי הם רשעים לדעתו וכך נפל פרעה ברשת.

ועליו פירש איוב (איוב יב) משגיא לגוים ויאבדם- המשך

להתחבר לשבט לוי ולעם ישראל, **ומצד שני** זה מראה את מעלת הצדיקים אוהבי ה' דור יוצאי מצרים שלמרות שראו את איוב במצרים שהוא ירא שמים וצדיק גמור שלא רצה להתחייב, בכל זאת הם לא הסתפקו לחיות כמוהו אלא רצו ללכת אחרי בורא עולם במדבר ולהתחייב לקיים את כל התורה!!!! ולא למדו ממנו לחשוש מלהתחייב לחיות כיהודי.

והנה כשמשלה שלח את המרגלים הוא ביקש מהם לבדוק **"היש בה עץ"** ומפרש רש"י הכוונה לאיוב הצדיק שמגן כעץ, ומעניין שהוא פתאום נמצא בארץ ישראל, **ויתכן** שהוא לא רצה להיות 40 שנה במדבר והעדיף לחכות ולהצטרף לעם ישראל בארץ ישראל כאשר הם הגיעו אל המנוחה ואל הנחלה.

אבל הוא מת לפני שבאו, כי לעבוד את הקב"ה צריכים גם כשלא נוח, גם כשמאוד קשה!!!

ולפי זה מובן למה יש שיטה בגמרא ב"ב ט"ו שאיוב **לא היה ולא נברא** אלא משל היה, כי דעה זו לא

איוב חי במצרים לפחות 80 שנה, דווקא בתקופה שעם ישראל שישב במצרים, והוא היה אחד מהיועצים של פרעה, ועליו כתוב במכת ברד **"הירא את דבר השם"**, והנה הוא גם מסכם את מה שקרה לפרעה ולמצרים בקריעת ים סוף, ובהבנה ברורה הוא רואה את כל התמונה ומסביר את האמת, שהקב"ה מטעה את פרעה בכל מיני דרכים עד שמאבד אותם, **ופלא למה הוא לא התחבר לעם ישראל???**

למה אדם שכתוב עליו בגמרא ב"ב ט"ו **שבזר עולם והשטן התווכחו מי האיש הצדיק שאין כמוהו בצדקות בכל העולם האם הוא איוב או אברהם אבינו**, ובכל זאת הוא שהיה כל כך קרוב להתעלות עם שבט לוי שהתמידו בארץ גושן, וגם יכל להצטרף עם הערב רב לעם ישראל ובכל זאת זה לא קרה, **למה???**

ויתכן שאכן גם צדיק כה גדול פחד להתחייב לקיים את כל התורה כיהודי, וממילא זה מלמד על עם ישראל לימוד זכות שאין כדוגמתו להבין את רוב עם ישראל שלא רצו להתחייב להיות עבדי ה' במדבר, כי ראו איך איוב לא רצה

וטהר לבנו – שביעי של פסח

תורה עם שבט לוי כל שנות גלות מצרים ולא עשה זאת!!!

הסכימה שייתכן שאדם יקרא צדיק גמור אם זמין לו ובידו להגיע ליותר קדושה ולהצטרף ללימוד

כי יש דעות בגמרא שלא יתכן דבר שכזה!!! שלדעתם לא ייתכן שאדם יקרא צדיק גמור בלי תורה כשיש לו אפשרות להתחבר לתורה!! ואין דבר כזה אדם צדיק גמור שיכול להצטרף לקבוצה שמתעלת יותר והוא יושב מהצד!! ואין דבר כזה שיחשב כצדיק גמור כשרואה אנשים מתחייבים לקיים מצוות והא לא רוצה להתחייב!!

ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם סגר אליהם המדבר

וגם עבורים נקראים היום אישית ככתוב במדרש, כי בגלל רשעותם עם ישראל התחזק באמונת חכמים, וגם קרו עוד ניסים מיוחדים להוכיח על טעותם כגון התולעים שהיו במן שנשאר רק בימי חול ולא בשבת, וכן בפתיחת פה האדמה שבלעה אותם.

ובפרשת שמות כתבתי הסבר נוסף על כך שהם נשארו בכדי להוכיח למשה שאמר **אכן נודע הדבר** - שיש בעם ישראל מחלוקת ולשון הרע ולכן הם סובלים בגלות מצרים, שמשה כביכול טעה וזה לא עם ישראל שנגוע במחלוקת ולשון הרע אלא רק 2 אנשים שכל הזמן הוכיחו למשה שהם מחפשים רע,

ולכן השאירים הקב"ה במיוחד!! לחדד שעם ישראל שונה לחלוטין מהשניים הללו!!! **אבל** את עונשם כאמור קיבלו בסופו של דבר.

וללמדנו שלפעמים רשעים מצליחים ואנחנו משתוממים למה?? ועוד רואים שקורים להם ניסים ונפלאות ואתה משתומם הייתכן?? כן, זה במטרה עמוקה וזה חלק מתהליך של בורא עולם, רק אתה אל תתבלבל ותלך בדרך הישר ואל תתפתה מדרך רשעים המצליחה, כי זה חלק מהניסיון, ולפי הצער כך השכר!!

"וישבו לפני בעל צפן ואמר פרעה נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר"

עולם לא יכול להוציא אותם ממצרים בגלל הכישוף הגדול של פי החירות.

והיהודים לא ידעו את כל מערך השיקולים של בורא עולם, ובכל זאת הקשיבו בקול משה וחזרו אחרונות, שהרי אם ידעו שהכל הטעייה הם לא היו פוחדים מפרעה, **ולהגיד** שבחן של ישראל שלא שאלו שאלות אלא הלכו בתמימות אחרי משה בדבר האלוקים.

ולכן הקדוש ברוך משבח אותם **"ויעשו כן"**, **אמנם** פרעה ראה רק חלק מהתמונה נפל בפח שהיהודים תקועים בגלל הכישוף, ולכן הסיק מסקנות מוטעות, כי לא היה לו את התמונה השלימה.

וזה מזכיר לי **סיפור נוסף**, פעם עליתי לבקר הורה של תלמיד שלי, וכשהתקרבותי לקומה של תלמידי, דלת ביתו הייתה פתוחה לרווחה, **ואני** רואה את ידו הגדולה והרחבה של אביו מפליקה סטירה אימתנית על לחיו של בנו, ומעיפה אותו מקצה הסלון לקצה השני, **אני** רציתי לברוח מהשטח, **פחדתי!!**

אבל אז אני שומע את האבא יוצא למדרגות וקורא לי, **אני** היסטתי ונכנסתי כשידי צמודות לראשי כמוכנות להגנתי, **אך** האב התפוצץ בצחוק, **ואמר** לי: נראה לך שאתה יודע מה באמת קרה, שאני אבא אלים ומסוכן, שחייבים לערב משטרה שירותי רווחה וכו'.

אבל האמת היא **בדיוק הפוך ממה שראית**, בני קרא ולמד בעניין חשמל, **ולכן** הכניס ברזל לשקע לניסוי כל שהוא, **וברגע** האחרון העפתי אותו שלא יתחשמל למוות, אז אני **לא אבא אלים** אני **אבא מציל חיים**, וזה התברר כאמת.

המדרש **אגדה** אומר שפרעה אמר **לדתן ואבירים שנשארו במצרים** ואותם לקח פרעה אתו לרדוף אחר בני ישראל, לפי הנראה הם היו משתפי פעולה עם האויב, ולכן פרעה התייעץ איתם.

ואולי הם אפילו נתנו דרבון ועידוד לעשות את המרדף, וזה מדהים שההיסטוריה חוזרת על עצמה שיש יהודים משתפי פעולה ומעודדים את האויב, ופלא שבכל זאת הם ניצלו במכת חושך!!

וכל כך למה?? **והנה** בעצם ברגע שהם עודדו את פרעה לרדוף אחרי בני ישראל ואפילו באו אתו לרדוף זה בעצם גרם שיהיה קריעת ים סוף, **ואולי** בגלל זה הקב"ה הצילם ממכת חושך בכדי שהם יקרבו את נס קריעת ים סוף.

סיפור אמתי, יום שישי עצר לי רכב באשדוד, ואברך יקר **הרב שכטר שליט"א** שואל אותי אם רצוני בטרמפ? **עניתי** לו כן בשמחה!! ובדרך הוא אומר לי: **אתה חיזקת אותי!!**

שאלתי אותו מתי? זה קרה? **הוא** חייך וסיפר לי שזה מלפני כשנתיים, והזכיר לי נשכחות, שלפני שנתיים הוא לקח אותי טרמפ ברכבו, והוא עצר ליד בית כנסת, ואני אומר לו סליחה!! אני צריך לרחוב רשב"י, והוא בתמיהה עונה לי, כן, אבל אני צריך פה!!

ואני אומר לו שוב, סליחה!!! אבל אני צריך ברחוב רשב"י, כי אשתי כבר מחכה לי שם!! **הוא התחיל לנעוץ ממש**, ואמר לי תגיד לי אתה לא מבין?? **אני צריך פה!!** וכמעט זרק אותי מרכבו על גודל חוצפתי כי רבה היא, והוא חושב לעצמו: אני עושה לו טובה **"ואיך יש לו דרישות"!!!**

ואז לפתע הטלפון שלי צלצל, **והתברר** שהמתווך שהיה אמור לקחת אותי לרשב"י הגיע דקה אחרי שעליתי על הטרמפ, ואני הייתי בטוח שזה המתווך, **כמובן** שנינו התגלגלנו מצחוק, על הטעות המשעשעת.

ומטעויות לומדים, ואכן זה לימד אותנו לקח לחיים, עד כמה צריך ללמד זכות, והוא העביר את הסיפור לאחרים, **ולאחר שנתיים** הוא פגש אותי להגיד תודה, על המוסר השכל שיצא בטעות מבנינו, **ובעצם** ככה זה קורה כשלאדם אין את כל התמונה ויש לו רק **חצי התמונה**, לכן יש אי הבנות ומסקנות הפוכות מהמציאות האמתית.

ובכלי זה השתמש בורא עולם כנגד פרעה, שהרי הקדוש ברוך הוא אומר למשה רבינו לחזור מקצה המדבר חזרה לכיוון מצרים, **ולמה??** בכדי שפרעה יטעה ויחשוב שבורא

ולמדתי לקח חד בחיים, חצי תמונה יכולה להיות עם משמעות הפוכה לחלוטין מהתמונה השלימה, ולכן כשאנחנו לא מבינים למה כשאנחנו מתחזקים פתאום קשה לנו יותר? או כל מיני שאלות בחיים, למה?? לא להיבהל, זה רק חצי תמונה!!

וטהר לבנו – שביעי של פסח

אם היינו רואים תמונה שלימה היינו רוקדים ברחובות, כי בורא עולם אוהב אותנו ואנחנו עמו וצאן מרעיתו, אז נסמוך עליו בעיניים עצומות, כמו עם ישראל שחזרו אחורנית כבקשת משה בלי לערער.

ומודה אני לבורא עולם שעוד לפני שמצאתי דירה חדשה, עוד בשלבי המתווכים כבר יצא לי חיזוק עצום!!

המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר

ויהרגם על שחזרו בהם מהציאה, ועל שהעדיפו למות כרשעים, כי אין זנים את האדם בשעת צערו, ואין זה חרטה אמיתית מאהבת כלולותיך, ומאהבתם לה', אלא זה דיבורי שטויות והבלים שהגיעו מתוך לחץ וחרדה עמוקה.

וה' עונה למשה "מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו", שלא מספיק תפילה - צריכים פעולת חיזוק!! **שברגע** שעם ישראל ישמעו בקולך ויכנסו לים למרות שיחשבו שהם ימותו בים כעונש על חטאם, רק זה יתקן.

שהרי הם ראו שתוך כדי מכה חושך, חוץ ממה שה' העניש את הגויים הוא גם הרג את רוב רובו של עם ישראל, ולכן גם עכשיו שחזרו בהם מאהבתם לה' וחזרו להיות רשעים מגיע למות כמו הרשעים במכת חושך, ואם הם לא חזרו בתשובה הם לא היו מעיזים להיכנס לים - להרוג את עצמם בידיים בטביעה שהיא מיתה אכזרית ויותר מחרב המצרים.

ואפילו אחרי שהים נקרע בנס גם היה להם לפחד שתוך כדי נס ה' יטביעם כפי שהרג את הרשעים במכת חושך למרות כל הניסים שנעשו להם במכות הקודמות.

ואם בכל אופן כל עם ישראל נכנסו לים סוף, סימן שהם חזרו בתשובה על דברי השטות שאמרו בזמן הלחץ, וסמכו על דברי משה **שהשם ילחם לכם**, והתחזקו באמונה ובביטחון, ועד כדי כך הם חזרו בתשובה שהם לא חששו להיכנס לים אפילו אם בסוף הם ימותו בטביעה כעונש.

לכן מורי ורבותי, זכרו גם בעת לחץ וחרדה או בזמן ניסיון קשה ומר, לא לשבור את הכלים לגמרי חלילה, כי קשה אחר כך לתקן זאת, וגם לבני ישראל שחזרו מיד בתשובה על זה ומסרו עצמם למות בטביעה אכזרית, בכל זאת הזכירה להם התורה אחר כך עוון זה, אבל גם אם נפלת מחמת הקושי לא להתייאש אפשר לתקן, בורא עולם יודע את צרת נפשך ולעולם אל ייאוש, תמיד הדלת פתוחה, ותמיד ידו פשוטה לקבל שבים.

ויסר את אפן מרכבתיו וינהגו בכבדת, ויאמר מצרים השם נלחם להם במצרים

זאת הם הכבידו את ליבם ולא רצו להיכנס לדרגה השנייה, כי לא רצו לחזור בתשובה.

ולכן מידה כנגד מידה, מיד כשהגיעו לפני מותם לזעזועים במרכבה וראו שערי מוות, והגיעו שוב לשלב א' שהכירו בכוח השם, אבל כמו שאז הם הכבידו ליבם ולא באו לשלב ב' של תשובה, **לכן מידה כנגד מידה**, ברגע האמת שבאמת כשכבר גם הם רצו להיכנס לשלב ב' של תשובה, לא נתן להם ריבונם של עולם את ההזדמנות, ומיד אמר למשה עכשיו, "נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו", שימותו כשהם רשעים בלי תשובה.

והאמת היא שלא רק בגויים עסקין, שהרי רוב רובו של העם היהודי מת במכת חושך כי גם הם הכירו בשלב א' שיש בורא לעולם ובכל זאת גם הם הכבידו את ליבם ולא רצו לחזור בתשובה ולהיות עבדי ה', ולכן הם מתו רח"ל.

וייתכן שכל המהלך של 2 השלבים שבורא עולם עשה עם המצרים, זה היה בשביל עם ישראל, כי אם המצרים היו מתקדמים ב 2 השלבים כל שכן עם ישראל היו מתקדמים באמונה והיו חוזרים בתשובה, אבל היות והמצרים לא חזרו בתשובה לכן רוב עם ישראל לא התקדם לחזרה בתשובה ומתו כרשעים במכת חושך.

עם ישראל היו לחוצים ומפחדים שמצד אחד המצרים רודפים אחריהם ומצד שני הם חסומים בים סוף, ולכן התלוננו מתוך פחד ככתוב בפסוק.

ויש לתמונה למה משה שידע את האמת לא הרגיע את היהודים, **הרי** יכל לספר להם שהכל זה רק תוכנית מכוונת מבורא עולם שיחזרו מהמדבר לים סוף רק בכדי להטעות את המצרים??? **למה** במקום זה אמר להם בלי לפרט - **"השם ילחם לכם"**?? **ועוד** קשה למה כתוב **"ויצעק משה אל השם"**, מילא הם מפחדים אבל משה שידע את האמת, למה צעק??

והנה במשפט **"המבלי אין קברים במצרים"**, הייתה הנפילה הגדולה של ישראל, כי אמרו שעדיף היה לנו למות עם היהודים שמתו במכת חושך, מאשר למות במדבר, כי בעצם הם העדיפו למות כרשעים, והתחרטו מהתלהבות שהייתה להם בבורא עולם ומהחשד נעורייך לכתך אחרי, ורצו למות יחד עם הרשעים שלא רצו לעבוד את בורא עולם, ועל זה אומר רש"י **"אשר המרו על סוף"**, ועל זה רימז משה בתוכחתו בחומש דברים **"מול סוף"**.

והיות והם חטאו שהתחרטו מלכך אחרי במדבר והעדיפו למות כרשעים, **לכן** משה רבינו לא הרגיע אותם ולא סיפר את האמת על התוכנית, אלא סתם דבריו ואמר אתם חייבים לתקן ולהתחזק באמונה - **"השם ילחם לכם"**.

ולכן **"ויצעק משה"**, שהיה עליו היה להתאמץ בתפילה מחמת החטא שחטאו, והתחנן לה' שלא יכעס עליהם

וינהגו בכבדות, כי המרכבות שלהם נהרסו, והמצרים קיבלו מכות וזעזועים וחבטות, ומפרש רש"י שזה מדה כנגד מידה, שכנגד **"ויכבד לבו הוא ועבדיו"** הם קיבלו **"וינהגו בכבדות"**, ולכאורה עדיין יש מקום לעיין בקשר בין החבטות והנסיעה המקרטעת, ל**"ויכבד לב פרעה"**??

ובהמשך הפסוק מבאר האבן עזרא, שמה שאמרו **"כי ה' נלחם להם במצרים"**, זה היה כהבטחת הבורא **"וידעו מצרים כי אני השם"** והיה זה רגע לפני מותם.

וגם בזה לא זכיתי להבין מה המטרה, הרי אם הכירו בכוח השם רגע לפני מותם אז הם חזרו בתשובה, אז למה העונש, או שזה לא נחשב לחזרה בתשובה, אז בשביל מה צריך שיכירו את כוח השם לפני מותם??? שהרי הם כבר אמרו במכה השלישית אצבע אלוקים היא, וגם בדקו וראו שהפלה השם בין מקנה ישראל למצרים, וגם אמרו ה' הצדיק וכו'??

אלא נראה, שבורא עולם נתן לצרים את עשרת המכות, זה לא היה בכדי לנקום בהם, אלא שיהיה להם זעזוע בחיים ויכירו בכוחו של בורא עולם, ויגיעו לשלב ב' שהוא חזרה בתשובה וקבלת עול מלכות שמים, אבל למרות שהם הגיעו לשלב א' שהזעזועים גרמו להם להכיר בכוח השם, בכל

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ומדובר על אדם שבאמת רוצה לשוב בתשובה כי מכיר באמת ובבואר עולם, אבל דוחה את שלב ב' של החזרה בתשובה, ולכן הוא נענש ומת בלי תשובה רחמנא ליצולן.

ולכן אנחנו עם ישראל, אם אנחנו מקבלים איתותים ורואים שיש "אני השם", חלילה לנו להכביד את ליבנו, ולא להיכנס לשלב ב', כי האומר אחטא ואשוב אין מספקים בידו לחזור בתשובה.

לכן נזכור!! שוב יום אחד לפני מותך, וכי אתה יודע מתי תמות?? אז מהיום נתחיל להיות נקי, נשוב מעכשיו, ובהצלחה.

ואני מחזק לב מצרים, ויבאו אחריהם, ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו

וכך זה גם בפרנסה, שכתוב בחומש דברים, "אל תאמר כי בכוחי ובעוצם ידי עשיתי לי את החיל (עושר) הזה, כי השם אלוקיך הוא הנותן לך כוח לעשות חיל", והתרגום אונקלוס שינה מהרגלו, וכתב ה' נתן לך עצה לקנות נכסים, ואכן זה הכוח שה' נותן לאדם בפרנסה, דהיינו ההחלטה לקנות או למכור זה לא שאתה מחליט, אלא ה' בכוחו נותן לך את ההחלטה, וזה בדיוק כמו בקריעת ים סוף, שהקב"ה השתלט על ההחלטה האנושית.

וגם בשידוכים זה אותו דבר, כפי המדרש ויקרא רבה ח', א' מספרת ששאלה גבירה רומאית את רבי יוסי בן חלפתא: מה עושה בורא עולם לאחר בריאת העולם?? **ענה** לה התנא, הקב"ה מזווג זיווגים, **צחקה** עליו אותה גבירה, ואמרה לו לזה לא צריך את בורא עולם אני יכולה לעשות זאת לבד, ולקחה 1000 עבדים ושדכה אותם ל 1000 שפחות שלה, וכמובן היא למען הניצחון בתחרות שיתפה מערכת שלימה של יועצים ופסיכולוגים שהבינו מי מתאים למי, וככה חגגה את חתונת האלף!!!

אבל באמצע הלילה נשמעה צעקה גדולה ברומי כי לא נשאר רהיט שלם, כי המריבות בין בני הזוגות הטריים גרמו לרהיטים לזוז ולהתפרק, והזוגות הטריים הפכו לחבורות טריות, **וכמובן** כל השידוכים שעשתה קרסו בלילה אחד, ואפילו זוג אחד מכל 1000 לא נשאר כזוג,

ובעצם מה שרצה רבי יוסי בן חלפתא לחדד לה, שגם בשידוכים בורא עולם מתערב בהחלטה, כי דווקא מה שהיה נראה שאין סיכוי שישכימו דווקא זה הצליח, עד כדי כך שאנשים אומרים שזה פשוט **מדהים ומי היה מאמין!!!**

ואכן ככה זה בשידוכים!! כי בורא עולם מתערב בהחלטות של הבחור והבחורה להחליט, כן, אנחנו מתאימים!! **ולכן** גם זה קשה כמו קריעת ים סוף.

ולכן, כל מי שמתחזק, וקשה לו בפרנסה או בשידוכים, שיבין זה לא אני - זה הוא, בורא עולם הוא מתערב בהחלטות שלך לפי מערך השיקולים שלו כלפיך, אבל רק הוא הכתובת, לכן בכה לפניו ותתחנן לו כעני המתחנן בדלת, רק הוא הכתובת, אין עוד מלבדו, ובעזרת ה' תראה ישועות גדולות אמן ואמן.

ולא ראו את עצמם מסוגלים למצוא דרך לצאת ממעגל העוני והחובות, שלא יתיאשו חלילה, **אלא** עליהם להתחזק ולזכור שהקב"ה הוא החונן דעת ועצה, **ובבוא העת יכולים לזכות להתעוררות מן השמים של עצה נכונה והחלטה עסקית נכונה** שתפתח להם את דרך ההצלחה.

לכן יהודי יקר תרבה להתפלל בכוונה, ובברכת חונן הדעת תכוון שהקב"ה יתן לך החלטות נכונות שתצליח בהם בחיים הן הצלחה גשמיות והן ברוחניות, וחס ושלוש לעולם לא לאבד את האמונה, ולא לקנאות בהצלחת אחרים, כי הכל מאתו יתברך, רק חזק ואמץ.

כל הלילה רוח חזקה חזקה ונקרע הים והיה יבשה לעם ישראל

על פרעה לחשוב שאם הכל טבעי מה אם כן תופעת העמוד ענן והאש?? ולמה ליהודים אדמה יבשה ולמצרים טיט?? אבל פרעה נאחז בדמיון שהכל טבעי, וגם היה זה ככה שכל הרוצה יבוא ויטעה ויטען הכל טבע!! **וגם** בפרנסה שהיא כקריעת ים סוף, גם כן יש הטועים שזה מדרכי הטבע, **אבל** זכרו גם בקריעת ים סוף התהליך של הנס היה נראה כטבע ולא כנס גלוי!!!

יש להתבונן בהתנהגותו של פרעה!! **וכי הוא משוגע??** למה הוא נכנס לים?? וכי מה הוא חשב לעצמו, שבורא עולם קרע את הים בכדי שהוא יעבור ויתפוס את היהודים???

והרי הוא כבר חטף 10 מכות, וראה בבירור שבורא עולם מפלה בין היהודים למצרים, שהמצרים סבלו והיהודים לא, אז ברור לכל אדם בעולם, שגם כאן גם נקרע הים להציל את היהודים ובוודאי לא לעזור למצרים?? **ובפרט** שכאן לא היה צורך לקב"ה לעשות נס להעניש את פרעה, אלא רק להפסיק את הנס של קריעת ים סוף וממילא פרעה טובע בים, אז פלא למה פרעה החליט להיכנס??

וגם אם נניח שהוא השתגע או שתמיד הוא היה משוגע, או שאחז אותו טירוף של שנאה שלא חשב כלום חוץ משנאה כאחוז דיבוק, אבל מה קרה למבחר שלישי - הקצינים הבכירים ומיטב החיילים, וכי כולם השתגעו????

ועוד קשה שהגמרא סוטה ב' אומרת קשה זיווגן של אדם, ששידוכין קשה לבורא עולם קריעת ים סוף, וכן בגמרא פסחים ק"ח כתוב שקשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכי מה הקושי היה לבורא עולם בקריאת ים סוף???

אלא התשובה היא, שאכן כן!! **כולם השתגעו, כפשוטו!!** שבורא עולם השתלט על השכל של פרעה ושל כל חייליו הבכירים ואכן כולם השתגעו וקיבלו החלטה לא הגיונית להיכנס לים, אכן התנהגו כמשוגעים!! **וב"ה** ראיתי שכך כתב הרמב"ן "ואין בכל המופתים כפלא הזה, וזה באמת שגוען להם, אבל סכל עצתם וחיזק את לבם להיכנס לים".

וזה קשה לבורא עולם, כי בורא עולם נותן בחירה לאדם לשלוט בשכלו ולבחור, **וכאן** בורא עולם חרג מהרגילות שקבע וטבע בעולמו, והתערב להם בבחירה ובשכל והחליט במקומם, לכן זה קשה!!!

ושמחתי מאוד שראיתי כתוב בספרו של רב חשוב מאוד מבלגיה "עזרי מעם ה'", **שמורי ורבי הגאון ר' ברוך רוזנברג** זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא (ששמע את חידושי בעניין זה לפני כ 20 שנה ומאוד מאוד נהנה מזה), היה רגיל לומר ולחזק אנשים, בפרט לאנשים שלא הצליחו בפרנסה,

לכן יהודי יקר תרבה להתפלל בכוונה, ובברכת חונן הדעת תכוון שהקב"ה יתן לך החלטות נכונות שתצליח בהם בחיים הן הצלחה גשמיות והן ברוחניות, וחס ושלוש לעולם לא לאבד את האמונה, ולא לקנאות בהצלחת אחרים, כי הכל מאתו יתברך, רק חזק ואמץ.

למה הנס קרה באופן כזה שנראה ממש כטבעי?? שהרי היהירוח קדים חזקה במשך כל הלילה וכביכול הרוח החזקה היא זו שחצתה את הים לשניים וייבשה את הקרקעית!!

ונראה, שכל זה היה בכדי שפרעה יחשוב שהכל היה מדרך הטבע ולכן יכנס לים, אבל זה היה טעות מיסודה, כי היה

וטהר לבנו – שביעי של פסח

רוח קדים כל הלילה – המשך

יש לעיין, כל הלילה היה רוח שייבשה את הים, אם כן איך ניצול נחשון שכמעט טבע? **אומנם** יש לעיין מתי בדיוק עם ישראל נכנס לים, ומשמע שבאשמורת הבוקר כבר מצרים טבעו בים, אם כן עם ישראל נכנס בלילה לים, **ואולי** הרוח פעלה כל הלילה והתחילה מכיוונו של נחשון שיוכל להמשיך להתקדם בים ושלא יטבע בים ועדיין יש לעיין.

בוקע ים לפני משה

ומי סחב את ארונו של יוסף? כתוב **"חכם לב יקח מצוות זה משה"**!!! ואכן הכל נכון הרבה זכויות היו לבקיעת ים סוף, אבל משה רבינו בא עם חסד ביד, חסד עם יוסף – **"עצמות יוסף"**, ולכן רק בזכותו למעשה נבקע הים.

ובדוד פשט אפשר שכל הזכויות מצטרפים, אבל גדול הדור צדיק הדור המפתחות כביכול בידו והוא הפותח, כך גם כאן כל הזכויות של נחשון וארונו של יוסף שימשו כמפתחות ואילו משה גדול הדור פתח לבדו במפתחות.

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים

רק שגו בדרכם, וזה עשה גם קידוש השם עצום שבורא עולם לא מוותר אפילו לצדיקים גמורים שכוונתם לשם שמים, אבל דרכם מוטעית.

וזה גם הוכיח שאהרן לא חטא ממש, כי לאהרן לא הייתה שום כוונה לעשות עגל, אדרבא כוונתו הייתה לעבד ורק התוצאה הייתה נוראה שיצא עגל, ואהרן לא נשרף כי דרכו הייתה טובה למרות התוצאה, ורק שני בניו שפעלו בדרך לא נכונה נשרפו, לא דווקא למען העונש, אלא למען התוצאה שזה עשה קידוש השם והוסיף יראת שמים, וזה השלים לתקן את התוצאה הנוראה של ע"ז שיצא מאהרן בלי כוונה חלילה.

ובדוד דומה, מזה שכתוב **"אחרי מות"** זה עצמו מבהיר שמתו על זלזול בקודש ולא בגלל חטא העגל, שכתוב בגמרא אמר רב לוי, שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, פרשת כהנים ופרשת אחרי מות, והקשה תוספות שיש דעה שכל מקום שכתוב **"אחרי"** זה קרוב לאותו זמן, ואילו **"אחרי"** זה אחרי תקופה ארוכה, והרי כאן כתיב **"אחרי"** וזה היה באותו יום??

ותיץ ה"אמרי שפר", שכתוב במתן תורה שהיה כמעט שנה לפני יום הקמת המשכן, "ויראו את אלקי ישראל", הסתכלו והציצו והתחייבו מיתה, אלא שלא רצה הקב"ה לעררב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהו עד יום חנוכת המשכן, (והארכתי בפרשת שמני לבאר מדוע הייתה המתנה עד ליום הקמת המשכן), לכן כתוב **אחרי** כי כבר מאז התחייבו מיתה, ולכן זה גם מוכיח מפורש שהעונש מיתה שלהם לא קשור לחטא העגל, כי במתן תורה התחייבו מיתה וזה היה לפני חטא העגל.

והמלאכים שטענו למה?? ידעו את התשובה שאהרן לא חטא, רק רצו שריבונו של עולם יוכיח זאת לתועלת עם ישראל, ואכן בגלל טענתם שיש צורך בהוכחה, הקב"ה נתן לעם ישראל מתנה את יום הכיפורים, בטענה שלא יבוא בכל עת אל הקודש בלי רשות כדרך שעשו בניו ומתו, אלא רק ביום המיוחד יום כיפור יום קדוש ונורא שבו יש רשות לכהן גדול להיכנס ולכפר על עם ישראל, ולכן יש עניין ביום כיפור לבכות על שני בני אהרן, כי בזכותם בזכות מותם קיבלנו מתנה את יום כיפור.

ואכן ביום שתכתבתי זאת לפני ערבית פתחתי שפת אמת ובדיוק ראיתי שכתב כדברי וברוך שכיוונתי, והוסיף שעל כן התקנא בהם משה ואמר שהם גדולים ממנו כי בזכותם זכינו ביום הקדוש **"יום כיפור"**.

בתפילת ערבית אומרים **"בוקע ים לפני משה"** נשאלת השאלה וכי רק לפני משה נבקע הים, הרי הים נבקע עבור כל עם ישראל?? **איפה** נחשון שבזכותו נבקע הים??

איפה ארונו של יוסף שנאמר **"הים ראה וינס"** והגמרא דרשה מה ראה?? ראה ארונו של יוסף?? ובפרט שקודם בתפילה כבר כתוב **"ומלכותו ברצון קיבלו עליהם משה ובני ישראל לך אמרו שירה"** והנה שם מפורט משה וגם בני ישראל??

כתוב במדרש, **"כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל"**, ולכאורה פלא גדול מה הקשר בין הדברים??

וכתוב במדרש **יונתן** הסבר מדהים לכך, שהרי רש"י כתב גם שבני אהרן מתו בגלל חטא אהרן שעשה את העגל, ולכאורה הרי אהרן יכל לתרץ שהיה אנוס כי שחטו את חור בפניו, אלא שבעבודה זרה אנוס לא נחשב לתירוץ ולכן נחשב התוצאה לאהרן כחטא, כמו שכתוב **"גם באהרן התאנף ה' להמיתו"**.

ובמדרש כתוב שבשעת קריעת ים סוף טענו מלאכי השרת לפני הקב"ה הרי הללו המצרים עובדי עבודה זרה וגם הללו היהודים עובדי ע"ז, ולמה היהודים ניצולים?? ענה להם הקב"ה היהודים ניצולים כי אנוסים היו.

טוען **"המדרש יונתן"** שבשעה שמתו נדב ואביהו בגלל חטא אהרן בעגל, הרי זה מוכיח שאנוס לא מועיל לפטור מעונש על עבודה זרה, ולכן שאלו המלאכים שוב, ולמה קרעת הים לישראל??

ולכאורה לפי פירוש זה, מיתת בני אהרן גרם קטרוג על עם ישראל, ואיך זה יתכן?? הרי שמשה רבינו אמר שבמיתתם היה קידוש ה' - **"ואקדש בהם"** ולא קטרוג ח"ו?? ובכלל לא מובן טענת המלאכים, שהרי קריעת ים סוף כבר מלפני כשנה, וגם כבר מתו בני אהרן, אז מה התועלת בדבריהם?? ולא יתכן שחס ושלום יש תרעומת למלאכים כלפי הבורא, גם כשיש צער על מיתת צדיקים??

ולכן נראה שטרח בורא עולם לענות לטענת המלאכים, שבני אהרן מתו **"בקרבנות לפני ה'"** ולא בגלל חטא העגל, כי חטא העגל התכפר לאהרן בקורבנות שהקריב או לפני כן בתפילתו של משה, וגם כפי שיתבאר **ונתבאר בפרשת שמני** אהרן אכן לא חטא אלא הפגם היה כי יצא ממנו תוצאה של חטא.

ולכן זה בכלל לא דומה לבני ישראל שחטאו בעבודה זרה, ובני אהרן שמתו (ביארתי באריכות בפרשת שמני), כי הקטירו באש זרה בלי רשות, והיה זה רק אחרי שאהרן התבייש שהמתין לאש שתבוא משמים ועדיין לא באה, והם בעזות של קדושה שחשו על כבוד אביהם והקטירו קטורת כי ידעו שכוחה גדול מאוד, וכך חשבו לזרז את האש תמיד שבאה מהשמים.

ולכן נשרפו בקדושה באותו אש קדש מושלמת שמשה ואהרן וכל עם ישראל חיכו לה, כי כוונתם הייתה לטובה

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ונלמד מזה, כמה אוהב אותנו בורא עולם, ומנצל כל בכל מקרה ומצב את כל האפשרויות וההשלכות לטובת עם ישראל, שיקבלו את התועלת המקסימלית מכל דבר שפעל, וגם אנחנו נלך בעקבות הבורא ונחשב דרכינו שנמצא את כל הטוב שאפשר להוציא מאתנו, ולא נסתפק במועט, אלא מכל הכיוונים נעשה רק טוב ושכל ההשלכות של מעשינו יהיו לטובה ולא להיפך חלילה, בהצלחה אמין.

וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים

ונראה לתרץ, על פי המדרש מדרש שכל טוב (בובר) שמות י"ד **"ואמר פרעה לבני ישראל"** הכוונה לדתן ולעבירם שנשארו במצרים, ובאו עם פרעה לרדוף אחרי בני ישראל ואח"כ כשראו את הים נבקע לבני ישראל מיד תהו בלבם והצטרפו עם בני ישראל.

יש מדרש דומה, שבעת קריאת ים סוף לא היו שם דתן ואבירם, כי הם היו מאלה שאמרו **"נשובה מצרימה"**, ואחרי ששמעו כי הים נקרע לכלל ישראל, אז חזרו ונקרע הים שוב פעם שנית במיוחד עבורם.

ועם ישראל ראו בזה פלא, שאיך ייתכן שדתן ואבירם שהתורה כינתה אותם רשעים כשמשה אמר להם **"רשע למה תכה רעך"**, וגם הם הלשינו על משה עד כדי שנמסר משה להריגה בחרב פרעה, ולא רק שלא מתו כרוב עם ישראל במכת חושך, אלא הים גם נקרע מיוחד עבורם???

ויתכן, שבורא עולם רצה שדתן ואבירם יהיו אתגר קשה למשה רבינו וניסיון לעם ישראל להיצמד להנהגת משה רבינו ולא למרוד בו כדתן ואבירם, ולכן בורא עולם לא הרג אותם במכת חושך, ולכן הים נקרע במיוחד עבורם.

ולכן עם ישראל חשב אולי גם בורא עולם יציל את חיל פרעה בכדי שיפחיד את עם ישראל וכך עם ישראל יצטרך כל הזמן להתחזק ביראת שמים, בכדי לנצח את חיל פרעה הרודף אחריהם.

וכך גם מדויק בלשונו של רש"י **"שעם ישראל ראה את מצרים מת על שפת הים - שלא יאמרו ישראל"** ולא כתוב **שלא יפחדו ישראל**, וגם **"וירדפו אחרינו"** ולא כתוב **ויהרגו אותנו**, כי הם לא פחדו ממוות מהמצרים, אלא שחשבו שה' יציל אותם בכדי להפחיד את עם ישראל שכך עם ישראל יתחזקו תמיד ביראת שמים, אבל האמת שה' חפץ ביראה פנימית ולא חיצונית.

ללמדנו, שיראת שמים אמיתית צריכה להיות פנימית בלב פנימה, ולא רק מתוך פחד מגורם חיצוני, יראה טהורה שאני לא מסוגל לצער את אבא שבשמים, ובעזרת השם נתעלה ביראת שמים אמיתית אמין ואמין.

וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו

עולם חפץ ביראת שמים פנימית של בן אדם, שבעצמו יפחד לעבור על רצונו של בורא עולם ולא בגלל שוט חיצוני.

ולכן, כאשר עם ישראל הגיעו להבנה כזו של יראת שמים פנימית, הם קיבלו גם הבנה חדשה באמונה, שה' לא מחפש להעניש ולהעביד אותנו כעבדים, **אלא אדרבה** ה' רוצה שעל ידי עבודת ה' נתחבר אליו יותר חזק, וכמה שיותר מצוות כך כביכול יותר חוטים מחברים אותנו אליו עד שנגיע ל **ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום**.

ללמדנו, שעבודת ה' מצד אחד זה מחייב לחיות כל רגע בחיים תחת משמר ומעצורים והשקעה במצוות המלוות אותנו כל רגע, ומצד שני אין לך בן חורין אלא מי שעוסק ועמל בתלמוד תורה, ואין כאן שום סתירה, כי החיים על פי התורה זה קושי לגוף ואולי עבודות לגוף, אבל הנפש פורחת ושמחה כי היא מרגישה שהיא משוחררת מהטומאה וצומחת בעונג רוחני והאדם מלא בסיפוק שהוא זכה למלאות ולהשלים את מטרת חייו, ולא לחיות סתם בעולם ולסבול את לחצי החיים וייסורי החיים ובסוף למות בלי תכלית, ולכן אדרבה נחיה את הרגע באמת, כי ניתן לכל רגע בחיים תוכן רוחני ונצחי.

כתב רש"י שהים פלט את גופות המצרים לשפת הים, כדי שלא יאמרו ישראל כמו שאנחנו עולים מצד זה כך המצרים עולים מצד אחר **רחוק מאתנו, וירדפו אחרינו**.

יש כאן תמיהה גדולה, שהרי על המצרים שנכנסו לתוך הים כבר התקשו המפרשים כפי שהארכתי קודם, איך ייתכן שהעזו לסכן את עצמם, וכי מה חשבו המצרים, שה' קרע את הים בכדי שהם יעברו ויתפסו את היהודים???

והרי הם כבר חטפו 10 מכות, וראו בבירור שבורא עולם מפלה בין היהודים למצרים, שהמצרים סבלו והיהודים לא, אז ברור לכל אדם בעולם, שגם כאן גם נקרע הים להציל את היהודים ובוודאי לא לעזור למצרים?? **ובפרט** שכאן לא היה צורך לבורא עולם לעשות נס מיוחד להעניש את המצרים, אלא רק להפסיק את הנס של קריעת ים סוף וממילא פרעה וחייליו טובעים בים, אז למה נכנסו???

ועל כניסת המצרים לים יש כמה תירוצים בעניין, **המצודת דוד** – **יהושע כ"ד** כתב שלמצרים היה חושך ולכן הם נכנסו לים כי לא ראו שהיה כאן נס, וכשגילו זאת היה כבר מאוחר, **אמנם הרמב"ן** מתרץ שהקב"ה לקח להם את השכל והשפיות ולכן מתוך שנאה נכנסו לים, **ורש"י** בספר יהושע שם **מוסיף** שאם היה מצרי שפחד להיכנס בא גל ומשך אותו פנימה לים.

אבל על היהודים לא מובן, למה הם פחדו?? **גם** אם ידעו או ראו שהמצרים נכנסו לים הרי ליהודים הדבר היה ברור שזה התאבדות מצד מצרים, ואין סיבה שהמצרים יצאו חיים???

ובפרט שהאור החיים הקדוש כותב על הפסוק **"ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו"** שבורא עולם ברחמיו סיפר לעם ישראל שהוא בכוונה גורר את מצרים לים שיטבעו בים, אז למה בכל זאת היהודים פחדו, הרי ליהודים הקב"ה בוודאי לא לקח את השכל??

המשגיח הצדיק **רבי אליהו לאפיאן** זצ"ל, טען שכאן היה תהליך הפוך מהרגיל, שבדרך כלל אחרי שיש אמונה רק אז מגיע יראת שמים, ואילו כאן קודם היה לעם יראת שמים ורק אחרי זה הם הגיעו לאמונה.

ובביאור עומק העניין, נראה שזה כפי מה שכתבנו קודם, שעם ישראל ראה שהמצרים מתו, אז הבינו שה' לא רצה להשאיר את המצרים שישמשו כשוט להפחיד את עם ישראל ולהביאם ליראת שמים, אלא ה' השמידם, כי בורא

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ויאמינו בה' ובמשה עבדו

נגד משה רבינו, לכן דווקא כאן באו עם ישראל ואמרו שלמרות שדתן ואבירן המתנגדים למשה ניצלו וחיים בנינו, בכל זאת אנחנו מתחייבים להאמין למשה רבינו שכל דבריו ישרים ונאמנים שהם דברי בורא עולם.

ואחרי התחייבות לאמונת חכמים בשלימות למרות המקטרגים יש מקום לשירה, שאפילו שהקב"ה אמר למלאכים מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?? **אבל** עם ישראל כשהם מתחזקים באמונת חכמים מושלמת ויראת שמים פנימית זו סיבה חשובה שעם ישראל יאמרו שירה גם כשמעשי ידי ה' טובעים בים.

האבן עזרא כותב, שחלילה לנו להשוות את האמונה במשה לאמונה באלוקים, **אלא** הכוונה שכשם שהקב"ה לא משקר וכל דבריו אמת, כך עם ישראל האמין שכל דברי משה הם אמת בלי שקר, שכל דבריו הם מציווי הקב"ה, **וקצת** תמונה, מה ראו עם ישראל דווקא כאן ובזמן הזה שראו את גופות המצרים מתים על שפת הים להאמין שמשה רבינו לא משקר???

ולפי הנכתב לעיל מובנים הדברים, שהיות והמצרים מתו ולא נשארו לאתגר ולנסות את ישראל, ואילו דתן ואבירם נשארו לחיות ולהיות המתנגדים והמקדרים והמסיתים

"אז ישיר משה"

ויתכן שמשה רבינו שר שירה לא על נס קריעת ים סוף, **אלא על "ויאמינו בהשם ובמשה עבדו"**, וכל עוד שזה לא קרה משה לא הרגיש שלימות בנס, כי **מה שווה מופתים וניסים, אם אין מזה חיזוק אמת, אבל** ברגע שעם ישראל ראה את מצרים מת על שפת הים, וראו סופית את נקמת השם, והם הגיעו לאמונה שלימה בה' ובמשה נביאו, רק אז הרגיש משה רבינו שהגיע שעת הכושר לומר שירה בשמחה ובהתלהבות.

"אז - מפרש רש"י שהכוונה **"כשראה את הניסים, עלה בלבו לשיר שירה"**, ולכאורה קשה, שהרי משה ידע מכל התוכנית שהרי הקב"ה גילה לו שעם ישראל יחזרו אחורנית לכיוון מצרים בכדי להטעות ולנקום מהמצרים **אז** למה אז לא עלה בדעתו לשיר?? נכון, שאין טעם לשיר ממש כשעם ישראל צועקים ומפחדים, אבל לפחות שאז **יעלה בליבו** לשיר ולשבח?? ובכלל יש לתמוה מדוע לאחר מכת בכורות משה לא שר שירה???

ללמדנו שהשמחה האמתית היא כשיש חיזוק והתקרבות לבורא עולם, וזה שווה יותר מכל הניסים והנפלאות, כי אין שמחה יותר מהרגשת השלימות, ויהי רצון שנזכה לאמונה שלימה על ידי ניסך שבכל יום עמנו, ונתחזק מזה חיזוק גדול מאוד לעבודת השם ועל כל התעלות והתחזקות נודה ונהלל לבורא יתברך אמן.

ה' ימלוך לעולם ועד – המשך

מהיצר הרע, כי הם חששו שלא יוכלו להשתלט על היצר הרע **בפרט** כי הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה, וזאת למרות שראו את הניסים הגדולים והאמינו בבורא עולם, אבל **פחדו מהיצר הרע, כי חזק הוא ממנו**.

ולפי זה בקריעת ים סוף, כראו עם ישראל שבורא עולם משתלט על השכל, לכן **בשמחה רבה קבלו את מלכותו יתברך**, כי אמרו לבורא עולם אנחנו נשדל להיות יראי שמים, כי נברח מניסיונות ונסגור את כל הפתחים ליצר הרע, וכשהיצר הרע בכל אופן ירצה להשתלט עלינו, אנחנו נבקש מבורא עולם, **אבא תשתלט לי על השכל** - **"ה' ימלוך לעולם ועד"**, כמו שהשתלט על פרעה וחילו והחלטת במקומם, וכמו שאתה לעולם ועד משתלט על שכלו של אדם בשידוכים ובפרנסה ועל לב מלכים ושרים, אז גם **תשתלט על דעתנו ותגאל אותנו מיצר הרע**.

ועל כן כל לילה ובכל שחרית מזכירים את זה, כי זה לא רק הזכרת יציאת מצרים בלילה וביום, אלא זה דלק ואנרגיה עצומה לחיזוק, **שה' גאל את יעקב וגואלו לעולם מהיצר הרע החזק ממנו**.

ולכן "אז ישיר" משה את השירה הזאת **לעתיד לבוא**, שאז גם יהיה **"ומלאה הארץ דעה את ה' ויטו שכם אחד לעובדך"**, שאז ה' ישחט את היצר הרע, ויהיה שליטה מלאה של בורא עולם בשכל שלנו, **וזכיר שראינו והכרנו כוח זה של בורא עולם בקריעת ים סוף, שמזה למדנו איך לנצח את היצר הרע, שהשלטנו את בורא עולם על שכלנו, וכך ובזכות זה זכינו להגיע לגאולה השלימה שבורא עולם השתלט עלינו לגמרי ובאופן מוחלט** - **"שכם אחד לעבדך"**.

ולפי זה מובן מה שמוסיפים בהשכיבנו **"ותקננו בעצה טובה מלפניך, והסר שטן וכנו"** כי זה הכוח שעלינו להשתמש יום יום גם אחרי שעברו כ 3500 שנה מקריעת ים סוף, וזה חיזוק אמת לחיי היום יום לנצח את היצר הרע הבורע בקרבנו.

ידידי הרב י' כהן שליט"א שאלני לפני ערבית ליל פסח, איך יתכן ש**"אז ישיר משה"**, ששירה זו משה ישיר בעת הגאולה השלימה **בביאת המשיח**, וכי **מה עניין מרכבות פרעה וחילו ירה בים לזמן הגאולה???**

ועניתי לו, **שהנה** כתוב בסוף השירה, **"ה' ימלוך לעולם ועד, כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים"**, ולכאורה לא מובן מה הקשר בין הפסוקים, שבגלל שבא סוס פרעה לתוך הים, לכן השם ימלוך לעולם ועד???

והתשובה היא - **"כי בא סוס פרעה"**, דהיינו שה' השתלט על השכל שלהם, לכן זה מחזק אותנו ש**"ה' ימלוך לעולם ועד"**, שזה מוכיח שלאחר בריאת העולם בורא עולם מולך בעולם בזה שהוא משתלט על דעתם של אנשים בשידוכים ובפרנסה, **ולב מלכים ושרים ביד ה'**, וכאמור קודם.

ואכן בתפילת ערבית אנחנו אומרים, שהתוצאה של קריעת ים **שראו בניו גבורותיו הייתה "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם - יחד כולם הודו והמליכו ואמרו: ה' ימלוך לעולם ועד"**, שהבינו שבורא עולם שולט על השכל ועל הדעת ועל הבחירה של בן האדם.

אבל בהמשך הוקשה לי, שאומרים **"כי פדה ה' את יעקב, וגאלו מיד חזק ממנו"** ולא הבנתי מי חזק מאתנו?? וכי **המצרים??** מי החליט אולי אנחנו חזקים מהמצרים רק שנגזרה גזירה והיינו בגלות?? אז מי זה החזק מאתנו??

ותוך כדי תפילה מבורא עולם התחדש לי, ש**"חזק ממנו"** זה **היצר הרע**, כי על היצר הרע הגמרא קידושין ל' אומרת יצרו של אדם כל יום מתגבר עליו **ואם אין הקדוש ברוך עוזרו "אין יכול לו"** - הנה מפורש שהוא חזק מאתנו.

ואפשר לחדד את העניין בכך, על פי מה שחידש לי ידידי, שרוב רובו של עם ישראל מלבד החמישית או אחד מחמישים לא יצאו ממצרים ומתו במכת חושך, כי פחדו

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ובעצם גם היצר הרע משתמש להפיל באופן דומה, כמאמר הגמרא סוטה ג' "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן

נכנסה בו רוח שטות", ולכן חייבים להקדים ולפעול כנגדו בכוח נגדי שהקב"ה ישתלט על דעתנו ולא היצר.

ללמדנו, שיש עוד עצה טובה לנצח את היצר הרע, פשוט כאשר אנחנו מרגישים שמאבדים שליטה ליצר הרע, נתפלל ונמסור לבורא עולם את השליטה על רצוננו, ואם באמת ניתן לבורא עולם את השליטה ונשתגע אחריו ונצחק באמת אין עוד מלבדו, אכן נצליח להתגבר על היצר הרע, אבל אם כאילו נמסור אבל אנחנו באמת נחליט וניגרר לרע אז חטאנו וגם פשענו באי לקיחת האחריות על עצמנו וגרוע מזה עוד האשמונו את בוראנו בנפילתנו רח"ל.

אמר אויב ארדוף אחלק שלל

שיש עוד רשעות המסתתרת מאחורי החינוך, ובלי ציווי של הקב"ה לקחת מהמצרים היהודים לא היו מסכימים לקחת.

ולכן כתוב שזה דרבן את המצרים לרדוף אחרי היהודים שיחזירו את מה שהשאילו ליהודים, ולמרות שחשבו שיהודים השאילו רק ל 3 ימים והיהודים לא חזרו לאחר 3 ימים, **בכל זאת** אחרי שהמצרים חטפו 10 מכות ומתו הבנים הבכורים שלהם, **היה להם לוותר על הכסף העיקר להתפטר מהיהודים** שלא יחטפו עוד מכות, **למה בכל זאת** רדפו להחזיר את הכסף??

וכאמור זה מובן, שלא הפסד הכסף גרם למצרים לרדוף אחרי היהודים, **אלא** שכל נתינת הכסף היה חלק מתוכנית נקמה מרושעת ביהודים, **אבל מצד שני** זה גם היה חלק מהחשבון של הקב"ה להכשיל את המצרים שירצו לנקום ביהודים ולרדוף אחריהם גם אחרי שיצאו ממצרים.

ואדרבה ה' נתן למצרים תחושה טובה שהנה הם מצליחים להתקדם בתוכנית הנקמה ובסוף הקב"ה הפך קערה על פיה, שנכשלה התוכנית הזדונית של המצרים, ואדרבה היהודים הרוויחו עוד רכוש גדול מכל המהלך.

ועל פי רעיון זה ביאר **הכלי יקר** מה שאמרו חז"ל כל **המיצר לישראל נעשה ראש**, כי בורא מגדיל אותו לראש כדי להגדיל אח"כ את נפילתו, וזה גם מפורש בפסוק "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד".

אמנם בורא עולם משתמש בזה גם להיפך, כפי שכתוב "אודך כי עניתני ותהי לי לישועה" **אבן מאסר הבונים הייתה לראש פינה**, ו"מאשפות ירים אביון", שבורא עולם אוהב להרים אנשים מהמקום הכי נמוך למקום הכי גבוה למעלה, כך מורגש העלייה בחדות הכי עוצמתית.

וכמו פרעה הרשע כך גם **היצר הרע האויב הגדול** עושה לנו, הוא מפנק אותנו בכל דרך, בכדי שאחרי זה יפיל אותנו הכי חזק שיש, ולכן לפעמים הוא גם **נותן לנו כביכול להתעלות ברוחניות בכדי שאחרי זה יפיל אותנו הכי נמוך** מהמקום שהכי גבוה.

ולכן עלינו להתלכד, ולהתחזק בחבורה, שלא ניתן ליצר את זממו, ולא ניתן לו מהחיזוק למעלה להפיל אותנו הכי למטה ולייאש אותנו, כי זה כוחו של חבורה, לעודד, לא ליפול להחזיק מעמד, ואם חלילה נפלת אל תיפול הכי למטה כשאיפת האויב.

וגם אם נפלת הכי למטה, אל תתיאש כרצונו הזדוני והמרושע של האויב היצר הרע, אלא למרות התסכול הנורא על הנפילה החדה מרוחניות וקדושה לתהומות של טומאה, אוי כמה כואב, אבל אל תפרגן לו ותתיאש אלא ביחד נקום ונתעודד.

וכמו כן אם תראה שאתה יורד למטה ועוד למטה במצבך הכלכלי או בעניין אחר, אל תיבהל ואל תתיאש!! כי יתכן שה' רוצה להרים אותך הכי גבוה והכי למעלה, ולכן הוא הוריד ומוריד אותך, בכדי שהעלייה תהיה הכי מוחשית והכי בולטת לטובה, ובעזרת ה' נקווה שנזכה לראות בישועת השם כהרף עין, ונעלה מעלה מעלה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

חג שביעי של פסח היה מוכן ומזומן מתחילה – בזכות עם ישראל

ח', ואילו לפרעה נאמר שרק דרך 3 ימים נלך ונזבחה שם ג' יח', ובורא עולם מבשר שפרעה יסרב להוציאם אפילו ל 3

כבר מתחילה אמר ה' למשה רבינו שלעם ישראל יגיד שהם נגאלים לגמרי ממצרים בכדי להגיע לארץ ישראל שמות ג'

וטהר לבנו – שביעי של פסח

לחזור באלכסון לכיוון מצרים כטועים בדרך ובזה גרמו לפרעה לטעות ולחשוב שעם ישראל טועים בדרכם ולכן ירדוף אחריהם, ואכן בזה הייתה העבודה והקורבנות שעם ישראל הקריב לבורא עולם, כי עם ישראל שמעו בקול ה' ולא שאלו ולא התלוננו למה להם לחזור לכיוון מצרים, אלא "ויעשו כן", ושבירת המידות הרעות **זה קורבן** וכמחנה וזה עושה נחת רוח לבורא עולם מאוד מאוד!!! ובעצם זה **הקורבן הראשון שעם ישראל הקריב לבורא עולם!!!** את היצר הרע!!! כי את המידות הרעות הם שחטו לה'!!! ובזכות זה עם ישראל קיבלו את חג שביעי של פסח.

וגם אנחנו נשחוט את יצרנו הרע ונקריבו לבורא עולם, ובעזרת ה' נזכה לומר "זה קלי ואנווהו אלוקי אבי וארוממנהו".

"הים ראה וינוס" – בזכות מי נקרע ים סוף?!

אלא יתכן שהפחד של עם ישראל להיכנס לים היה בגלל שהם היו עובדי עבודה זרה והיו בעבר שקועים במטי' שערי טומאה, ואכן היה קטרוג עצום על עם ישראל בעת קריעת ים סוף - "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", וכי למה עדיפים ישראל ממצרים, למה ישראל ניצלו והמצרים טבעו? וגם יתכן שפחדו כי חלקם טענו שעדיף היה למות במצרים וחלקם רצו לחזור למצרים!!

ומקטרוג זה או עוון זה פחדו עם ישראל!! אבל נחשון למרות הפחד, בכל זאת קפץ ראשון, ולמה? כי הוא לא חישב את הסכנה כשיקול, אלא מה שעמד מול עיניו היה שיש כאן הזדמנות לקיים מצווה נוספת "דבר אל בני ישראל ויסעו"!!!

ויש כאלו שהדיבור "ויסעו" היה פיתרון לחמוק מסכנת המצרים הרודפים, ואז היה להם שיקול מה יותר מסוכן המצרים או הקטרוג לטבוע בים, ולכן הם פירשו שכוונת ה' שעליהם ליסוע רק אחרי שמשה יקרע את ים סוף.

אבל נחשון לא ראה ב"ויסעו" קרש הצלה אלא "מצוות השם" לכן בלי שיקולים מיד קפץ לים!!! ולא המתין שמשה יקרע את הים.

ובזכות תשוקתו העזה למצוות זכה וזיכה את עם ישראל מפני הקטרוג כי נחשון הוכיח שלמרות שעם ישראל בעבר עבדו ע"ז, מעכשיו הם מתמסרים לעבדות ה' בלי שיקולים אחרים אלא חשקם לחטוף עוד מצוות ועוד מצוות.

ובעצם כך נהג יוסף הצדיק כשברח ונמלט בעת הניסיון, שהרי בהיגיון היה על יוסף לחטוף את בגדו מיד אשת פוטיפר ולא להשאיר סימנים בשטח, אבל יוסף לא רצה להתעכב אלא מיד פעל לעשות רצון הבורא ולברוח בלי חשבונות מעבירה!! **ובאותה** מידה נהג נחשון שקפץ לים בלי חשבונות, ולכן מעשהו עורר את זכותו של יוסף הצדיק, כי מסירות נפש זה לפעול מיד בלי חשבונות כפי שמצאתי מפורש במשך חוכמה.

ובזכות התמימות והנחישות של נחשון לעשות רצון בורא עולם למרות הסכנה, לכן זה גם נתן נחישות לפרעה ולכל עבדיו להיכנס לים ולרדוף אחרי בני ישראל למרות הסכנה שבורא עולם לא ישאיר את הנס בעבורם.

ואולי לכן בליל שביעי של פסח הספירה של לילה קדוש זה יסוד שבחסד שהמשמעות שהקב"ה עשה לנו חסד בקריעת ים סוף בזכות שנחשון הפעיל את כוחו של יוסף הצדיק שהיה צדיק יסוד העולם שהצטיין במידת היסוד.

כמו כן לא פלא שאהרן הכהן התחתן עם אחות נחשון כי רצה להתחבר בקשרי משפחה עם נחשון הצדיק, להתחבר למשפחה של מסירות נפש, ובלי נדר עוד אכתוב ויוסיף על זה בפרשת אחרי מות.

ימים, אבל בסוף הוא יגרשם ברכוש גדול, ולפי חשבון של רש"י בפרשת בשלח זה גרם לפרעה לטעות ולרדוף כך שיצא בדיוק שנס קריעת ים סוף יצא בשביעי של פסח.

ובכל זאת בורא עולם אמר שעם ישראל יקריבו לו קורבנות ביום השלישי ולכאורה זה לא התקיים, שהרי לקח לעם ישראל להגיע להר סיני משך חודש וחצי ימים!! ונראה לתרץ שדברי בורא עולם התקיימו בשלימות, שהרי ביום הראשון והשני ליציאתם ממצרים עם ישראל התרחקו ממצרים ואילו **ביום השלישי ה' ציווה עליהם**

מה ראה ים סוף לפני שנקרע? כתוב **במדרש תהילים** ארוננו של יוסף הצדיק ראה ולכן נקרע הים, אומנם מצד שני כתוב בגמרא **סוטה** לז' שנחשון קפץ ראשון לים כי כולם פחדו, ואם כן הוא זכה וזיכה את עם ישראל במה שקפץ ראשון לים, ואם כן האם נחשון נקרע הים או בזכות יוסף הצדיק?!

וראיתי ב"מדרש ויושע" שקודם נקרע הים ואחרי שנקרע הים עדיין פחדו עם ישראל להיכנס פנימה ונחשון הראשון שנכנס לים.

אומנם ברוב המדרשים וכמפורש בגמרא **סוטה** לז' ובתוספתא **ברכות** פרק ד הלכה יח: שקפץ שבתו של יהודה וירד תחלה וקדש שמו של מקום על הים, ועל אותה שעה הוא אומר "הושיעני כי באו מים עד נפש טבעתי ביון מצולה", ומשמע מפורש שנחשון כמעט טבע בים, ובזכות מסירות נפשו של נחשון בשעה שכמעט טבע בים לכן נקרע הים.

ואם כן חוזרת השאלה בזכות מי נקרע הים, בזכות יוסף או בזכות נחשון? ויש מתרצים שהמדרשים חלוקים, אומנם הרי במזמור "בצאת ישראל ממצרים" כתוב שאלה "מה לך הים כי תנוס"? והתשובה "מלפני אדון" דהיינו מפני הקב"ה נקרע הים, וא"כ קשה גם על המדרש וגם על הגמרא מפסוק מפורש בתהילים:!

ובעצם יש לעיין אם הים ראה ארוננו של יוסף מיד נמלט, למה על פי המתבאר בפסוקים לקח זמן עד שנבקע הים, הרי עם ישראל חנו ליד הים יחד עם ארוננו של יוסף כל אותו זמן שעם ישראל נלחצו מהמצרים שלא היה להם לאן לברוח, וגם נחלקו לקבוצות וכל קבוצה משכה לכיוון אחר, ומשה הרבה להתפלל בצעקה, הרי ארוננו של יוסף היה מול הים? וגם למה על משה היה להכות במטה את הים, די בכך שהיה מקרב את ארוננו של יוסף צמוד לים סוף וממילא הים היה נס ונבקע בלי הכאת המטה?!

ויתכן שזכות יוסף לא פועל באופן אוטומטי, אלא צריך להפעילו ולעוררו, כמו להבדיל שיש פצצת אטום אבל צריך מפתח להפעיל את הפצצה, ולכן היה צורך במסירות נפש של נחשון שהסתכן וקפץ, כי על ידי זה הוא עורר את זכותו של יוסף, ועל ידי זה נוצר הנס שעל ידי מטהו של משה נחצה ונבקע הים, כי כל כוח הצדיקים נובע מעוצמת בורא עולם ומקדושת הבורא יתברך.

ולכאורה מאחר שבורא עולם ציווה את בני ישראל לנסוע היה עליהם להאמין בה' ולנסוע מדוע רק נחשון נכנס לים הרי יש מקום בים הרחב לכל המעוניין לקפוץ לים, מדוע רק נחשון קפץ? וכי לא האמינו שבורא עולם שעשה להם ניסים ונפלאות במצרים יעשה להם שוב ניסים ונפלאות?!

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ללמדנו, שחייבים לקפוץ לים, ולחיות באמונה שמי שעושה את ציווי ה' לא עושה חשבונות מה כדאי ומה לא, אלא עבד הבורא אני "נעשה ונשמע" מה שיגיד אני יעשה, לא איכפת לי קושי ועייפות ולא איכפת לי פיתויי היצר אלא אני מתגבר על הכל ועושה רצון הבורא באופן מושלם בתמימות!!! ואם חייבים לשבור מכשירים שמחטיאים אותי אני ישבור בלי שיקולים חבל על הכסף, ואני ינסה להיזהר מנפילות וכל מיני התחמקויות שכבר נכשלתי בעבר למרות כל ההגנות וכו', ובזכות זה נזכה לקריעת ים סוף בפרנסה ובשידוכים!!!

יהודים יקרים אל יאוש תאמינו תתגברו תהיו חזקים באמת, ובעזרת ה' נראה בקרוב ממש ניסים ונפלאות!!! בעזרת ה' בשורות טובות אצל כל אחד מאתנו בגשמיות וברוחניות שנוכה לראות את היד הגדולה לטובתנו אמן ואמן, שלכם מכל הלב חג כשר ושמה.

*והמים להם חמה – ויושע ה'

מספיק שמבחינת היגיון זה נחשב כאילו עברו 400 שנה, כי **דיבור מפורש** של בורא עולם "400 שנה" חייב להתקיים **במלואו!!**

כי אם קללה של צדיק אפילו בטעות מתקיימת למרות שבוודאות לא רצה בה, כל שכן דיבור מפורש של בורא עולם חייב להתקיים, וזה הייתה טענת המלאך של מצרים וכפי שיתבאר.

והנה בהיגיון קושי השעבוד צמצם את גזירת 400 שנה וצמצם את הזמן, ונראה גם להוסיף הסבר לכך, שהרי פרעה כשהקשה את הגלות גזר שעם ישראל לא יקבלו תבן וחומרי בניין כהרגלם, ובכל זאת חייב אותם להשלים את המתכונת הלבנים שהיו רגילים לעשות מידי יום ביומו.

והיית והדרישה למלאות את מתכונת הלבנים כמידי יום ביומו לא הייתה הגיונית כי דחשו הרבה יותר עבודה בזמן לא הגיוני, כך בורא עולם דחס את 400 השנה של גלות מצרים בזמן לא הגיוני וצמצם את העבודות לעם ישראל למרות שלא התמלא בזמן המלא.

אבל כלפי דברי הקב"ה שאמר 400 שנה חייב הדבר להתקיים במלואו בכל מחיר וכפי שכתבנו קודם, ולכן המלאך גבריאל התקשה לענות לשרו של מצרים, עד שהקב"ה ענה והושיע את ישראל, וטען שאכן התקיים גם גזירת 400 שנה במלואם, וזאת מלידת יצחק, כי אכן כפי שנאמר לאברהם גר יהיה זרעך בארץ לא להם ואכן מלידת יצחק עם ישראל לא גרו בארץ השייכת להם.

ובורא עולם עוד מסביר לשרו של מצרים, שכל גזירת 400 שנה הייתה בגלל שאברהם אבינו אמר במה אדע כי אירשנה, ועל פקפוק זה, מתאים כביכול העונש ש400 שנה עם ישראל יגורו בארץ לא להם, ולמרות שעיקר גזירת 400 שנה הייתה שלא יזכו לרשת מיד את הארץ כנגד פקפוק אברהם בירושת הארץ, בכל זאת מצב זה נחשב להם גם לעינוי.

כי האבות מצד אחד האמינו בהבטחת ה' למרות שלא התקיימה באותו זמן שחיו, ומצד שני הם לא שאלו ולא ביקשו שתתקיים ההבטחה, ולא נשכח שהתאוה של משה רבינו לארץ ישראל הייתה מחמת קדושת ארץ ישראל העצומה שאין לנו כלל השגות בה, וגם לאבות הקדושים היה השגות עצומות בקדושת ארץ ישראל, ואין ספק שקדושת ארץ ישראל עוצמתית היא ביותר כאשר היא שייכת לעם ישראל.

ובכל זאת האבות הקדושים התענו עינוי רוחני והתאפקו ולא דרשו מבורא עולם את קיום ההבטחה מיד, ועינוי זה שהתמשך במשך 400 שנה מלאות בוודאי מצטרף לפטור את עם ישראל מלסבול עוד בגלות מצרים.

וענין במה שכתבתי בפרשת וארא בדרך שונה, שההמשך ל"עתה תראה" זה "וארא אל אברהם ואל יצחק וגו'" שדברים אלו באו לחזק את הסיבה מדוע מצטמצם שנות

כתוב במדרש אכביר ומופיע גם ב**ילקוט שמעוני**: שבשעה שיצאו ישראל ממצרים פתח עוזא שר של מצרים לפני הקב"ה ואמר לפניו: רבנו של עולם אומה זו שאתה מוציא ממצרים יש לי עליה דין, יבוא מיכאל שר שלהן וידון לפניך עמי. באותה שעה אמר הקב"ה (הוא) למיכאל בוא ודון עמו פתח **עוזא שר של מצרים** ואמר לפניו רבנו של עולם אתה **גזרת** על אומה זו שיהו משועבדין תחת ידי אומה שלי **ארבע מאות שנה** שנאמר "**ועבדום וענו אותם**" ועדיין לא עבדו בהן אלא **שמונים ושש שנה** משנולדה מרים, ועדיין **לא הגיע זמנם לצאת**, אלא תן לי רשות ואחזירם תחת ידי אומה שלי עד ארבע מאות שנה **כשם שאתה קיים כך שבועתך קיימת**.

באותה שעה אמר לו הקב"ה למיכאל להחזיר לו תשובה מיד שתק מיכאל. באותה שעה השיב הקב"ה ואמר לעוזא יש לי ללמד זכות על בני: כלום **נתחייבו בני שעבוד** אלא **בשביל דבור אחד שדבר אברהם** אוהבי שאמר לפני **"במה אדע כי אירשנה"** ולכן אמרתי לו "**ידוע תדע כי גר יהיה זרעך**", כלום אמרתי בארץ מצרים **"בארץ לא להם"** דברתי.

וכבר גלוי וידוע **שמשנולד יצחק נעשו גרים** וכבר שלמו ארבע מאות שנה, ואין לך לשעבד על בני כלום. באותה שעה הציל הקב"ה את ישראל לכך נאמר "**ויושע ה' ביום ההוא**".

ולפי זה מובן למה הקב"ה הבטיח לאבות את ארץ ישראל ולא נתן להם מיידיית את ארץ ישראל, כי עצם זה שלא קיבלו את ארץ ישראל המובטחת להם, זה הפך אותם לגרים בארץ לא להם, וזה סייע לצמצם את גלות מצרים לעם ישראל כתשובת הקב"ה לשרו של מצרים.

ולפי זה יש להקשות וזה הוכחה למה שכתבתי בסוף פרשת שמות על פי הרמב"ן את המהלך והדו שיח בן הקב"ה למשה רבינו, שהקב"ה שולח את משה לפרעה ומכך נהיה קושי השעבוד, ומשה טוען להקב"ה למה זה שלחתני?? והקב"ה עונה למשה "**עתה תראה**", וביארנו שהכוונה שמחמת קושי השעבוד הצטמצם שנות הגלות במצרים מ400 ל86, ולכן "**עתה תראה**".

ולכאורה לפי דברי המדרש כאן, אין צורך בקושי השעבוד, שהרי בורא עולם החשיב את הגלות מתקופת האבות כי באמת הם היו גרים בארץ לא להם, וזה נחשב לגלות כי הארץ הייתה מובטחת להם ובכל זאת הם עדיין לא קיבלוה, ואם כן מדוע היה צורך גם בקושי השעבוד??

וגם מדוע שרו של עם ישראל לא ידע לתרץ תירוץ זה של קושי השעבוד?? או מדוע לא ידע המלאך לתרץ כתירוץ בורא עולם שהגלות נחשבה מלידת יצחק??

אלא התירוץ הוא שיש כאן **שתי חלקים**, חלק "**ראשון**" שמבחינה הגיונית יחשב **גלות ישראל כמי שעברו 400 שנות** גלות, וחלק **שני** זה **שיתקיים 400 שנה כפשוטו**, ולא

וטהר לבנו – שביעי של פסח

הקדושים, כך בורא עולם נהג עם בניהם וצמצם את הגלות שלא כפשוטו 400 שנה מלאות, אלא הסתיים שעבוד מצרים בהם לאחר 86 שנה בלבד.

ויתכן עוד שבזכות שבט לוי שהמירו את גלות פרעה לגלות ושעבוד בעמל התורה, לכן הקב"ה יכול היה להשתמש בצער וגלות הרוחנית של האבות הקדושים בכך שלא קיבלו את ארץ ישראל.

הגלות על ידי קושי השעבוד, שלכאורה זה נראה כמו אמתלה ולא כתשובה מתקבלת כפשוטה, ובכל זאת תשובה זו התקבלה.

כי הקב"ה נהג עם האבות הקדושים במידה כנגד מידה, שהיות והם לא דרשו כפשוטו את קיום הבטחת הקב"ה שיתן להם את ארץ ישראל מיד ובחייהם, אלא שתקו והסכימו שתתקיים ההבטחה לא כפשוטו אלא שתנתן לזרעם ולאחר תחיית המתים היא תנתן גם לאבות

תמיד אנחנו מתגאים ביהודים של פעם שהלכו בתמימות עם בורא עולם, וכל מה שנתן להם הם קיבלו באהבה מטוב ועד רע, כי הם באמת האמינו באמונה מוחשית שבורא עולם האבא הגדול נמצא לצידם בכל רגע ובכל מצב, ובכוח אמונתם התמימה אנחנו חיים פה היום, רק נזכרים בהם כבר אנחנו מתחזקים.

וכמו שסיפרה לי הצדקת הרבנית אסתר אלבז ע"ה מאשדוד, שאביה הקדוש שהיה מתמיד עצום ביותר בנגלה ובנסתר יום אחד למד בחדרו ולפתע ראתה בתו נחש צפע ליד אביה הצדיק, היא נזעקה בפחד עצום, ואביה הפסיק מלימודו לפרש צעקתה ושאל אותה בתי מה לך כי נזעקת?! ענתה לו הבת בפחד עצום נחש צפע לידך!!! והאבא הצדיק אומר לה אם בורא עולם לא רוצה שהנחש יזיק לי אז לא יקרה לי כלום, ואביה הצדיק המשיך לשקוד על לימודו, ואמונה טהורה זו עומדת לעד ולדורי דורות בלי שום ספק.

תפול עליהם אימתה ופחד ידמו כאבן – עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו גאלת

ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי", והכוונה "עכרתם אותי" מבאר הרבינו בחיי שיגידו ששפכנו דם חנם, והזכיר לשון עכירה כאדם שעוכר היין בשמרו כן עכרתם אותי ביושב הארץ להוציא עלי שם רע שיאמרו הרעו לאנשי שלומם.

אומנם בתחילת כניסתם כפי שכתב המלבי"ם, בורא עולם כן שיתק מפחד את יושבי כנען בכדי שעם ישראל יעשו ברית מילה בגלגל בלי פחד שהגויים יפתיעו אותם במלחמה בהיותם כואבים, כפי שעם ישראל הפתיע את אנשי שכם.

ולכן טוב הדבר שבאופן כללי הכנעניים תושבי ארץ ישראל לא יפחדו יותר מידי, ושאכן יקומו להילחם נגד ישראל, ואפילו בורא עולם גם פיתה את הגויים שכולם ביחד לא יחששו וביחד יבואו ויפתחו במלחמה נגד היהודים, וכך כיבוש הארץ והריגת תושבי הארץ היה נראה מוסרי יותר כלפי תושבי כל העולם שלא יראו את היהודים כרשעים שופכי דם נקי.

והמקור לכך שבורא עולם פיתה את הגויים, מצאתי **במצודת דוד יהושע ה'** א' שלאחר מעשה עכן ציווה הקב"ה להביא כל עם ישראל להילחם כנגד העי שהייתה עיר קטנה יחסית, עד כדי כך בפעם הראשונה חשבו שמספיק רק 2000 עד 3000 חיילים בלבד, וכאן ציווה ה' להביא את כל עם ישראל למלחמה וגם ציווה את יהושע לעשות תחבולות והטעיה בקרב כנגד העי.

וכל זה היה בכדי להטעות הגויים למען יחשבו שכל נצחונם של ישראל היה בגלל ריבוי הלוחמים והתחבולות ולא יד ה' עשתה זאת, ולכן התאספו כל הגויים ביחד שגם הם יהיו עם מספר גדול של לוחמים ולהמתיק עצה ותחבולות ברוב יועצים, והיה בזה טובה לישראל, כי את כולם יכו כאחד מבלי יצטרכו ללכת מעיר לעיר להכות בם, וגם כפי שכתבתי שכך עם ישראל לא התפרסם כעם אכזר ועם שופך דם נקיים.

והנה אפילו כלפי סיחון משה רבינו פנה אליהם בלי ציווי מפורש מה' בדרכי שלום, וכפי שראיתי ברא"ש בפרשת חוקת שעל זה נאמר "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה".

כתב התרגום יונתן שכתוב פעמים "עד יעבור" והכוונה היא עד שיעברו את נחל ארנון ששם מתו הגויים שרצו להרוג את עם ישראל בעוברם בנחל ארנון בין 2 הצוקים, וה"עד יעבור" השני הכוונה עד שיעברו את נחל הירדן שנעשה להם נס עצום שנעצר זרימת הנהר וטפסו המים לגובה עצום.

וקשה לי מאוד, מדוע ביקשו שהפחד יהיה רק עד כניסתם לארץ ישראל ולא ביקשו גם שימשיך הפחד עד שיסתיים כיבוש הארץ?! הרי היה עליהם להילחם עם כל יושבי כנען ולא להשאיר מהם כל נשמה?!

והבה"ח ניסים אלמקיים שיחי' תירץ זאת, וכעין הדברים הללו ענה לי הגאון הצדיק רבי משה זילברברג שליט"א, שבארץ ישראל מחמת קדושתה בטוחים היו שהפחד יישאר גם בלי צורך בתפילות, וגם עם ישראל יחד עם קדושת ארץ ישראל ומצוות כיבוש הארץ מקבל עוצמה נפלאה ביותר שגם בלי פחד הגויים מעם ישראל גם כן עם ישראל ניצח.

וכמו כן אפשר לפרש שמספיק שהפחד מעם ישראל שנוצר במכות מצרים ובקריעת ים סוף והמשיך בניסים הגלויים והמפורסמים של ענני הכבוד נשאר בתוקפו משך 40 שנה, והתחדדו שוב ערב כניסתם לארץ בנס שהיה בנחל ארנון שהצוקים התחברו וריסקו את כל האויבים, וברגע שהפחד נשאר והתחדד בסוף 40 שנה ממילא הפחד השתרש בעמי הארץ ואין צורך להתפלל שימשיך אצלם עוד הפחד, שהרי הפחד מעם ישראל כביכול כבר השתרש בגויי הארץ כטבע.

אומנם חשבתי לתרץ באופן נפלא אחר, שלו יצויר אם אכן כל גויי הארץ היו מפחדים כל כך עד שהיו נודמים כאבן בלי אפשרות לקום ולהילחם, ובלית ברירה גויי הארץ היו מרימים דגל לבן ונכנעים, אבל לעם ישראל זה רק היה יוצר בעיה קשה, כי בני ישראל נצטוו לא להחיות כל נשמה בארץ ישראל, ועל עם ישראל הייתה חובה לנקות את כל ארץ ישראל מתושביה הגויים, ואם עם ישראל היה הורג אכן בקלות את כל יושבי הארץ במצב שלא נלחמו, זה היה גורם שם רע נוראי לעם ישראל שהרג עמים חפים מפשע כאשר אנשיהם נכנעו.

כשם שיעקב אבינו אמר לבניו אחרי שהרגו את אנשי שכם בלי מלחמה כשהיו אנשי שכם שוכבים כואבים במיטתם לאחר ברית המילה שעשו, וכתוב "ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ בכנעני ובפרזי

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ואכן כשסיחון נלחם נגד ישראל למרות שעם ישראל פנו אליו בדרכי שלום ועם ישראל הרגו אותם וכבשו את ארצם, נראה הניצחון והכיבוש כמוסרי כלפי כל העולם, עד כדי כך שיפתח השופט טען זאת כהוכחה למוסריותו והגינותו של עם ישראל.

וגם כפרש"י שמשנה למד מעצמו שכדאי לעשות דברים באופן שיראו יפה כפי שה' ידע שכל האומות לא יקבלו את התורה מלבד עם ישראל בכל זאת ה' חיזר להציע את התורה לכל האומות וסירבו ורק לאחר מכן הציע אותה לעם ישראל, וכל זה בכדי לסתום פיות על אי צדק מוסרי כביכול.

ללמדנו עד כמה עלינו החובה לקיים מצוות באופן הכי מכובד באופן שיביא הכי הרבה קידוש ה' בעולם, וחס ושלום לקיים מצוות באופן שמשניא את היהדות כי קיימת את המצווה באופן גרוע, וזכור נזכור שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, שהרי הקב"ה ציווה את ישראל במצוות כיבוש הארץ ובכל זאת הקב"ה עשה כמין תחבולות ליפות את כיבוש הארץ והריגת כל תושביה בלי שיראה כמעשה אכזרי ולא מוסרי.

ימינך ה' נאדרי בכוח ימנך ה' תרעץ אויב

למרות שהם למטרה טובה וצודקת, ואילו אצל הקב"ה הרחמים לישראל והאכזריות והנקמה ברשעים נובעים מאותו מקום כביכול, (ואולי אצל עם ישראל יד ימין זה רחמים ויד שמאל זה דין, כפי שמצאנו שהיה מבטא מידת הרחמים ושם אלוקים מבטא מידת הדין).

על כל פנים עם ישראל עצמו שיבח בזאת את הקב"ה ובכל זאת מדוע היה צורך להסביר להם זאת שוב במרה שהיה לאחר קריעת ים סוף??

ואולי עם ישראל הבין שה' עושה פעולות הפוכות בו זמנית הבאות מאותה תכונה, אבל היה קשה להם שכשם שדוד המלך לא היה ראוי לבנות את בית המקדש שמהותו שלום, כי הוא הרג אנשים בחייו ולמרות שהוא עשה מצווה גדולה שנלחם מלחמות ה' והרג את שונאי ישראל, בכל זאת זה לא התאים.

לכן תמחו איך יתכן שאת התורה הקדושה הקב"ה כותב באצבע בה הוא היכה את המצרים, והרי התורה כל נתיבותיה שלום כשם שהמזבח מהותו שלום??

ועל זה הסביר הקב"ה לעם ישראל במרה, שאצל הקב"ה שמהותו שלום אין הדברים סותרים, וכדברי רש"י שאין ה' כמידת בשר ודם משא"כ דוד המלך שהוא בשר ודם.

ואנחנו נדבוק בדרכי ה' יתברך, ובדומה לדרכי ה' ההפוכות מקצה לקצה כך ננהג אנו, שבאותו להט בו היצר מפתה אותנו לעשות רע, נשתמש בלהט זה ונהפכו ללהט חיובי ואש נקמה נזקק בקול גדול אתה היצר שונאי ולא אתן לאש התבערה לעבירה להחטיא אותי, אלא באש תבערה אמחוק אותך כי אתה שונאי ומבקש את נפשי לשאול בזה ובבא, וכמו כן אמחוק כל זכר ממך בלי לחשוב, אלא בלהט ובדחף כאילו לא נשלט למחוק כל זכר וכל פתח לטומאה, וב"ה נצליח להתקדש אמן.

המשך – נקמת ה' בגוים במידת הרחמים

המקדש כי הרג גויים למרות שעשה מצוות – אבל התשובה היא שזה חלק ממידת הרחמים לנקום למען ישראל,

וכמו שכתוב בשירת הים **"ימינך ה' נהדרי בכוח ימינך ה' תרעץ אויב"** שאותו יד ימין של חסד עוזרת לישראל ונוקמת בגויים.

ויתכן שגם זה ממידת החסד ככתוב בנביא שם, שהגאולה באה בגלל הכעס האדיר שיש להקב"ה לנקום בגויים, ממילא הכעס והנקמה הם ממידת החסד לגרום לגאולה בלי לנכות ממצוות עם ישראל.

על הפסוק **"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, כי אני ה' רופאך"** הקשה החתם סופר ועוד מפרשים שאם כתוב שהקב"ה לא ישים עלינו מחלות ממילא לא צריך רפואה, ולמה כתוב **"כי אני ה' רופאך"**??

ובפשטות אפשר לענות שמחלות קשות כמו של מצרים מכות שאי אפשר להתרפאות מהם הקב"ה לא ישים בנו, אבל מחלות רגילות בהם יהודי כן יכול לחלות, ועל מחלות רגילות אלו נכתב **"כי אני ה' רופאך"**.

ומתוך החתם סופר, שלישאל כאב לחשוב שאותה אצבע ה' שהכתה במצרים את 10 המכות, היא זו שכתבה את עשרת הדברות שכתוב שנכתבו באצבע אלוקים, ועל זה בא הקב"ה לומר לעם ישראל שאין הקב"ה כבשר ודם אלא הקב"ה באותה דבר ממית ומחיה מחליא ומרפא.

וקצת קשה שהרי עם ישראל עצמו כבר שיבח את הקב"ה בדיוק במידה ותכונה זו, כשאמר בשירת הים **"ימינך ה' נאדרי בכוח, ימינך ה' תרעץ אויב"** וכתב רש"י נאדר בכוח לעזרת ישראל, ואותה יד ימין תרעץ אויב – תשביר ותרסק את המצרים, ומוסיף רש"י מה שאי אפשר לאדם לעשות שני מלאכות ביד אחת.

ולכאורה כוונת רש"י שאדם רגיל פעולות נחמדות נובעות ממקור אחר באופיו מאשר פעולות נוקשות ואכזריות

בלומדי עם תלמידי המצוינים ביותר בת"ת תורת אמת ב"ב למדנו בספר ישעיה סג' ושם כתוב שה' יכול להרוג בקלות ומרחוק אבל בכל זאת הקב"ה מתקרב להרוג את אדם ומתלכלך בדם שכביכול ניתן על בגדי ה', ושואלים למה התלכלך – מדוע אדם לבושו??

ואולי כי הקב"ה מתפנה מכל עסקיו כביכול לנקום בעצמו ולא על ידי שליח באדם, אבל הנמשל כלפי הלכלוך לא מובן כ"כ, והתשובה היא בשיתוף רעיון שהתחילו תלמידי היקר מאוד שמואל לוליכט נ"ו שה' הרג ונוקם במידת הרחמים וכביכול זה לכלוך כפי שדוד לא בנה את בית

**האם המצרים מתו בפעם אחת ??

יחדו - כולם יחדו שכבו ולא הוסיפו לקום כי נטבעו במי הים. דעו - נפשותם קפצה מהם וכבה מהר כפשתה הדולקת הכבה מהרה כי לא תתעכב הרבה בשריפתה, עכ"פ משמע בפסוק שמתו יחדיו ובמהירות יצאה נשמתם.

בנביא ישעיה מג' יז' כתוב **"המוציא רכב וסוס חיל ועוזו יחדו ישכבו בל יקומו דעכו כפשתה כבו"**, והמצודת דוד מבאר בפשטות את הפסוק: הנותן בלב מצרים להוציא אנשי הרכב וסוסיהם ואנשי החיל עם כל החוץ לרדוף אחר בני ישראל.

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ולכן מידה כנגד מידה, מיד כשהגיעו לפני מותם לזעזועים במרכבה וראו שערי מוות, והגיעו שוב לשלב א' שהכירו בכוח השם, אבל כמו שבמכות מצרים הם הכבידו לבם ולא באו לשלב ב' של תשובה.

לכן מידה כנגד מידה, ברגע האמת שבאמת כשכבר גם הם רצו להיכנס לשלב ב' של תשובה, לא נתן להם ה' את ההזדמנות, ומיד אמר למשה עכשיו, **"נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו"**, שימותו כשהם רשעים בלי תשובה.

ואולי זה הכוונה בפסוק בנביא שכל המצרים מתו ביחד ומהר, הכוונה **במהירות רגע לפני שיספיקו לחזור בתשובה**, ויחדיו מתו דהיינו **במצב שווה** שכולם בסוף **נמצאו מתים** בלי תשובה, או שנפרש שכולם מיד אמרו כאחד **"ה' נלחם במצרים"**, וממילא מרגע זה **כולם כמתים**, שהתקיים בהם השלב שהיה נצרך להם קודם מיתתן וכאמור, למרות שיש מהם שתהליך מיתתן היה בזמן ארוך כקש הטובע.

בחרון אפך נערמו מים נצבו כמו נד קפאו תהומות

ולכן יתכן שכמו שבכורי מצרים מתו ככופר נפש תחת בכורי ישראל שניצלו, כי היה קטרוג על עם ישראל, כך בים סוף עם ישראל ניצול מהקטרוג על ידי הכופר נפש שהמצרים טבעו בים סוף תחת עם ישראל.

אך היות וקודם עם ישראל ניצל ע"י שנקרע להם הים, וזאת עוד קודם שמתו המצרים תחתם ככופר נפש, לכן היה חרון אף בעת קריעת ים סוף כי **הצלת היהודים חתמה את הגולל על המצרים וחייבה את איבוד המצרים** שיטבעו בים סוף כי הם הכופר נפש עבור עם ישראל.

ולפי זה שאכן לפני קריעת ים סוף בעת זריקת החיצים על ידי המצרים שספגו הענן, היה קטרוג כתוב **אלוקים** וכפי שכתב רש"י שהייתה **מידת הדין על עם ישראל**, אבל בעת קריעת ים סוף כתוב **"ויושע ה' ביום ההוא את ישראל"**, במידת רחמים על ישראל, כי **החרון אף** שהיה בקריעת ים סוף הייתה מכוונת אך ורק **למצרים** שנחתם דינם בהצלת עם ישראל, וכדברי הרמב"ן ש"היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים", שהיא **מדת הדין** שעשה ה' במצרים, ואפשר להוסיף שעוצמת היד הגדולה היא שהמצרים שימשו כופר נפש על עם ישראל, ומידת הדין חלה רק על המצרים.

ואולי לפי זה אפשר לתרץ את סתירת הפסוקים לכאורה האם היה נס מיוחד שהייתה רוח מיוחדת מה' שנשף להטביע את המצרים, או ששבו המים להרגלם וממילא בדרך הטבע כביכול טבעו המצרים כמשמעות הפסוק **"וישב הים לאיתנו"** – וכדברי הרמב"ן (אומנם גם לרמב"ן בד"ה נשפת המצרים שהיו סמוך לחוף ולאילו שידעו לשחות רוח ה' העיפה אותם לים)?? **ואולי** אכן היות ובנס קריעת ים סוף להצלת עם ישראל היה חובה שיתקיים הכופר נפש שישבו הים לאיתנו בזמן הנכון להטביע את המצרים, לכן בעת קריעת ים סוף נקבע **בנס הזמן המדויק והמכוון בו בדרך הטבע ישוב הים לאיתנו ולהרגלו**, ולכן נחשב מה ששב הים לאיתנו כטבעו לנס שכביכול נעשה ברוח ה' מיוחדת ויל"ע.

והקשה תלמידי היקר מאוד שלמה זלמן סטאר נ"י שהרי מפורסמים דברי רש"י בשירת הים בד"ה כמו אבן – שדייק שהרי במקום אחר כתוב צללו כעופרת ובמקום אחר יאכלמו כקש, ומבאר רש"י שהרשעים כקש הולכים ומטורפים עולים ויורדים. בינונים כאבן והכשרים כעופרת שנחו מיד, משמע שרק שליש מהמצרים מתו מיד, ולא בבת אחת ולא במהירות הם מתו???

ונראה לתרץ על פי הנכתב קודם בד"ה "ויסר את אפן מרכבתיו" על פי האבן עזרא, שמה שאמרו **"כי ה' נלחם להם במצרים"**, היה זה כהבטחת הבורא **"וידעו מצרים כי אני השם"** והיה זה רגע לפני מותם, ובארנו שבזמן עולם נתן למצרים את עשרת המכות, זה לא היה בכדי לנקום בהם, אלא שיהיה להם זעזוע בחיים ויכירו בכוחו של בורא עולם, ויגיעו לשלב ב' שהוא חזרה בתשובה וקבלת עול מלכות שמים, אבל למרות שהם הגיעו לשלב א' שהזעזועים גרמו להם להכיר בכוח השם, בכל זאת הם הכבידו את ליבם ולא רצו להיכנס לדרגה השנייה, כי לא רצו לחזור בתשובה.

לכאורה יש להקשות, שכביכול לקרוע את הים בכדי להציל את עם ישראל כתוב שזה נעשה בחרון אף, ואילו כלפי הטבעת המצרים כתוב **"נשפת ברוחך כסמו ים"**, שמשמע בלי כעס, ולכאורה הכעס היה צריך להיות כלפי המצרים ולא כלפי עם ישראל??

והנה כתב רש"י נשפת - לשון הפחה וכן (ישעיה מ) וגם נשף בהם, ואם נפרש הפחה לשון גנאי ודומה לדברי רש"י ברכות כד' ד"ה שגיהק - פעמים שאדם מוציא מגופו לפיו נפיחה מתוך שובעו וריחה כריח המאכל שאכל, א"כ פחות קשה שלפחות כלפי המצרים הרגם ברוח שיש בה ביזיון וד"ל וצ"ע אם נוקטים לשון ונמשל כזה כלפי הקב"ה, אך הערוני שכתוב בבראשית **"ויפח באפיו נשמת חיים"**, אם כן אין הכרח כלל שהפחה היא לשון גנאי.

ונראה לתרץ על פי קושיה נוספת שהנה רש"י והאבן עזרא בשירת הים בפסוק ז' על הפסוק **"וברב גאונך תהרס קמין תשלח חרונך יאכלמו כקש"** כתבו: שאם ברוב גאונו לבד אויביו נהרסים קל וחומר כששלח בם **"חרון אף"** יאכלמו, הרי שהמצרים מתו בים סוף כאשר הקב"ה שלח בהם חרון אפו, והלוא כאמור קודם כלפי הצלת עם ישראל מוזכר בפסוק ברוח אפך שזה חרון אף ואילו אצל הטבעת המצרים כתוב ברוח אפך??

אלא נראה לתרץ ב' הקושיות ע"פ דברי רש"י ישעיה מג' ג' **"נתתי כפרך מצרים"** - שהם היו לך לפדיון שבכוריהם מתו ואתה בני בכורי נצלת, והייתם חייבים כליה כנאמר ביחזקאל כ' **"ואומר לשפוך חמתי עליהם בארץ מצרים"**, והנה כתוב ברש"י בפסוק הקודם לקריעת הים **"וילך מאחריהם"** שבדרך כלל נזכר מלאך ה' וכאן מלאך האלקים, ואלקים משמעותו דין, מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה (קודם קריעת ים סוף) אם להנצל אם להאבד עם מצרים, ודבריו ע"פ רש"י במכילתא:

בצאת ישראל ממצרים

בצאת ישראל ממצרים – הים ראה וינוס מלפני אדון מלפני אלוקי יעקב ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעיניו מים.

כביכול השתלט על שכלם ודעתם של כל המצרים ונתן להם החלטה משוגעת שכולם יכנסו לים הפתוח, בלי לחשוב שה' יסגור עליהם את הים חזרה כטבעו, ובוודאי

ולכאורה קשה שמשמע מכאן שעיקר הנס של קריעת ים סוף הוא עצם זה שהים נקרע ונפתח, והלוא הרמב"ן בפרשת בשלח כתב מפורש **שעיקר נס קריעת ים סוף היה שהקב"ה**

וטהר לבנו – שביעי של פסח

כתוב שה' הוציאם ממצרים אלא "בצאת ישראל ממצרים", והשבח לעם ישראל ממשיך במזמור זה שבגלל שהם קיבלו עול מלכות שמים, זה השפיע שמורא ה' השפיע על הטבע שמחמת יראת שמים "הים ראה ויננס הירדן יסוב לאחור ההרים רקדו כאלים גבעות כבני צאן".

וכל זה "מלפני אדון כל הארץ מלפני אלוך יעקב", וכאמור שהיראת שמים של עם ישראל השפיע על יראת שמים של הטבע כולו.

וכמו כן בתהילים עח' כתוב את נפלאות ה' לבני ישראל ונמנה שם קריעת ים סוף ושהים עמד כמו נד, שם המשמעות שעם ישראל ראה את כוח ה' ואת עוצמת עם ישראל כשהם שומרים בקול ה' שלא כבני אפרים שכתוב בתהילים שם שלא שמרו ברית ה' ובתורתו מאנו ללכת, ובזכות עם ישראל שהלכו בתורת ה' זכו לראות את שינוי הטבע שמשנתנים בזכות היראת שמים של עם ישראל.

ואומנם עיקר נס קריעת הים זה החלטת המצרים להיכנס לים, אכן אינו קשור למזמור של בצאת ישראל ממצרים.

ללמדנו שיהודים שמתחזקים ביראת שמים הם ממליכים את ה' בעולם, ויוצרים טבע של יראת שמים שמשפיע על כל הטבע כולו, ואכן יראת שמים משפיע לטובה על היהודי עצמו בפרנסה טובה ובבריחת כל הצרות בס"ד אמן ואמן, שנזכה ליראת שמים טהורה עומדת לעד, ושנזכה כולנו לשפע טוב ולביזת הים, והבטוח בה' חסד יסובבנו, והלוואי ואזכה להיות בוטח בה'.

זה קלי ואנווהו

להקב"ה, כמין הזדמנות שניה, כפי שזה גרם לגויים זעזוע עצום שנדמו כאבן, ואכן מצאנו במדרשים שהיו רשעים שהמרו על ים סוף שלקחו עמם בים את טס פסל מיכה לעובדו לעי"ז רח"ל.

ויתכן שלכן מרים שרה לנשים תופעה נדירה בתורה, את תמצית שירת הים, שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, שעיקר הנס היה שה' השתלט על דעתם של המצרים שכמשוגעים נכנסו לים – **רמב"ן**.

והמסר הוא שהחלשים כנשים – כרעיון שנאמר על את פתח לו, קיבלו חיזוק כמו חיזוק של אמא, שהתחזקו בהיבנים כשם שה' השתלט על מוחם של המצרים כך נתגבר על יצרו ונתעלה בקדושה ועבודת ה' על ידי אמונה שהקב"ה יכול להשתלט לנו על המוח ויחזק לנו את החלטתנו לדבוק בו ובתורתו.

מה פשר השאלה מה לך הים כי תנוס??

ולכן נאמר לעצמנו אם ההרים רקדו כאלים מרעד ופחד מה' יתברך, אז אם אבן מזדעזעת איפה אני??

אפילו אם יש לי לב כמו אבן ואפילו היא כמו הר, בכל זאת אפילו ההרים רקדו כאלים מלפני ה'.

שהיראת שמים תמיס את לב האבן שבתוכו ונקבל עול מלכות שמים בלב שלם באהבה וביראה טהורה עומדת לעד אמן.

וחמושים יצאו בני ישראל מארץ מצרים – ה' ילחם לכם

המצרים לא לחטט להם בבתייהם, ולכן נשאר להם נשקם וגם כל המקנה והחמורים הרבים שהביאו עמם בירידתם למצרים משך 210 שנה.

ויתכן שמטרת הקב"ה בכך, א. להראות שלא עזר הנשק לעם ישראל במצרים, וגם זה לא עזר להם כשיראו מלחמה שבכל זאת יפחדו ויברחו למצרים.

זה לא קל לה' כי הקב"ה לא רוצים להפיר לאדם את הבחירה שלו.

ולכן זה נחשב פי כמה וכמה מכל הניסים שהיו בעשר המכות שהם נחשבים כאצבע מול היד הגדולה, וכפי החשבון של התנאים שמופיע בהגדה, וגם זה נחשב כביכול קושי לה' כפי שכתוב בגמרא פסחים קיח' סוטה ב' סנהדרין כב', **ואם כן מדוע בהלל כתוב שהנס הוא שים סוף נקרע – ראה ויננס??**

אלא נראה שהיות שהמזמור הראשון של הלל, כתוב "הללו עבדי השם", שמכאן למדה הגמרא שבפורים לא אומרים הלל כי עדיין היינו עבדי אחשוורוש אבל בפסח היינו עבדי ה' כי כבר לא היה לנו עול פרעה, אבל טמון בזה יותר, שמעט היהודים הנותרים ממכת חושך הם החליטו להיות עבדי ה', לכן נאמר עליהם "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרייך במדבר בארץ לא זרועה".

ועל כן כתוב בצאת ישראל ממצרים, שזה בא לשבח את הנשואים מעם ישראל שהחליטו להיות עבדי ה', ולכן לא

כתב רש"י: זה אלי - בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביא (יחזקאל בן הבזי).

ולכאורה קשה מה הכוונה שפחה על הים?? הרי כל עם ישראל מלבד שבט לוי היו עבדים ושפחות??

אלא הייתה עלייה שה' העלה אותנו ביציאת מצרים ממט' שערי טומאה למט' שערי קדושה, ולאחר זה היה על היהודים להתעלות למט' שערי קדושה בעבודת ספירת העומר עד חג השבועות, ולכן אלו שלא התקדמו בעבודה עצמית מכונים שפחה על הים.

כי השאר התעלו, ועוצמת הנס בים סוף היה פי חמש מעוצמת גילוי השכינה שהיה במכות מצרים, ואכן העוצמה של נס ים סוף, זעזע גם יהודי קר כקרח להתקרב

ואולי המטרה, לחדד ולחזק את המסר, שיראת שמים משנה את הטבע, שהים שינה טבעו מיראת ה', כל שכן אנחנו יהודים נשנה טבענו גם אם הוא טבע רע מנעוריו, בכל זאת יראת ה' טהורה תשנה טבענו הרע,

וכמו כן, אם מחמת ארוננו של יוסף שבו היו עצמות יוסף, בכל זאת בגלל שהיה ירא שמים מופלג, לכן הים שינה טבעו, כך גם בכוח צדיק החי בימינו שיש בו יראת שמים טהורה, לשנות את הטבע.

כתב רש"י - אין חמושים אלא מזויינים – בכלי נשק, וכתוב זה לא נכתב כי אם לשבר את האוזן, שלא תתמה במלחמת עמלק ובמלחמות סיחון ועוג ומדין מהיכן היו להם כלי זין שהכו ישראל בחרב.

וקצת תמוה מאין להם נשק שהרי לא כתוב שהמצרים השאילו להם נשק?? **ואולי** ככוונה תחילה נתן הקב"ה בלב

וטהר לבנו – שביעי של פסח

הם גיבורי חייל, ולצורך כך היה מצווה עליהם לקצוץ את בוחן ידם. וחכמי ישראל התנגדו לדבר, מאחר והוא עושה את בחורי ישראל בעלי מומים.

לכן הציעו לו מבחן אחר לעקור מהשורש עץ ארז תוך כדי רכיבה על סוס, והיו לו 200 אלף כרותי אצבע ו 200 אלף עוקרי ארזים תוך כדי רכיבה על סוס!!!

והיות ובר כוכבא היה אומר לפני יציאתו לקרב "ה' לא תסעוד ולא תכסוף (לא תעזרנו ולא תביישנו)", "הלא אתה אלקים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו". לכן נכשל ונהרג ונשפך דם רב מישראל, כי עלינו לסמוך אך ורק על בורא עולם שהכל ממנו.

למה אין מצוה מיוחדת לשביעי של פסח

ואם כן בשביעי של פסח נתחזק בעבודת קדושת האכילה שתהיה לשם שמים, מתוך עונג יום טוב שמתוך הנאת הגוף נודה ונשבח את בורא עולם על כל טובו וחסדיו הרבים עמנו.

וכמו כן, נאכל את המצה מתוך רוממות הרוח, לא מתוך מחשבה שהנה מחר כבר אפשר סוף סוף לאכול חמץ, אלא אכילת מצה מתוך שמחה וחירות, שבקריעת ים סוף נגמר לחצם של היהודים, והמרדף והבריחה והפחדים הסתיימו, ומי שלחוץ לאכול חמץ זה ההיפך ממצוות היום.

ואכן קצת פלא שמצוות אכילת מצה היא בהסיבה, הרי מהותה לחץ!! אבל יתכן שזה לחץ חיובי שמבטא את היצאה לחירות, ובפרט שביום השביעי אכלו מצה מתוך חירות אמיתית בלי לחץ.

ויותר נראה שהקב"ה רצה שיחודד להם "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", שלמרות נשקם יסמכו אך ורק על ה' שינצחו רק בכוחו את מצרים כפי שאכן היה, וזה מסר לדורות, לסמוך על ה'!!

למרות שלפעמים נראה שיש לנו כוח כפי שחשב **בר כוכבא** שהיו לו חיילים גיבורים עצומים, שהיה בודק אם חייליו

והיות ובר כוכבא היה אומר לפני יציאתו לקרב "ה' לא תסעוד ולא תכסוף (לא תעזרנו ולא תביישנו)", "הלא אתה אלקים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו". לכן נכשל ונהרג ונשפך דם רב מישראל, כי עלינו לסמוך אך ורק על בורא עולם שהכל ממנו.

יתכן, שהנה ההלל לפני הסעודה בליל הסדר מסתיים אחרי בצאת ישראל הים וינוס, וכל כך למה?

ותירצתי ע"ז בהגדה א. ללמדנו שהסעודה זה חלק מעבודת ה' שאינה הפסק בהלל הממשיך אחרי הסעודה, ובפרט שסעודת ליל הסדר היא אכילה מחושבת לא למלאת את הכרס כי חייבים לאכול אפיקומן לתאבון ולא באכילה גסה שהיא אכילה מתוך בטן מלאה.

ב. שזה ממחיש את חידוש **הגאון רבי אריה ליב צונץ זצ"ל בספרו ברכת השיר** שכתב שהטעם שאוכלים מצה 7 ימים, כי רק בקריעת ים סוף הסתיים היציאה, כי רק אז ראו שהמצרים מתים על שפת הים ורק אז נחה דעתם, ונרגעו מלחץ המצרים.

ולפי"ז יתכן, שהיות ובמזמור בצאת ישראל המדבר על קריעת ים סוף, בזה מסתיים ההסבר על מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, שהיהודים פעלו מתוך לחץ, ואכן הלחץ ממצרים הסתיים להם רק בקריעת ים סוף.

אז ישיר

שירה לעתיד לבוא שבו ניתן הודאה על ניצחון היצר שלמדנו איך לנצחו מתוך הבנת נס קריעת ים סוף, ואילו השירה של הבאר זו שירה על התורה הקדושה שממנה גדלו להיות גדולי ישראל.

ולכן מתאים שגדולי ישראל הם שישירו אותה, וזה גם שייך לעתיד לבוא, כי לעתיד נלמד תורה מהקב"ה וכל אחד יזכה ללמוד ולקבל כביכול לפי גודל הכלים שהכין.

הגמרא בסנהדרין קובעת שכל אז ישיר זה לשון עתיד שגם לעתיד לבוא ישירו את השירה הזאת, כך נכתב על שירת הים וגם על שירה זו שירת הבאר.

והיות וכאן זה שירה של גדולי ישראל כפי שכתב **בהעמק דבר** (שהרי לא נכתב כאן אז ישיר משה) לכן זו שירה שונה ונפרדת משירת משה ובני ישראל כפי שהייתה בשירת הים, והנה שירת הים כפי שהרחבתי בעניין בפרשת בשלח היא

שירה על הבאר

ישראל בלי הבדלים, לכן יחד כל עם ישראל פצחו ואמרו שירה בשמחה על הבאר, כשם שאמרו שירה על נס קריעת ים סוף כל עם ישראל.

ואולי גם בקריעת ים סוף אמרו שירה רק לאחר שנפתח במיוחד גם לרשעים כאמור במדרש שדתן ואבירם היו עם פרעה כשרדף אחר בני ישראל, ולאחר שראו את טביעת המצרים, החליטו להצטרף לעם ישראל ולמרות רשעותם נפתח הים במיוחד להם, ואז אכן שרו כולם ממש עם משה רבינו את השיחרה בשמחה רבה.

שאלני ת"ח מדוע לא אמרו שירה על המן ועל ענני הכבוד כשם שעם ישראל אמרו שירה על הבאר?

ויתכן שהנה בענני הכבוד היה חלק מעם ישראל שסבלו כביכול מהם, שהרי הרשעים נפלטו מחוץ לענן, והתבישו מכך שהם מחוץ לענן, כמו כן כלפי המן הרי הרשעים היו צריכים לנדוד למרחק לחפש את המן כל אחד לפי מידת רשעותו כך הורחק לו המן, ורק לצדיקים היה המן מונח בפתח אוהלם, ולרשעים היה צער גדול מהמן כי הוא גילה את רשעותם לעיני כל, אבל הבאר שימח בשווה את כל עם

חידוש המשך עצום שהתחדש בס"ד בחתונת בני בכורי

עצום מתוך היסוד של החידוש הקודם, והודו לה' שגם בתוך שמחת נישואי בני עזרני ה' לחדש חידוש עצום בס"ד.

שפורסם דברי הגמרא **סנהדרין צד'** שחזקיהו מלך יהודה היה ראוי להיות משיח ה', אומנם כאשר נעשה לחזקיהו הנס העצום שכל צבא סנחריב העצום מת בשומעם את שירת המלאכים בליל פסח, וחזקיהו למרות הנס העצום

וברוך ה' הטוב והמטיב בחתונת בני בכורי הגיעו לשמחתי ממרחק - מצפון הארץ שני ידידי אמת ותיקים ר' חנן **סיבוני** ור' שמשון נקאש זצ"ל, ובזמן קט פנוי אמרתי להם את החידוש הזה, כי הרגשתי בחתונה שלימות עם ישראל, כיוון שראיתי שהגיעו מכל חלקי עם ישראל מכל סוגיו וצורותיו ממש, ומכל חלקי הארץ וגם מחו"ל, והשמחה הייתה עצומה ביותר, ומתוך השמחה התחדש לי חידוש

וטהר לבנו – שביעי של פסח

שלחזקיהו היה 11 אלף תלמידים ולשבנא היה 13 אלף, וחזקיהו פחד שמה הקב"ה ילך לפי הרוב וישמיד את עם ישראל, ענה לו הקב"ה **קשר רשעים אינו מן המניין**, שאינם נחשבים לעם ישראל, ורק חזקיהו ותלמידיו הצדיקים הם בלבד נחשבים עם ישראל,

והיות ובשירה צריך שכל עם ישראל יגידו שירה בשמחה מתוך שייכות לטובה בשלימות, עד כדי כך שאפילו הרשעים יהיו חלק מהנאת ושמחת הנס שגם הם יאמרו שירה בשלימות ההנאה, אם כן סבר חזקיהו שעל נס מות צבא סנחריב שהיה לצערו של שבנא הרשע שרצה להתחבר לסנחריב, לא יהיה שלימות עם ישראל כולל הרשעים שיאמרו שירה בשלימות, לכן נמנע חזקיהו מלומר שירה.

אך טענת ה' שמה שזכה חזקיהו לנס העצום, זה בגלל שה' החשיב רק את עדתו הצדיקים לעם ישראל כך שלא היה רוב רשעים בעם ישראל, וא"כ כאשר כל עם ישראל צדיקים ממילא המשיח צריך להגיע, כי הגיעו לשלימות.

ורק בגלל טענת חזקיהו שלא אמר שירה כי התעקש לכלול ולהחשיב גם את רשעי ישראל בעניין אמירת השירה, לכן גרס שאין רוב עם ישראל צדיקים ולכן אינם ראויים לגאולה השלימה.

אומנם יתכן שזכה חזקיהו שהגאולה השלימה תהיה שכל עם ישראל גם הרשעים יגאלו כי יבוא אליהו והמשיח ויחזירו בתשובה שלימה את כל עם ישראל כך שיתמו חטאים ולא חוטאים, ולא יהיו יותר חטאים בעם ישראל, ואזי נזכה בקרוב ל"ברכי נפשי את ה' הללו קה", בברכה ובשירה חדשה יחד עם כל עם ישראל כולו, "כי לא ידח ממנו נידח" אמן ואמן.

אמר אויב אשיג אחלק שלל

ובכל זאת יצר הרע פיתה את פרעה לשלוח מרגלים כאילו להיתפס על מילתם שאמרו דרך 3 ימים, בכדי שיתגרה לרדוף אחרי בני ישראל בכדי שימותו בקריעת ים סוף.

ויתכן עוד, שהרי ביזת הים הייתה גדולה יותר מביזת מצרים, ופרעה לקח עמו רכוש עצום לחלק בכל זאת בכדי להדליק רגשי נקמה בחייליו הוא דיבר על חלוקת שלל מהיהודים ולא רק מתנות מאוצר המלך העצום שהביא, ודווקא זה גרם שהוכח לעין כל שהכל היה שייך לעם ישראל בשלימות ובלי רמאות.

ומעניין למה גביהה בן פסיסה לא ענה זאת שהכל היה מתנות – בסנהדרין צא', אבל בלי ספק תשלום על מאות שנות עבדות שווה יותר מכל מה שעם ישראל קיבל גם אם זה נחשב השאלה ולא מתנה.

מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו

היגיון, אמונת חכמים עיוורת בכך התפילה מועילה, וכך אכן נפתח הים בזכות "ויאמינו בה" ובמשה עבדו", שראו את נחשון מקשיב למשה ונכנס עד כמעט שטבע ונקרע הים, וזו מבוסס על **ילקוט שמעוני** בשלח רמז רמ', שבלי אמונת חכמים אין אמונה בה', ורק בזכות אמונת חכמים נעשה להם הנס.

ג. היות ומשה ידע שאין כאן סכנה כי הקב"ה גילה לו שזה רק הטעיה לגרום לפרעה לתבוע בים, א"כ לא היה על משה להרבות בתפילות ובצעקות, רק לחנכם לאמונת חכמים שיעשו כדבריו ויסעו לתוך הים וכנ"ל.

זה קלי ואנוהו

והיופי המיוחד שלו בעבודת ה', וזה חלק מהיופי של עם ישראל.

ואכן כתוב ביציאת מצרים "יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים", ובמזרחי שמות ו' כו', כתב, שצבאות

לא אמר שירה ולכן עם ישראל הפסיד את ביאת המשיח, ולמרות שהארץ וכו' אמרו לה' שאנחנו נאמר שירה במקום חזקיהו, בכל זאת הקב"ה לא הסכים לתמורה, ולכן משיח לא בא באותה הזדמנות חזקה ועצומה.

יש לשאול א. מדוע חזקיהו הצדיק מלך יהודה שכבר אמר שירה על מה שנרפא מחולייו שכמעט מת ממנה, מדוע אכן נמנע לומר שירה על הנס העצום שאירע לעם ישראל? ב. מדוע הקפיד הקב"ה עד כדי כך ולא הביא את המשיח אך ורק בגלל שחזקיהו לא אמר שירה על הנס?!

ונראה, שהיות ושירה על נס של עם ישראל זה כדוגמת השירה שהייתה בים סוף ועל הבאר, ששרו כל עם ישראל כולם בשלימות, אפילו הרשעים כדתן ואבירם וכמו הרשעים שנפלטו מהענן והרשעים שהתבזו בלקיטת המן, בכל זאת בבאר הייתה הנאתן מושלמת לכן כולם אמרו שירה ביחד ובשמחה.

לכן סבר חזקיהו שאי אפשר לומר שירה על הנס הגדול שמתו כל חיילי צבא סנחריב, כי כדברי הגמרא **סנהדרין כו'** באותה תקופה היה מתנגד גדול לדרכו של חזקיהו, ששמו היה שבנא והוא היה ראש ישיבה גדול יותר מחזקיהו,

כך אמר פרעה לחייליו שרדפו אחרי בני ישראל לים סוף, ובעצם אם פרעה רצה להחזיר את מה שהיהודים שאלו כסף וזהב מהגויים, איך הוא מבטיח את השלל לחייליו, הרי חובתו להחזיר זאת לעם המצרים שהשאילו ליהודים רק 3 ימים?!

אלא מכאן מוכח שפרעה ידע שכל המצרים ידעו שבורא עולם לא עשה 10 נסים ונפלאות רק עבור 3 ימים שלאחר מכן יחזרו לעבדות, אלא בוודאי הם יוצאים בלי כוונה לחזור, ובכל זאת המצרים השאילו, כי זה היה מילה מכובסת לנתינה מכובדת ולא התרמה של מתנות. **ואכן** במכת בכורות פרעה הכריז "אין אתם עבדי", דהיינו לנצח!! ולא רק 3 ימים.

כתב רש"י שה' אמר למשה, זה לא זמן ריבוי תפילה אלא זמן העשייה, ולכאורה למה זה לא זמן ריבוי תפילה, הרי זה עת צרה?!

ונראה א. שכאשר עם ישראל מאבדים כיוון וכל אחד מציע הצעות אחרות מרוב לחץ ככתוב ברש"י, זה לא הזמן שהמנהיג יעמוד מולם ויתפלל אלא לתפוס מנהיגות בעשיה.

ב. תפילה בלי אמונת חכמים לא מספיקה, וכאן היה על משה לחנכם לאמונת חכמים, שרק כך תפילה עוזרת. ולכן "דבר אל בני ישראל ויסעו", שיקשיבו למשה בלי

"זה" = 12 שבילים כך כתב **רבינו בחיי**, ואולי ללמדנו שאכן עם ישראל עם אחד הוא, אבל כמו שנוי סוכה ונוי מצוה כל אחד מיפה בסגנונו, כך 12 שבטים זה נוי עם ישראל כל שבט

וטהר לבנו – שביעי של פסח

יצאו ממט' שערי טומאה, בכל זאת בשורש נשמתם יש הבדל בעבודת ה'.

הכוונה לשבטיהם יצאו, שהם חיל ה', כי כל שבט יש כוח שונה משבט אחר, ולמרות שרק עכשיו

”שירת הים” רובו ככולו דקדוק ברש”י, ולמה?

וידועים דברי רשב”י ששכינה נמצאת ביותר בלימוד עם **תשב”ר**, והיות והרבה מלמדים מדלגים על דברי רש”י הקשורים לדקדוק או מקצרים בהבנתה או במסירתה לתלמידים, אם כבר יש כיתה שכן מתאמצת ללמוד רש”י בדקדוק בפרט על השירה שיש בה סגולות נפלאות ביותר לאומרה כראוי בכוונה ואולי גם בדקדוקה, אם כן יתכן שאם נבקש מרש”י הקדוש שיהיה עמנו אולי אכן רש”י הקדוש יהיה עמנו בשיעור.

ויתכן שהיות ועם ישראל הבין וידע פירוש המילים ודקדוקם המורכב, זה מוכיח שלא שינו לשונם ובזכות זה זכו ליציאת מצרים ששיאו היה קריעת ים סוף, ולמרות שרש”י כותב שאמרוה ברוח הקודש בכל זאת לא הגיוני שברוח הקודש אמרו שירה שאמורה להיות בשמחה עצומה בלי שיבינו מה שהם אומרים.

מה פשר הדבר שרוב דברי רש”י בשירת הים הם דקדוק המילים ושורשם ובניינו ופעלם? כאשר הייתה ציפיה למדרשים המתארים את ניסי הים שהיו פי 5 מניסים מצרים.

והאמת ניתנה להאמר שלימדתי שנה אחת חד פעמי גם דקדוק תלמידים מצויינים בכיתה ז' **בת”ת תורת אמת ב”ב** ולימוד דקדוק בלשון הקודש בשעה האחרונה ללימודים לא קל הוא לתלמידים.

ויאמר לשבחם שלמרות הקושי הם הקשיבו והוסיפו הארות נפלאות וחדושים מיוחדים, וליתר חיזוק אמרתי להם שכידוע האומר דבר תורה בשם נפטר שפתותיו של הנפטר דובבות בקבר, והיות הלימוד התורה החביב ביותר הוא לימוד תורה של תינוקות של בית רבן שלא חטאו.

מה עיקר נס קריעת ים סוף?

כדברי הרמב”ן, וגם **”בשירת מרים”** כתוב שירה רק על טביעת המצרים. **אומנם בתהילים במזמור קו'** מזכירים קודם את נס היהודים שעברו בים ואחר כך טביעת המצרים, ויל”ע.

על פי הרמב”ן עיקר נס קריעת ים סוף והשבח הוא על כניסת המצרים, ובקושי מוזכר הנס שעם ישראל עברו, וגם **בתפילה** מזכירים קודם מפלת המצרים **”וזהים טבעת וידידים העברת”** ושוב **”ויכסו מים צריהם”** כי זה **העיקר**

ראתה שפחה על הים – מי זאת השפחה?

להתקרב להקב”ה, כמין הזדמנות שניה, כפי שזה גרם לגויים זעזוע עצום שנדמו כאבן. **ויתכן** שלכן מרים שרה לנשים תופעה נדירה בתורה, את תמצית שירת הים, שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, שעיקר הנס היה שה' השתלט על דעתם של המצרים שכמשוגעים נכנסו לים – רמב”ן.

והמסר הוא שהחלשים כנשים – כרעיון שנאמר על את פתח לו, קיבלו חיזוק עוצמתי שכשם שה' השתלט על מוחם של המצרים כך נתגבר על יצרו ונתעלה בקדושה ועבודת ה' על ידי אמונה שהקב”ה יכול להשתלט לנו על המוח ויחזק לנו את החלטתנו לדבוק בו ובתורתו.

במכילתא ”זה קלי ואנוהו” ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן הבוזי, ולכאורה מה הכוונה כאן בשפחה? הרי כולם היו עבדים ושפחות?!! אלא יתכן והכוונה היא שהייתה עלייה לעם ישראל שה' העלה אותנו ביציאת מצרים ממט' שערי טומאה למט' שערי קדושה, ולאחר כן היה על היהודים להתעלות למט' שערי קדושה בעבודת ספירת העומר עד חג השבועות, ולכן אלו שלא התקדמו בעבודה עצמית מכונים שפחה על הים, כי השאר התעלו.

ועוצמת הנס בים סוף היה פי חמש מעוצמת גילוי השכינה שהיה במכות מצרים – כדברי רבי עקיבא בהגדה של פסח, ולכן העוצמה של נס ים סוף, זעזע גם יהודי קר כקרח

מה פשר השאלה וכפילותה מה לך הים כי תנוס?? ההרים רקדו כאלים גבעות כבני צאן??

והיות וההרים זה רמז לאבות הקדושים והגבעות זה רמז לאימהות הקדושות כמובא **במדרש ויקרא לו'** על הפסוק **”כי ההרים ימושו והגבהות תמוטינה”**, ויתכן שהם קפצו משמחה כאשר ראו את קריעת ים סוף, ואת היראת שמים של כלל עם ישראל - בני צאן (שעם ישראל מכונים בתנ”ך צאן קדשים), והחיזוק באמונה בה' ובמשה עבדו, כי איזה אבא לא קופץ בשמחה שיוצאי חלצו מתחברים בעוצמה לה'.

אולי מטרת השאלה וכפילותה היא לחזק את העוצמה של יראת שמים, שנדע שיראת שמים של יהודי משנה את הטבע. כי אכן עם ישראל בים סוף קיבלו יראת שמים ככתוב **”ויראו העם את ה'”**.

או בדרך נוספת נכפל הדבר בכדי שיהודי ישאל את עצמו אם הים בורח ואבן מזדעזעת מפני הקב”ה ואיפה אני??

שירת מרים – שירת הנשים!

אז גם הנשים שמחו שמחה מושלמת בראותם סוף סוף את בעליהם שמחים בשלימות, וזה ללמדנו כמה אשה איכפת לה מהלחץ של בעלה וכואב לה על קיטוריו, וכמה היא שמחה בשמחת בעלה, ושמחה שבעלה נהנה ולא מקטר, והדברים ידועים.

ובשירה על הבאר, שם לא מצאנו שירת נשים מיוחדת, ויתכן כי שם הנשים היו בצער כי הבאר היה בזכות מרים והנס נעשה לאחר פטירתה, שבאו בזכות משה ואהרן.

שירה היא על נס מושלם, כפי שהארכת בעניין בפרשת חוקת, שלכן אמרו שירה רק אחרי שראו את המצרים מתים על שפת הים, ולא ביציאת מצרים.

ויתכן שאכן הנשים שרו כי ראו נס מושלם, שאם בעליהם במקום לקטר ובמקום שהם נתונים בלחץ וטרדות כדרכם של הגברים, סוף סוף הגברים אמרו שירה כי ראו נס מושלם מכל הבחינות, שאפילו ראו את מצרים מת על שפת הים שלא ישאר בהם טיפת לחץ,

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ביום לקו פי 5

נמזה נלמד עד כמה שווה כוח הבחירה שקבלנו, שאם נשתמש בה כראוי לעשות רצון הבורא יתברך, ונשעבדה לבורא יתברך בלי נגיעת הגוף, אלא כעבד מושלם לבורא יתברך ולרצון הבורא בלבד, הרי שזה חשוב ועצום פי כמה וכמה מניסי מצרים, כי כוח הבחירה עצום וחשוב ביותר שזה מהות האדם וגדלותו.

מדוע פרעה רודף אחרי בני ישראל לים סוף אחרי כל המכות?

שנים, א"כ הקב"ה צריך את הסכמתו של פרעה לשחרר את עם ישראל מהשעבוד גם לפני הזמן, ובלי הסכמתו של פרעה יהיה על היהודים לשהות במצרים עוד 190 שנה.

נפרט שפרעה ראה שבמכת חושך שהמצרים לא יכלו לראות ולזוז ממקומם, בכל זאת עם ישראל לא יצאו ממצרים באין מפריע, זה חידד לו שאולי אכן ה' לא יכול להוציאם קודם הזמן בלי רשות פרעה, ובכוח טענה זו הרגיע פרעה את העם המצרי שיחזיקו מעמד מול ה'.

ולכן פרעה ישן עם פיזמה בליל מכת בכורות כדברי רש"י **"ויקם פרעה לילה"** – ממיטתו, כי פרעה טעה שהוא חייב לחיות ואין מצב שהוא ימות כי הוא בכור, שהרי הוא חייב להסכים על השחרור, והיות והוא עצמו בכור אם הגזירה לא תתקיים בו ממילא כל הגזירה תתבטל.

אבל בקריעת ים סוף התברר לפרעה שטעה, שה' נלחם ונקם והתעלל במצרים ולכן ה' לא הוציאם במכה הראשונה אלא רק לאחר 10 מכות.

שהרי פרעה כבר שחרר את עם ישראל ממצרים בהסכמתו שאמר אין אתם עבדי, ולפי טעותו שבו ובהסכמתו תלוי הדבר ולכן ה' לא הוציאם במכה ראשונה ולא באחרות כי עדיין פרעה לא הסכים, אם כן מדוע גם לאחר הסכמתו של פרעה הקב"ה גורר אותו במלכות לרדוף אחר עם ישראל בכדי להטביעם בים סוף?

ולכן בים צעקו פרעה וחילו **"ה' נלחם במצרים"**, שאכן כל המכות לא היו מחולשת ה' שחייב את הסכמת פרעה, אלא כי ה' נלחם במצרים, ורצונו להתעלל בהם 10 מכות מגוונות ושונות שבכך גם התעלל בהם וגם הראה את כוחו העצום על כל חלקי הטבע.

ועל מהלך זה הקשה תלמידי היקר **מאיר בולג ני"ו** מה פשר הסכמת פרעה לוותר בכל מכה במכות האחרונות עוד קצת ועוד קצת, הרי אם בו תלוי הדבר שיסרב לגמרי או שיוותר ויסכים לגמרי לשחרר הכל?

ונראה לתרץ, שהיות ופרעה פחד מהמכות וראה את הנזקים למצרים כדברי עבדיו **"הטרם תדע כי אבדה מצרים"**, לכן מצד אחד רצה לוותר שלא יהיו יותר נזקים מצד שני רצה עדיין קצת קצה חוט ואחיה להצלת כבודו ולטעון שעדיין הדבר תלוי רק בו, והראה שנשאר חלק שלא יצאו כדרישתו וכפי אי הסכמתו.

ותלמידי היקר ציון בירמן ני"ו הפתיעני בקושיה עצומה על המהלך כולו, שהרי בסיום מכת ברד פרעה שחרר את עם ישראל בהסכמתו, שאמר **"ה' הצדיק ואני ואמי הרשעים"** - העתירו אל ה' ורב מהיות קולות אלוקים וברד **ואשלחה אתכם ולא תוסיפון לעמוד"**, ואם כן כבר ממכה זו היה על פרעה לדעת שטעה שבאמת הקב"ה לא זקוק להסכמתו, כי הנה הוא הסכים ובכל זאת לקה במכת חושך

בפשטות מה שלקו המצרים בים סוף פי 5 מהמכות שבמצרים, זה כנראה כפי שכתב **הרמב"ן**, שהמצרים כמושגעים בלי כוח הבחירה נכנסו לים הפתוח, למרות שלא הגיוני שה' יעשה נס מיוחד עבור המצרים אחרי שכבר הוכח להם ב10 מכות שה' עוזר ליהודים ומעניש את הגויים, ונטילת כוח הבחירה מבן אדם זה נס עצום פי כמה מכל המכות.

למרות כל ההסברים על סיבת רדיפת פרעה אחרי עם ישראל לים סוף עדיין הסברו של **ידידי המחנך הרה"ג ר' יהודה צבי ורטהיימר בשם אביו הגאון הרב יצחק ישעיה ורטהיימר שליט"א** שנותן טעם נפלא בעניין.

וחדושו הנפלא הוא, שמדוע פרעה התעקש למרות כל המכות המדהימות לא להוציא את עם ישראל ממצרים, הרי אדם חכם היה וראה והבין שה' מנהיג את העולם, כפי שהוכיח לו משה וכפי שפרעה בדה והודו בכך החרטומים?

אלא שפרעה חשב שאם ה' כל יכול מדוע נזקק 10 מכות ולא הוציאם מיד? וגם מדוע משה צריך בשליחות ה' לבקש ממני בשר ודם רשות והסכמה להוציא את עם ישראל, אלא כי הדבר תלוי בי ויש בכוחי להתנגד לה', וא"כ ה' כביכול מוגבל.

ואולי אפשר להוסיף על דבריו שלכן טען פרעה **"מי ה' אשר אשמע בקולו"**, שאם ה' כל יכול אינו צריך רשותי שאשמע בקולו, ואם הוא זקוק לרשותי כי הוא מוגבל ואינו כל יכול א"כ מדוע שאקשיב לו.

ולכן בכל מכה ומכה שנוספה למצרים, התחזק בפרעה הגאווה שבו תלוי הדבר ושהקב"ה מוגבל ח"ו, ולכן בגאוותו התנגד להראות כוחו מול הקב"ה, ולכן בתאוות כבוד זה שהתחזקה כשראה שעם ישראל חוזרים לכיוון מצרים אל מול בעל צפון, ראה בזה הוכחה שעדיין כוחו גדול מכוח ה', שבידו למנוע מה' בריחת עם ישראל מעל 3 ימים שהסכים להם.

והקשתי לו שהרי באמצע המכות לאחר מכת דבר שמתו מקנה מצרים בלבד במגפה לעומת מקנה ישראל שנשארו לחיות, הקב"ה אומר למשה שישביר לפרעה שהעיכוב שעם ישראל מתעכבים במצרים ולא יוצאים כבר במכה הראשונה, זה לא בגלל שהדבר תלוי בך פרעה, כי הקב"ה הוא כל יכול ואינו מוגבל בכוחו, וברצונו היה הורג מיד את כל המצרים במגיפת הדבר ולא רק את הבהמות?

והתשובה לכך הוא שפרעה לא האמין כרוב עם ישראל לא האמינו כי התייאשו שלא יצאו מיד במכה הראשונה כדברי **המדרש רבה דברים א' כג' על הפסוק במשלי יג' "תוחלת ממושכה מחלה לב"**, תוחלת ממושכה זה שעם ישראל ציפו והתאכזבו, שמשה הביא לפרעה 10 מכות, ובכל מכה ומכה היו היהודים בטוחים שפרעה ישלחם ממצרים, וזה לא קרה, וכגודל הציפיה כך גודל האכזבה.

ואם רוב עם ישראל התייאש ולא האמין, מדוע שפרעה הרשע כן יאמין לדברי ה' שאינו מוגבל ואינו צריך את רשותו ורק מטרת המכות להראות כוח ה' שכוחו על כל כוחות הטבע?

נפרט שיתכן שפרעה חשב, שהיות ונגזר שעם ישראל יהיו בשעבוד 400 שנה, ועם ישראל שהו במצרים רק 210

וטהר לבנו – שביעי של פסח

היה ברור שמי שלא מת או התחיל בתהליך מוות ישאר לחיות, וככתוב בפרשת מסעי שעם ישראל יצאו ממצרים "כשמצרים מקברים את מתייהם", ולא בזמן שהבכורים מתים, ואז אכן המצרים היו כבר בלי פחד מהמכה שהייתה כבר.

ולכן כבר היה להם אפשרות וזמן לבוא לבתי ישראל בעת עשיית העיסה (או ביציאתם כשנגלה עליהם ה', זרזם המצרים ללכת מהר, אבל עניין הבצק שלא נתנו להם לאפות משמע שזה היה בבית) ולזרזם לצאת ממצרים וגם לתת להם דברים בהשאלה כפול ממה שהיהודים בקשו כדברי רש"י, העיקר שכבר יצאו תכף ומיד ממצרים בכדי שלא יקבלו מכה חדשה נוספת וכואבת.

ובמכת בכורות, ואם כן מדוע עדיין התעקש פרעה לא לשחרר את העם כולו לגמרי?

והתשובה לשאלתנו הנפלאה טמונה בדברי משה שענה לפרעה בסיום מכת ברד, **"ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלוקים"**, דהיינו שטען משה הודעת השחרור שלך כרגע מתוך פחד הקולות לא תחשיב אותה להסכמה אמיתית, כי ברגע שתרגע מהפחד תטען שהסכמתך הייתה מתוך פחד ואונס גמור, ואינה נחשבת להסכמה ולכן לא תשחרר את העם, או שנפרש שפרעה לא שחרר במכת ברד רק הבטיח שאחרי המכה הוא ישחרר.

אומנם לאחר מכת בכורות שהיה ברגע אחד בחצות הלילה, רק שעות לאחר מכן כאשר נרגעו מהפחד כי כבר

"היד הגדולה" בקריעת ים סוף, שלמרות הקטרוג ויושע ה'.

משה לפרעה ומכך נהיה קושי השעבוד, ומשה - לעינוי.

כי האבות מצד אחד האמינו בהבטחת ה' למרות שלא התקיימה באותו זמן שחיו, ומצד שני הם לא שאלו ולא ביקשו שתתקיים ההבטחה, ולא נשכח שהתאווה של משה רבינו לארץ ישראל הייתה מחמת קדושת ארץ ישראל העצומה שאין לנו כלל השגות בה, וגם לאבות הקדושים היה השגות עצומות בקדושת ארץ ישראל.

ואין ספק שקדושת ארץ ישראל עוצמתית היא ביותר כאשר היא שייכת לעם ישראל, ובכל זאת האבות הקדושים התענו עינוי רוחני והתאפקו ולא דרשו מה' את קיום ההבטחה מיד, ועינוי זה שהתמשך במשך 400 שנה מלאות בוודאי מצטרף לפטור את עם ישראל מלסבול עוד בגלות מצרים.

ועיין במה שכתבתי בפרשת וארא בדרך שונה, שההמשך ל"עתה תראה" זה "וארא אל אברהם ואל יצחק וגו'" שדברים אלו באו לחזק את הסיבה מדוע מצטמצם שנות הגלות על ידי קושי השעבוד, שלכאורה זה נראה כמו אמתלה ולא כתשובה מתקבלת כפשוטה, ובכל זאת תשובה זו התקבלה.

כי הקב"ה נהג עם האבות הקדושים במידה כנגד מידה, שהיות והם לא דרשו כפשוטו את קיום הבטחת הקב"ה שיתן להם את ארץ ישראל מיד ובחייהם.

אלא שתקו והסכימו שתתקיים ההבטחה לא כפשוטו אלא שתנתן לזרעם ולאחר תחיית המתים היא תנתן גם לאבות הקדושים, כך בורא עולם נהג עם בניהם וצמצם את הגלות שלא כפשוטו 400 שנה מלאות, אלא הסתיים שעבוד מצרים בהם לאחר 86 שנה בלבד.

ויתכן עוד שבזכות שבט לוי שהמירו גלות פרעה לגלות ושעבוד עמל התורה, לכן ה' יכול היה להשתמש בצער וגלות הרוחנית של האבות הקדושים בכך שלא קיבלו את ארץ ישראל.

כתוב במדרש אכביר ומופיע גם בילקוט שמעוני: שבשעה שיצאו ישראל ממצרים פתח עוזא שר של מצרים לפני הקב"ה ואמר לפניו: רבונו של עולם אומה זו שאתה מוציא ממצרים יש לי עליה דין, יבוא מיכאל שר שלהן וידון לפניך עמי.

באותה שעה אמר הקב"ה (הוא) למיכאל בוא ודון עמו פתח עוזא שר של מצרים ואמר לפניו רבונו של עולם אתה גזרת על אומה זו שיהו משועבדין תחת ידי אומה שלי ארבע מאות שנה שנאמר **"ועבדום וענו אותם"** ועדיין לא עבדו בהן אלא שמונים ושש שנה משנולדה מרים, ועדיין לא הגיע זמנם לצאת, אלא תן לי רשות ואחזירם תחת ידי אומה שלי עד ארבע מאות שנה כשם שאתה קיים כך שבועתך קיימת.

באותה שעה אמר לו ה' למיכאל להחזיר לו תשובה מיד שתק מיכאל. באותה שעה השיב ה' ואמר לעוזא יש לי ללמד זכות על בני: כלום נתחייבו בני שעבוד אלא בשביל דבור אחד שדבר אברהם אוהבי שאמר לפני **"במה אדע כי אירשנה"** ולכן אמרתי לו **"ידוע תדע כי גר יהיה זרעך"**, כלום אמרתי בארץ מצרים **"בארץ לא להם"** דברתי, וכבר גלוי וידוע שמשנולד יצחק נעשו גרים וכבר שלמו ארבע מאות שנה, ואין לך לשעבד על בני כלום. באותה שעה הציל הקב"ה את ישראל לכך נאמר **"ויושע ה' ביום ההוא"**.

ואם כן מובן למה הקב"ה הבטיח לאבות את ארץ ישראל ולא נתן להם מיידית את ארץ ישראל, כי עצם זה שלא קיבלו את ארץ ישראל המובטחת להם, זה הפך אותם לגרים בארץ לא להם, וזה סייע לצמצם את גלות מצרים לעם ישראל כתשובת הקב"ה לשרו של מצרים.

ולפי זה יש להקשות וזה הוכחה למה שכתבתי בסוף פרשת שמות על פי הרמב"ן את המהלך והדו שיח בן הקב"ה למשה רבינו, שהקב"ה שולח את

וטהר לבנו – שביעי של פסח

(על הים לקו) למה נענש פרעה על הים הרי דתן ואבירים הסיתו אותו

שאינם בגזירת העבדות, בכל זאת אולי חשש אהרן שמא יגרום החטא ויל"ע.

לכן אמר לו הקב"ה שאין חשש מדתן ואבירים שמחמת עניותם אין דבריהם נשמעים כמת, ושום יהודי לא ישמע את דבריהם, ורק משה ואהרן שהיו ענווים מכל האדם שמעו והתייחסו לדברי דתן ואבירים והתפעלו מהם, מרוב ענוותם, ואילו שאר בני אדם לא הקשיבו להם כלל.

ותלמידיו היקר משה יהודה שטול ני"ו טען שאולי משה חשש שמא דתן ואבירים יקשו את לב פרעה, וטענתי לו שאדרבא שיקשו ובכך ירבו המכות על פרעה כפי שכתוב במדרש שדתן ואבירים שכנעו את פרעה לרדוף אחר בני ישראל ובכך גרמו לנס קריעת ים סוף.

אבל לאחר מחשבה צודק תלמידי היקר, שאם פרעה במהלך מכות מצרים יקשה את לבו בגלל עצת דתן ואבירים, זה עלול לגרום חילול ה', שפרעה יטען שיהודים היטו את לבו הטוב, ואם מגיע עונש זה לדתן ואבירים ולא לפרעה, וחילול ה' יכול לעכב את הגאולה.

ואולי לכן נפתח הים במיוחד לדתן ואבירים ברגע אחרון עוד לפני שנכנסו המצרים וטבעו, כי כך התקדש שם ה', שדתן ואבירים עברו לצד ישראל ועזבו את המצרים עוד לפני שטבעו המצרים בים, וזה לימד את פרעה וחילו וגם את היהודים עד כמה כוח התשובה, שברגע האחרון גם מסית ומדיח, יכול לחזור בתשובה.

ואם בכל זאת פרעה וחילו הקשו לבבם, אשמתם המלאה היא, ואין להם לתלות זאת בדתן ואבירים.

אגב המלבי"ם ביונה ג' ה' כתב בעת שהגיע הדבר אל המלך אז התעורר גם הוא, אם להכנע בעצמו ולדעה זה פרעה עדיין היה עליו להתעורר, מי היה מאמין שגם אחרי שנותר לבדו מהים..

ויישר כוח לתלמידי היקרים אשר קוק ושמואל זלזניק ויעקב ניסן קראוס ני"ו על חלקם בחידוש נפלא זה.

למה לא קלקל לשון הרע של דתן ואבירים את גאולת ישראל

ויתכן שמשם הבין שעם ישראל בגלות מצרים זה לא בגלל חטא שחטאו שאז אם יהיו באחדות ובשלום תבוא הגאולה, שהרי ב77 שנה שחי יעקב במצרים שהתחיל הגלות ונחשכו עיניהם של ישראל, בכל זאת אלו היו שנות חייו המושלמים של יעקב, כי בשנים הללו עם ישראל כולו חיו יחד באחדות ובלי לשון הרע, ובכל זאת לא הייתה גאולה לעם ישראל, ואפילו שביקש לגלות את הקץ

על הפסוק כי מתו האנשים המבקשים את נפש כתב רש"י שדתן ואבירים שהלשינו בעבר על משה שהרג את המצרי, נהיו עניים ואין דבריהם נשמעים ואינם מתקבלים אצל פרעה.

וקשה מאוד, א. שהרי בסוף משה ניזוק מדתן ואבירים, כמובא במדרש רבה וארא רבה ב' "אר"י בר סימון "כי העושק יהולל חכם" זה משה, עושק שעשקו אותו דתן ואבירים, יהולל חכם - עירבבו אותו "ויאבד את לב מתנה" וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד? אלא הם שהקניטוהו ואמרו לו "ירא ה' עליכם וישפוט", ואף הוא מקפיד ואומר "ומאז באתי אל פרעה", ולכן מידת הדין רצתה להרוג את משה.

אך בפרשת וארא כתבתי שלכן משה לא נענש כי אכן הקב"ה הבטיח לו הגנה, ואילו מהלשנה לפרעה יש סכנה כי פרעה הוא בעל בחירה ואולי יש מקום לחשש למשה שדתן ואבירים יכולים ולהלשין ויהיה לו סכנה מפרעה, משא"כ עונש מה' ומפמליא של מעלה אין למשה סכנה.

אומנם פלא עצום, הרי מה חשש למשה מהלשנה שילשינו דתן ואבירים לפרעה נגד משה, הרי משה בא בגלוי להילחם נגד פרעה ולכופו במכות ובעונשים חמורים להוציא את ישראל, ויותר גרוע מזה לא היו יכולים דתן ואבירים להלשין על משה?

אלא מכאן מוכח שמשם חשש שמא דתן ואבירים כשיש להם כוח השפעה וכשדבריהם נשמעים, הם יכשילו את עם ישראל בלשון הרע ומחלוקת כפי שעשו במדבר ובמחלוקת קרח, וא"כ זה יגרום שהגאולה תתעכב בעוד 190 שנה וממילא משה יסתכן במוות כאשר שליחותו לגאול תיכשל חלילה.

ואולי זה רמוז בטענת אהרן שטען למשה שיחזיר את אשתו ובניו שלא יסכנס, למרות שאהרן ידע שמשם בא לגאול את ישראל, ובכלל הם שבט לוי

וכי אוציא את בני ישראל ממצרים – כך טען משה להקב"ה שאין לעם ישראל זכויות לצאת מהגלות, ובכל זאת כאן לא הזכיר שלא מגיע להם גאולה בגלל לשון הרע כפי שטען בצעירותו בעת שהרג את המצרי כשנודע הדבר לפרעה, שאז אמר משה **"אכן נודע הדבר"** וכדברי רש"י שלכן עם ישראל בגלות בגלל לשון הרע.

וטהר לבנו – שביעי של פסח

וענה לו ה' שמי שיתחבר למטרה של הגזירה הוא יזכה לצאת מהגלות, ולכן כל מי שיקבל עליו להיות עבד ה', ככתוב **"זכרתי לך חסד נעורידך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"**, הוא יזכה לצאת מהגלות, **מה** שאין כן רוב רובו של עם ישראל שמתו במכת חושך שלא רצו לעבוד את ה', למרות שראו במצרים את כוח ה' במכות הניסים ומה שהפלה ה' בין המצרים לעם ישראל.

נשכח הדבר ממנו, כי גלות מצרים זו גזירה לא כעונש אלא כחשבון נפלא לגאולה העתידית השלימה כפי שכתבתי במאמר על גלות מצרים, קודם.

וא"כ הלשון הרע שדברו דתן ואבירם זו לא הסיבה לאורך גלות מצרים, כי הגלות גזירה היא ולא כעונש, אבל בכל זאת שאל משה רבינו את ה' האם צריך זכויות לצאת מהגלות שבאה כגזירה ולא כעונש.

סיום הקשר בין עם ישראל למצרים - ותקח מרים הנביאה התוף בידה

שלהם עם מצרים תם ונשלם באופן סופי, וכפי שכתבתי בפרשת חוקת ששירה היא על דבר מושלם בכליל השלימות בלי חיסרון כלל.

ולכן עיקר שירתה היה לא על ההתפעלות על הצלת עם ישראל שעברו ביבשה בתוך הים, שזה לכאורה דרך הנשים להתפעל מהחיובי, אלא היא הדגישה אך ורק את טביעת המצרים כביכול הצד השלילי.

כי זה מבטא את הסיום הסופי עם מצרים, מלבד הסיבה שכתבנו קודם שעיקר נס קריעת ים סוף היה בטביעת המצרים, כדברי **הרמב"ן** שה' עשה אותם כמשוגעים שהשתלט על שכלם שיכנסו למים נגד ההיגיון.

אצל מרים לא כתוב **"אז תקח מרים"**, כי אצל משה שנכתב **"אז"** פירש **רש"י** שכשראה את הניסים עלה בליבו לשיר ולשבח, אבל אצל מרים היות והייתה נביאה וידעה שמשה יוציא את עם ישראל ממצרים, כפי שהתנבאה בילדותה כשהייתה אחות אהרן קודם שנולד משה כדברי **רש"י** בתחילת דבריו כאן, אם כן מילדותה כבר תכננה איך לשיר ולהודות לה' בכלי זמר על הניסים, ולכן קודם יציאת מצרים אמרה לנשים לקחת כלי זמר.

ואומנם טמון כאן עוד עומק, שדווקא היות ושירתה הייתה מתוכננת שנים רבות קודם א"כ היא הייתה אמורה לשיר אך ורק בסיום המושלם והסופי של הנס, ולכן כאשר מרים הנביאה שרה רק לאחר קריעת ים סוף ולא ביציאת מצרים, זה הוכיח באופן חד וברור לעם ישראל שהחיבור

כי בא סוס פרעה ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים – שירת מרים

מצרים ועל טביעת המצרים לעתיד לבוא? ובמאמר קודם כתבתי ליישב זאת בדרך נפלאה בס"ד.

ואולי נשיר את שירת הים לעתיד לבא, כי הנס שהיה בקריעת ים סוף שלמרות הקטרוג הללו עובדי ע"ז וכן הללו, בכל זאת ה' לימד זכות על עם ישראל עוד קודם הקטרוג ואמר למשה **"דבר אל בני ישראל ויסעו"** ולא מצאנו שנסעו ובפרט שכל הלילה היה רוח קדים שיבשה את הים ורק אז נכנסו לים, אלא הכוונה כדברי **רש"י** שכדאי הים שיקרע בפניהם מחמת הזכות של החסד שהלכתם אחרי במדבר בארץ לא זרועה או בגלל זכות אבות, ולמרות שהמצרים טבעו עם ישראל ניצל.

וכך מובטח לנו לעתיד לבוא שגם אם עם ישראל לא יהיו ראויים (כפי שיטענו אנשי גוג ומגוג שנלחמים על יהודי ארץ ישראל כי הם רשעים וה' לא יעזור להם) בכל זאת הקב"ה יגאל אותנו ואת כל הגויים שבאו עם גוג ומגוג ישמיד.

ולפי זה מובן מדוע מרים דווקא כאן התעוררה לשיר יחד עם כל הנשים, כי כתוב בזכות נשים צדקניות יצאו ממצרים, והנשים לא חטאו בעל ולכאורה גם לא עבדו ע"ז במצרים כי היה להם אמונה עצומה בגאולת עם ישראל לכן דאגו לבעליהם והולידו ילדים למרות הגלות, ומרים כשהכינה אותם לשיר עם כלי זמר כמובן דאגה שתהיינה צדיקות בעלי אמונה חזקה, והיא הצליחה בדבר.

לכן כאשר הבעלים שרו על הנס שהיה קטרוג איך המצרים טובעים ואילו עם ישראל למרות שעבדו ע"ז ניצולו (כי בא סוס פרעה וגו'), לכן באה מרים הנביאה לשיר עם הנשים להבליט רק את חלק טביעת המצרים, כי הנשים צדקניות היו ועליהן לא היה קטרוג, וברור שלהן יהיה נס שיקרע בהם בפניהם, ובכדי להבליט את מעלת הנשים הצדקניות לכן יצאה מרים בשירה מיוחדת עם הנשים הצדקניות.

וכתב רש"י: כי בא סוס פרעה - כאשר בא: ולכאורה לא מובן כוונתו, והנה בראשונים מובא שכוונת הפסוק שבעוד עם ישראל הולכים בים כשראו את המצרים טובעים אז אמרו שירה, וכן מרים הנביאה - **רמב"ן** ו**רשב"ם** ועוד.

ואומנם לכאורה בדברי **רש"י** אי אפשר לפרש כן, שהרי **רש"י** כתב על הפסוק הכתוב לפני השירה (ל) **וירא ישראל את מצרים מת - שפלטן** הים על שפתו כדי שלא יאמרו ישראל כשם שאנו עולים מצד זה כך הם עולים מצד אחר רחוק ממנו וירדפו אחרינו: ואם עם ישראל בעודם בים ראו את המצרים טובעים בים ואז אמרו שירה שבו מופיע טביעת המצרים, למה יחששו שהמצרים חיים ויעלו מצד אחר? ואכן כך שאל **תלמידי היקר מרדכי הרשטיין נ"י**, שבזכותו הגעתי לכל החידוש הזה.

ואכן מצאתי ב**רש"י** בגיטין צ' (אחד מדברי **רש"י** הארוכים ביותר בש"ס) שהביא שהכוונה שמפני שבא סוס פרעה וגו' לפיכך ותקח מרים וגו', ולכאורה קשה מדוע בשירתה כתוב רק החלק שהמצרים טבעו בים, הרי הסיבה לשירתה היה גם טביעת המצרים וגם הצלת בני ישראל? ויש לתרץ שכתוב רק תחילת השירה, ואכן יש דעות שאמרה רק תחילת השירה או כל השירה רק מוזכר בקצרה תחילת השירה.

אבל עדיין יש מקום לדרוש בעניין, שהנה לא מצאנו כזאת שמרים שרה שוב עם הנשים, רק פעם יחידה זו, ובפרט שכתוב ב**רש"י** שמרים עוד בהיותם במצרים אמרה לנשים להכין כלי תזמורת כי ה' יעשה ניסים ונפלאות ביציאת מצרים, ומה ראתה דווקא בנקודת זמן זה לשיר עם הנשים?

ויתכן שטמון כאן יותר, שהנה כתב **רש"י** **"אז ישיר משה"** מדרש חז"ל שמשם רבינו ועם ישראל ישירו שירת הים שוב **לעתיד לבוא**, ולכאורה תמוה מה עניין לשיר שירה על יציאת

וטהר לבנו – שביעי של פסח

מי ראה אחורה בזמן את קריעת ים סוף – ולמה?

ותודה לתלמידי היקרים מכיתה ז' ת"ת תורת אמת ב"ב על החידוש הנפלא שהתחדש בזכותם בשיעור

שאחזו בדרכי ממלכת ישראל לעבוד ע"ז כמוהם והם קילקלו את ממלכת יהודה לכן לא החזרתי את עשרת השבטים עוד כאשר לא נטמעו בין העמים:

וא"כ טוענים ממלכת יהודה שהצער הגדול ביותר הוא של יהודה, כי הם התקלקלו ממלכת שומרון, וגם בגלל בני יהודה לא התחזקו לחזור בתשובה כשראו את עונשם של 10 השבטים זה גרם לה' לא לרצות להחזיר חזרה מהגלות את 10 השבטים, וא"כ יהודה בוכה בצער גדול שאני גרמתי לכם עשרת השבטים להיטמע בין העמים ועלי האשמה הכבדה של אובדנכם, ובפרט שכל יום שאנחנו לא חוזרים בתשובה ומביאים את הגאולה אנחנו ממשיכים את אובדנכם מעם ישראל.

ואולי סיום הקינה הוא החומל חמול וראה שממתם – אולי בזה הכוונה לעשרת השבטים שכביכול הם שממה כי נטמעו בין הגויים ואינם ניכרים כלל כשממה, ואילו על ממלכת יהודה אומרים ראה את אורך גלותם.

וה' הבטיח שבזמן הגאולה ישיב את עשרת השבטים, והקב"ה מבטיח שיקבלו יחס שווה לבני יהודה למרות התנתקותם מעם ישראל משך אלפי שנים, ככתוב **בנביא הושע ב פסוק ג "אמרו לאחיכם עמי ולאחותיכם רחמה"**, מסביר **המצודת דוד "אמרו"** - אתם בני יהודה ובנימין אמרו על אחיכם בני עשרת השבטים שהם עמי כמותכם, למרות שמהרתי להגלותם ממכם וקראתים אז **"לא עמי"**.

כ' עם ישראל ערבים זה לזה, ויש כאן מעגל של אשמה ששומרון קלקלו את יהודה, אבל יהודה אשמה שלא התעוררו בעונש שומרון, וכל יום בגלות שלא חזרו בתשובה האשמה באורך הגלות הוא של יהודה.

ולכן "אימרו", חובה עלינו להתאחד בביאת המשיח, לכבד אחד את השני, ולא נרגיש טובים יותר מאחרים, כמו שיהודה שנחשבו כיהודים כל שנות הגלות ולמדו תורה וקיימו מצוות כל השנים, חייבים להשוות את עשרת השבטים כמו שהם תלמידי חכמים וצדיקים כמוהם, למרות שעשרת השבטים חיו כמו גויים משך 2500 שנה, כי האשמה בכך היא גם של שבט יהודה, וממילא כולם שווים לטובה, ובאהבה ובכבוד הפערים יושלמו בכל חלקי עם ישראל בקרוב בימינו אמן ואמן.

ואת זה ראה יונה כשה' הראה לו את קריעת ים סוף – את עם ישראל למרות שהיה קטרוג הללו עובדי עבודה זרה והללו, שהיהודים רשעים כמו המצרים, בכל זאת ה' גאלם והצילם, כך הבין יונה שעשרת השבטים למרות 2500 שנה של נתק מעם ישראל בכל זאת ה' גאלם, ויש צד חיובי בגלות 10 השבטים שלפחות לא יסבלו 2500 שנה גלות קשה כדברי הוויכוח בקניות, בפרט שבסוף הם יהיו שווים לממלכת יהודה שכל שנות הגלות קיימו תורה ומצוות.

כל חיל פרעה בים לא נשאר בהם עד אחד

ולאחר מכן הקב"ה החזיר אותו לחיים כדי שישפר את ניסי הבורא, ודייק כן מלשון הפרקי דרבי אליעזר **"שהחייהו הקב"ה מבין המתים"**.

ואחרי שפרעה ניצל, כתוב במדרש: שפרעה נהיה מלך בנינוה, וכשבא יונה הנביא והזהיר אותם שאם לא יחזרו בתשובה נינוה מתהפכת, מיד נזכר פרעה במכות מצרים, והחזירם בתשובה.

וזה פלא עצום, הרי כל המצרים שטבעו ומתו כבר הכירו בכוח השם, ואמרו שהשם נלחם בהם, אבל בורא עולם לא רצה שיחזרו בתשובה לכן מיד הטביע אותם, אז למה דווקא הרשע העיקרי דווקא הוא שרד, ואפילו שהחזיר בתשובה עיר שלימה למה זה עדיף מלהחזיר את כל המצרים בתשובה עכשיו ומיד, מאשר פרעה שחזר והחזיר

רש"י ביונה ב'ו' בתפילת יונה במעי הדג, על דברי יונה **"סוף חבוש לראשי"** - ימא דסוף תלי לעיל מן רישי, **שהראהו הקב"ה ים סוף ואיך עברו ישראל בתוכו** שהיו שתי עיני הדגה כמין שתי חלונות ומסתכל ורואה כל מה שבים.

ונשאלת השאלה מדוע זכה יונה לראות זאת? ומדוע רש"י לא מביא שראה מצרים טובעים בים שזה עיקר הנס לרמב"ן? כמו כן יש להקשות מה הרגיע את יונה שכבר לא היה צריך לענות שמסכים לשליחות ה' ואכן לאחר שניצול מהדג הלך לנינוה והתריעם כנבואת ה' שבעוד 40 יום נוה נהפכת?

והנה בסיובת סירובו להתנבא על נינוה **כתב המצודת דוד**, ולפי **שנוה** הוא ראש **מלכות אשור**, רצה **הקב"ה להחזירם למוטב למען ישמשו בעתיד כמקל להעניש את עם ישראל**: ולכן ברח יונה כי העמדת נינוה היה רעה לישראל, לכן לא היה חפץ להיות שליח בדבר, כי היה טוב בעיניו שיעמדו ברשעם ויאבדו ולא יהיו לשטן לישראל.

והנה בעלון תשעה באב הבאתי את הויכוח בין עשרת השבטים המכונים שמרון למלכות יהודה המכונה אהליבה שסבלו של מי גדול יותר!! 10 השבטים טוענים שהיות והם גלו עוד קודם למלכות יהודה והם גלו למרחקים ונטמעו בין האומות, ואילו מלכות יהודה גלו שנים רבות מאוחר יותר ולמקומות קרובים ובזמן קצר חזרו שוב לארץ ישראל, ועד היום למרות כל אורך הגלות מלכות יהודה לא נטמעו בין הגויים אלא הם ניכרים וידועים כיהודים לעומת 10 השבטים שנטמעו נעלמו בין הגויים.

וממלכת יהודה טוענת שעשרת השבטים גלו פעם אחת וכביכול תם סבלם כי נטמעו בין הגויים, ואילו ממלכת יהודה גלו כמה פעמים וסובלים כל אלפי שנות הגלות בכל מיני צרות וגזירות רעות כי הם ניכרים בגויים כיהודים, והגויים נהנים תמיד להציק ליהודים בכל מקומות וזמני גלותם.

והאם טענת יהודה צודקת, וכי להימחק מעם ישראל משך 2500 שנה זה לא הסבל והעונש הגדול יותר מסבל גלות יהודה כיהודים עד היום, שלמרות הסבלם יהודים וקרובים להקב"ה ולומדים תורה?!

ואולי שבט יהודה טוען שיתקי שומרון, אני סובלת מגליות הרבה כי משך 2500 שנה לא הצלחתי לתקן את חטאי ואנחנו ממשיכים לבגוד בה' ובמקום להתקרב אליו אנחנו מצערים אותו, ואילו את שומרון מלפני 2500 שנה הפסקת לצער את הקב"ה בחטאים כי נעלמתם ונבלעתם בין הגויים, וכבר לא כועס עליכם שנים רבות.

ויתכן עוד לפרש, על פי דברי הנביא הושע פרק ו' (יא) **גם יהודה שת קציר לך בשובי שבות עמי**: וכתב **המצודת דוד** "גם יהודה" - ר"ל כשהיה בלבי להשיב מהגולה את עשרת השבטים כי היה בלבי לרחמם, הנה לא ארחמם כי בני יהודה הבעירו חמתי במה

תוספות על התורה כותב: אבל **אחד נשאר** דהיינו פרעה, והביא **מדרש** שבא גבריאל והחזיק פרעה בתהום של הים חמישים יום, כנגד שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו (שכמניין מ"י היה בתהום של ים).

והנה במדרש תהלים ק"ו וכן הבעל הטורים מביא מפרקי דרבי אליעזר פ' מ"ג מובא מחלוקת תנאים, רבי יהודה אומר אפילו פרעה מת, שנאמר **"אחד מהם לא נותר"**, ורבי נחמיה חולק כי **"עוד ולא עד בכלל"**, ואכן פרעה היחידי שנותר, כמו שנאמר (שמות ט', ט"ז) **"ואולם בעבור זאת העמדתיו"**.

וראיתי מקשים על רבי נחמיה מלשון הפסוק תהלים ק"ו, י"א: **"ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר"** וכאן משמע שלא נשאר זכר מהמצרים ואף אחד לא שרד? ומרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בספרו **טעמא דקרא** עמוד מ"ו תירץ שבשלב א' גם פרעה טבע,

וטהר לבנו – שביעי של פסח

בתשובה רק אחרי מאות שנים, בתקופת יונה שמשח את יהוא למלך ככתוב ברש"י???

ועוד פלא, איך יתכן שאחרי כל מה שעבר במכות ובים, ובחמישים יום בתהום!!! בכל זאת הוא שכח ולא חזר בתשובה מאות שנים, רק עד שיונה הזכיר לו??? ובכלל הוא זכה לאריכות ימים מופלגת, ובכל זאת הוא נשאר רשע???

אלא באמת **רשע נשאר רשע!!!** ומאות שנים אחרי קריאת ים סוף הוא לא התקרב לבורא עולם, **אבל** המוסר שראה ישב כל הזמן על פתחי ליבו, **וברגע** שהתעורר אפילו שזה היה לאחר מאות שנים, בכל זאת **המוסר שראה בזמנו התעורר בו בעוז**, והחליט **לחזור ולהחזיר בתשובה**.

ובאמת מצד עצמו למרות שבתחילה היה טוב שלא רצה לגזור רע על עם ישראל והורידו אותו ממלכותו 3 חודשים עד שנשבר

והסכים להם, עדיין לא מגיע לו את השכר הגדול לחזור בתשובה כי בסוף הוא הרשיע יותר מהם, אבל היות והוא החזיר עיר שלמה בתשובה, היה שווה להמתין לו למרות חטאיו האיומים והמחרידים.

וישבי נינוה עדיפים על המצרים, כי לנינוה היה זו פעם ראשונה שהעירו אותם לחזרה בתשובה ומיד חזרו בתשובה בלב שלם, ואכן הרבה מהלכות תשובה לומדים מנינוה, כי **פרעה הרשע לימד אותם מה זה תשובה**.

ובעצם דווקא פרעה לימד אותם מבשרו, שחזרה בתשובה צריכה להיות מהלב, הנה הוא כבר אמר למשה "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים",

אבל משה ביטל דבריו, ואמר אני יודע שזה לא מלב שלם, וברגע שיגמר הצרה אתה שוב תחזור לסורך, וכך היה משך מאות שנים.

ויתכן מאוד שהוא שרד ללמדנו, א. שתשובה צריכה להיות מכל הלב, ולא רק זמני. ב. שאפילו רשע מרושע שווה לבורא עולם להשאיר אותו מאות שנים, בשביל להחזיר ציבור שלם בתשובה. ג. לעולם אל תזלזל במוסר, אפילו אם מאות שנים זה לא עזר, אבל יום אחד הלב נפתח סוף סוף, והבן אדם נזכר, ואז הכל צף, והבן אדם חוזר בתשובה שלימה.

אבינו מלכינו השיבנו בתשובה שלימה לפניך, ותן בידינו זכות להשיב רבים מעוון, כי עדיין אינני גרוע מפרעה הרשע, מתאמץ אני לחזק את עצמי יחד עם אחרים ציבור גדול עד כמה שידי משגת, לחזרה בתשובה שלימה ונצחית מתוך שמחה וטוב לבב אמנ ואמן.

האם כל המצרים מתו – גם בארץ מצרים מתו, או רק חיילי פרעה שרדפו לים סוף

ויישר כוח עצום לתלמידי היקר מנחם מנדל סגל שבזכותו שאלותיו וראיותיו הנפלאים הגעתי למאמר מושלם זה בעיני בס"ד

המצרים שנותרו בארץ מצרים, ואז כולם ראו שמה שהנילוס עולה זה בכוח ה' ולא מכוח פרעה, ויל"ע.

והנה יש לחקור לדעת רש"י, ובעצם לדעת המכילתא, האם כל העם המצרי מתו, וכך משמע לכאורה בדברי דעת **זקנים מבעלי התוספות שמות יד פסוק כח** על הפסוק "לא נשאר בהם עד אחד" - אבל אחד נשאר והוא פרעה, ומה שכתוב בספר תהלים "אחד מהם לא נותר" היינו מכל עמו:

אבל מדברי דעת הזקנים לא מוכח בוודאות, שהרי הוא בא לבאר את דברי התהילים, **ובתהילים קו'** מבואר שמהשונאים שרדפו לים סוף לא נותר אחד, ובפרט שבמזמור קלו' כתוב רק **ונער פרעה וחילו בים סוף** כי לעולם חסדו ולא מובא שכל עמו מתו שכן היה לומר כי לעולם חסדו על שלא נותר מצרי בכל העולם, וכמו שכתוב **בתרגום יונתן (כח)** ששבו המים והטביעו את כל חיל פרעה שרדפו אחריהם בים, שמהם לא נשאר עד אחד: ואכן מובא ברמב"ן לקמן שלמרות שלדעתו **מתו גם בארץ מצרים בכל זאת כתב שזה לא נזכר בתורה**.

וברוך ה' מצאתי (וב"ה שזכיתי בתפילת שבת וארא תשפ"ה לכוון לחצי מדבריו שהיו 2 הטבעות) שכתב בסידור הרוקח בפ"י עזרת אבותינו "זוהי טבעת וידידים העברת ויכסו מים צריהם" שיש כאן ב' טביעות שכשבאו ישראל לים "מיד יצא הים וטיבע את הנשארים בארץ מצרים, ועברו ישראל, ולכן אמרו המצרים שהיו בים סוף "אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים", ואח"כ ניער ה' את פרעה וחילו בים סוף.

עוד כתב בסידור הרוקח ב"ויושע" שהנס שנבקעו המים בכל המקומות, היה להטביע את רודפיהם המצרים שהיו במקומות אחרים בעולם, ומהמשך דבריו ב"ויושע" משמע שרק רודפיהם מתו בשאר המקומות ולא כל מצרים.

ואומנם כתב רש"י יד' ז' על הפסוק כל רכב פרעה ר"ש אומר כשר שבמצרים הרוג טוב שבנחשים רצוף את מוחו, משמע שאין מצרי טוב שלא מגיע לו מוות.

אבל אם כך קשה שכתוב "ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה'", שמשמע שישארו מצרים בעולם

רש"י על הפסוק "ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים" הסביר 2 הסברים, א. שה' נלחם בעם המצרי, ולא בארץ מצרים, אבל נראה שלרש"י היה קשה הסבר זה, כי היה לו לאמר "כי ה' נלחם בנו"? ולכן כתב הסבר 2, והסבר זה הוא מדברי המכילתא שהמצרים שטבעו בים ראו את אלו שנשארו בארץ מצרים שגם הם לקו כמו המצרים שטבעו בים סוף, כי כשם שאלו לקו כך אלו לקו.

ומצאנו במדרש רבה כא' (יא) ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל מה עשה הקב"ה רמז לארץ מצרים ועלתה, והיו רואים מלחמה בים שנאמר "ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל":

ואולי לכן כתוב שאמרו אנוסה מפני ישראל ולא אנוסה מפני ה', כי מה' אין לאן לברוח שראו שגם אלו שהיו בארץ מצרים גם לקו ומתו, רק רצו לברוח מישראל ולהפסיק את המרדף אולי זה יעזור להפסיק את עונש ה' מהם.

עוד יש לפרש שאלו הנשארים במצרים אמרו אנוסה לנילוס לברוח מארץ מצרים, וכך ה' הטביע אותם בנילוס, ובזה התקיים מידה כנגד מידה שהטביעו ילדי ישראל בנילוס, וכן מצאתי מפורש בתוס' כי ה' נלחם להם במצרים. מהו במצרים מלמד שלקו המצריים מעין מכה שלקו על הים שאותם שבמצרים טבעו בנילוס, ועי' לקמן.

והערה תלמידי היקר אהרן קרמר נ"ו – שמצא מובא בשם הזוהר בפרשתנו ש"נראה" למצרים שבים שכל ארץ מצרים בוערת באש, והיה קשה לי מדוע שמצרים תבער באש ולא במידה כנגד מידה שיטבעו בנילוס? וגם מדוע רק "נראה"? אבל בדקתי בזוהר בעמוד קודם ושם מבואר שהשר של המצרים נשרף בנהר דינור שהוא נהר אש, ולכן היה דומה ונראה למצרים שכל ארץ מצרים בוערת באש, אבל יתכן וגם לדברי הזוהר באמת אנשי ארץ מצרים הנותרים טבעו בנילוס כדברי התוס' הנ"ל.

עוד נראה לחדש בדעת התוס' שהיות ופרעה השתמש בברכת יעקב שהמים שבנילוס יעלו לקראתו, ופרעה השתמש בברכה לרעה ששיקר שהוא אלוהים, לכן הברכה נהפכה לקללה שפרעה ראה איך הנילוס עלה והטביע את

וטהר לבנו – שביעי של פסח

תתרחץ **שביעי** פרעה נשמדו כל המצרים מן העולם, ואזהרת התורה על חתונה עם מצרית מדובר על הערב רב ממצרים שהתחברו לעם ישראל, ותושבי מצרים לאחר קריעת ים סוף הם תושבים מאומות אחרים שבאו וישבו במצרים.

והקשה עליו הרשב"א ודברי תימה הם, וכי כל המצריים נטבעו והלא לא נטבעו אלא היוצאים למלחמה? ובאמת כך משמעות פשטות הפסוקים, וגם **בתוס'** כתבו שלא כל המצרים מתו רק שהמצרים שלא מתו במצרים התפזרו בעולם ועליהם יש את האיסור לא להתחתן, ואומה אחרת נתיישבה במצרים ומהם התחתן שלמה כי עליהם אין את האיסור?

אבל בביאור הגר"א אבן העזר ס"ד סק"ח מתרחץ דברי רש"י **כדברי המכילתא** שכמו שאלו לקו בים כך לקו הנותנים במצרים, וכאמור יש מקום לדייק כן בפסוק **"כי ה' נלחם להם במצרים" וכו'.**

אומנם דברי רש"י זה רק **להוא"מ של הגמרא**, אבל הגמרא דוחה את התירוף ומוכיחה שלא כל המצרים מתו, שא"ר יהודה מנימין ה"י אומר וכו' אני מצרי ראשון וכו' ומוכח שעדיין המצרים קיימים (כי אם האיסור 3 דורות הוא רק מהערב רב הרי עברו הרבה יותר מ-3 דורות עד מנימין שהיה גר מצרי ראשון):

ואם כן מוכח מהגמרא במסקנתא שנתרו מצרים בארץ מצרים, וגם מוכח מהתורה שהרי לאחר חטא העגל **לבי' יב'** אומר משה לה' **למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם**, וכן לאחר חטא המרגלים **י"ג** אמר **"ושמעו מצרים כי העלית"** ואיך יאמרו או ישמעו מצרים והרי מתו כולם?? וגם כתוב **בדברים כג ח"ט' לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבוא להם בקהל ה' "**, ולא שייך לא תתעב על אומות אחרים שהתיישבו במצרים, ועל כרחנו צריך לומר שלא מתו כל אלו שנשארו במצרים, ויתכן כפי שהביא **הריטב"א שרובם טבעו ולא נשארו בארץ מצרים אלא מיעוט.**

והיות וכתוב ואת עמו לקח עמו, זה מוכיח שרוב העם המצרים אכן בא עמו לים סוף, כפי שכתוב **ברש"י** שאכן פרעה הביא 600 רכב בחור, אבל משמע שהתנדבו מעצמם כל בעלי הרכב, ואולי לכן רש"י כותב שטוב שבמצרים הרוג, כי כל בעלי הרכב התנדבו לרדוף אחר עם ישראל.

ובעצם כתוב **ברש"י טו' (כג) ויסע משה - (מכילתא)** הסייען בעל כרחם **שעטרו מצרים סוסייהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות (מכילתא)** והיו ישראל מוצאין אותם בים וגדולה היתה ביזת הים מביות מצרים שנא' (שיר א) **תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף לפיכך הוצרך להסייען בעל כרחם:**

ולכאורה איך יתכן שבזית הים הייתה הרבה יותר מבזית יציאת מצרים, הרי כתוב על ביזת מצרים וינצלו את מצרים וכתב **רש"י** שרוקנו את מצרים כמצולה שאין בה דגים, וגמרא **בכורות ה'** שאין לך אי' מישאל שלקח פחות ממשא 90 חמורים לוביים, **וברבינו בחיי** כתוב שנטלו את כל ממונם, וגם אם נאמר שבבזית הים הכל היה מאוצרותיו של פרעה, ונגיד שהיה עשיר פי כמה וכמה מכל ממון שהיה במצרים כולה, עדיין איך המצרים שרדפו אחר עם ישראל לים סוף סחבו כל כל הרבה יהלומים וכסף וזהב? וכי כמה אפשר לעטר את הסוסים בתכשיטי כסף זהב ויהלומים וכדברי רש"י הקודמים?

אלא שבאמת רוב העם המצרי רדפו אחר עם ישראל, וכל אחד קיבל כבר מאוצרותיו של פרעה ולא רק הבטחה

לאחר קריעת ים סוף והם ידעו ויפרסמו בעולם את נס קריעת ים שה' שולט בעולם, וכן משמע מה**ספורנו** שכתב **"וידעו מצרים". הנשארים במצרים וישבו אלי,** כי לא אחפץ במות המת, אומנם מצאתי שטען באבן עזרא שכתב וידעו מצרים - הנשארים. גם הנטבעים לפני מותם כי אני ה': דהיינו ששייך וידעו מצרים גם על המתים שידעו רגע לפני מותם ובכל זאת מידה כנגד מידה לא יספיקו להגיע לשלב השני לחזור בתשובה אלא מיד מתו, **ועי' הסבר בדיבור המתחיל "ויסר את אופן".**

וכן ראה **בש"ך** על הפסוק **"ואני הנני מחזק את לב מצרים"** שזה לא מדבר על העם המצרי ממש אלא על שאר האומות וקרא אותם מצרים לפי שכולם היו תחת מלכות מצרים, ועליהם כתוב **"וידעו מצרים כי אני ה' "**, אבל לא מוכח מהש"ך שכל העם המצרי מת אלא רק מאלו שרדפו לים סוף.

אבל במדרש רבה כ' (יב) "ולא נחם אלוקים" כתב שאע"פ ששלחם פרעה לאחר שלקו ב-10 מכות בכ"ז לא נתנחם הקב"ה, כי **איני מתנחם "עד שאהרוג לכולם"**, שנאמר (שמות יד) **"וינער ה' את מצרים בתוך הים"** וכתוב (שם) **"סוס ורוכבו רמה בים"** וכתוב (יואל ד) **"מצרים לשממה תהיה"**, לכך נאמר ולא נחם:

אומנם נבואת יואל מדברת על ימי נבוכדנצר, ולא על ימי יציאת מצרים, ולכן אין כאן ראיה ברורה שמתו כולם בקריעת ים סוף.

והנה בנר שמיני של חנוכה השנה תשפ"ה התחדש בס"ד, שהנה כולנו שרים **"מעוז צור"** עשרות שנים, ולא שמים לב למילים, **"חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה"** וכי פרעה לקח את כל ילדיו וצאצאיו בנים בנות נכדים ונכדות לים סוף??

וחשבתי לתרץ שאולי פרעה לקח את כל זרעו ובכך שכנע את חייליו שאין מה לפחד מעם ישראל, והעובדה והוכחה שאין מה לפחד שהוא הביא את כל זרעו - וכי לא ירצה שיהיה לו זכר ושארית אם ימות?? וכמו שאכתוב לקמן שחילק את כל אוצרותיו בין כל עמו שבא למלחמה.

ואולי לכן יש דעה שפרעה עצמו שרד, כי כמו שבמכת בכורות בנו שמת היה כביכול - כך כל זרעו שימש שמתו במקומו בכדי שיוכל להחזיר בתשובה את העיר נינוה. אבל באמת נראה שהכוונה וכל זרעו של חיל פרעה, וכפי שנראה בהמשך בדברי **הרמב"ן, וכן מצאתי בסידור הגר"ח קנייבסקי שהסביר ע"פ רש"י והגאון כדלקמן.**

והנה בחומש **דברים יא' ד'** מצאנו כתוב על מצבה של מצרים לאחר המכות וקריעת ים סוף, **"ואשר עשה לחיל מצרים לסוסי ורכבו אשר הציף את מי ים סוף על פניהם ברדפם אחריכם ויאבדם ה' עד היום הזה".**

ומבאר הספורנו "ויאבדם ה' עד היום הזה". כי אז טבעו שלישי מצרים וחילם באופן שגם 40 שנה אחרי כן היו מרגישים באבדת אותם הגבורים שלא קמו עדיין ממלאים את מקומם:

ואילו הרמב"ן הוסיף שה' איבד הרודפים בים ואבד במצרים זרעם, ולא נשאר להם שם ושאר, כי הם הרשיעו יותר מכל מצרים לרדוף אחרי גאולי השם, אבל זה לא נזכר בתורה:

אך באמת מצאנו סוגיה ברורה **בגמרא יבמות עו'** בעניין זה ממש, ששם שאלו איך שלמה התחתן עם בת פרעה לאחר שגיררה והלא היא הייתה מצרית ראשונה האסורה בחתונות עם יהודי? ומנסה הגמרא לתרץ ע"פ **רש"י** שאולי

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ולפי זה לכן שם הוא מתואר בתואר "פרעה", אבל כאן שהצליח לשכנע כמעט את כל העם המצרי לרדוף אחר בני ישראל, זה הוכיח שחזר לעוצמתו וחוזקו והשפעתו על כל העם המצרי ששמעו בקולו והאמינו בו ולכן כאן כתוב פרעה מלך מצרים.

אזי ברור לפי זה שרוב רובו של העם המצרי אכן יצא לרדוף אחר עם ישראל, ולכן כתוב "ואת עמו לקח עמו", שאכן פרעה הצליח לקחת את כל העם המצרי כמעט כולו ממש, ואכן כתוב **במכילתא** שהיהודים ראו את מצרים מת על שפת הים **אמרו שאמרו כמדומני שלא נשארו עוד מצרים בארץ מצרים**, ואכן גם ילדיהם הקטנים של המצרים הרשעים שרדפו אחר בני ישראל מתו בנילוס מידה כנגד מידה וכדברי **הרמב"ן** בדברים, ורק נותרו מבוגרים בודדים ומשפחתם כהצעת דברי **הריטב"א** שהם לא רדפו אחר בני ישראל.

ומה שהקשו הראשונים על רש"י, כי הם טוענים שלא שייך לפרש גם בהוא"מ של הגמרא שכל המצרים מתו כאשר בפסוקים משמע שמתו רק חיילי פרעה שרדפו אחר בני ישראל בים סוף, ואכן רש"י תמך יסודותיו על המכילתא, ואכן רש"י סובר גם למסקנת הגמרא שרוב העם המצרי מת רובו וכמעט כולו.

מה תצקע אלי

1/50 וכפי שכתב רש"י על הכתוב "דבר אל בני ישראל ויסעו", שכדאי הים שיקרע בפניהם מחמת זכותם.

ובאותו עניין שאל תלמידי היקר יהודה אברמוביץ מדוע רק על צעקת בני ישראל לפני קריאת ים סוף כתב רש"י שהתפללו שלקחו אומנות אבותיהם בידם, כפי שהתפללו האבות אברהם יצחק ויעקב, ומדוע לא כתב כן בפרשת שמות שכתוב באמבטיות שעשה פרעה לצרעתו בדם תינוקות ישראל שעם ישראל צעק וזעק, שם לא כתב רש"י שהתפללו כאומנות אביהם?

ונראה לתרץ כי על משה כתוב שצעק לה' וזה בוודאי היה בתפילה, וממילא שכתוב **ויצעקו אל ה'**, זה גם תפילה לה', שהרי על הטענות שהיה להם המבלי אין קברים במצרים כתוב "ויאמרו", ואם זה המשך הצעקה היה צריך להיכתב בלי ויאמרו.

אומנם בפרשת שמות לא כתוב שצעקו וזעקו אל ה' רק כתוב **שזעקו מן העבודה**, ויתכן כי שם היו שקועים בע"ז לא העיזו להתפלל לה', כי עדיין היו דבוקים בע"ז, ולמרות שלא רצו להחמיר בטומאת ע"ז – עבודת המולך ושחיטת ילדים לע"ז כפי שכתבתי בפרשת שמות בכל זאת לא התנתקו מע"ז רק בעבודת שחיטת הפסח ויל"ע.

ויהפך לבב פרעה ועבדיו

– למצב של שיש ספק זה מהפך, ועוד יותר מזה לא רק ספקות בלב אלא גם לגייס במצב של ספק את כל צבאו ובעצם את כל מצרים שפיתה את כל עמו כמעט כולו כאמור במאמר הקודם, זה מהפך שלם.

וכפי שדייק יפה **תלמידי צבי משה מדין** שכאן הוא מכונה פרעה מלך מצרים שמאדם מושפל לאחר מכת בכורות שהאמינו לו והלכו לישון והוא עצמו העירם משנתם בחצות ליל פסח, להודיע להם שנכשל וטעה והטעה את עמו ששיקר להם שלא ימותו הבכורות ולכן נרדמו כולם, חזר להיות מלך מצרים שכל עמו הלך עמו לרדוף אחר בני ישראל.

שיקבל לאחר הניצחון כשיחזרו למצרים, אם כן מובן שהיה ביזת הים הרבה יותר מביזת מצרים.

כי המכילתא כותב על פסוק ז' "ושלישים על כולו", שפרעה הביא על כל יהודי 3 מצרים, והיות ופרעה והמצרים לא ידעו שרוב עם ישראל מתו במכת חושך שהרי לכן ה' עשה חושך בכדי להסתיר זאת מהמצרים ככתוב ברש"י, אם כן פרעה הביא כמות עצומה של מצרים.

שהרי 600 אלף מעם ישראל היו לפחות פי 5 שזה 3 מיליון, ופי 3 חיילים זה 9 מיליון מצרים, ואם אחד 50 יצא מעם ישראל, אזי פרעה הביא 90 מיליון חיילים, ולפי דעת הגמרא בסנהדרין קיא' שיצאו 2 מ60 ריבוא שזה 1 משלושים אלף יהודים יצאו, אזי יצאו 54 מיליארד מצרים.

ואולי לפי זה מתורץ שאלתו של **תלמידי היקר משה מדין** נ"י שדייק מדוע לאחר שכתוב שפרעה מינה שלישים על כולו כתוב "פרעה מלך מצרים", ואילו בשאר מקומות כתוב פרעה לבד או מלך מצרים לבד? אבל התשובה היא שלאחר הכישלון של פרעה שסמכו עליו שלא יהיה מכת בכורות ולכן הלכו לישון בלילה בבטחה, ופרעה העיר אותם משנתם להודיע שמתו כל הבכורות, באותו רגע הוא איבד מחוזקו ומעוצמתו והעם לא הלך אחריו.

תלמידי היקר יהודה אפפלדורפר נ"י מכיתה ז' תשפ"ה ת"ת תורת אמת ב"ב שאל למה ה' אמר למשה למה מה תצקע אלי, הרי הרלב"ג אומר שדרך עשיית המופתים היא ע"י שיתפלל הנביא אל ה' ויבקש ממנו את קיום המופת?

ואכן דברי הרלב"ג מתרצים מדוע משה צעק בתפילה הרי ה' גילה לו קודם שהכל תחבולה לגרום למצרים לרדוף בכדי להשמידם, אומנם למרות שה' תכנן תחבולה בכדי שיהיה נס, בכל זאת דרך קיום המופת (למרות שהוא מובטח הוא ע"י תפילת נביא).

והסיבה שמשה צעק ולא הסתפק בתפילת נביא וצדיק? ובפרט שמשה ידע את תוכנית ה', וכאמור? כי **צעקה מעוררת רחמים** כמו שמצאנו בפרשת שמות בצרעת פרעה שרק בצעקה של עם ישראל הגיע הארת פנים ככתוב ברש"י "כי ידעתי את מכאוביו" כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאוביו ולא העלמתי עיני ולא אאטום את אזני מצעקתם.

דק כאן טען ה' למשה שזה שונה מתמיד, כי כאן רצון הבורא רצון קדום מעל כל קטרוג שהיה המופת כך שאין סכנה וצורך לקיום המופת בתפילת נביא, ועוד יש לתרץ שכאן ה' אומר לו למה תצקע אלי, כלומר כאן אין צורך להנביא שהתפלל כי העם ישראל צדיקים כי יצאו ממצרים

כתב רש"י "ויהפך" - נהפך ממה שהיה שהרי אמר להם (שמות יב) קומו צאו מתוך עמי ונהפך לבב עבדיו שהרי לשעבר היו אומרים עד מתי יהיה זה לנו למוקש ועכשיו נהפכו לרדוף אחריהם בשביל ממנום שהשאלום:

והקשה תלמידי יהודה אברמוביץ – הרי לשון התהפך משמע ברש"י לגמרי – והרי בהתחלה כתב רש"י שפרעה רק הסתפק אם לרדוף, וה' חיזק לבו להחליט לרדוף, כפי שכתב רש"י על הפסוק "ויחזק ה'", ואם כן זה רק חצי מהפך?

ונראה לתרץ שממצב של ודאי שחרור בטענה כי הטרם תדע כי אבדה מצרים וכולנו מתים שאמרו במכת בכורות,

וטהר לבנו – שביעי של פסח

ויתכן שהיחזק' ה' את לב פרעה היה שלאחר שהכין 300 רכב בחור, אבל פרעה עדיין התלבט האם לרדוף, וה' היטה את ליבו בכך שהחליט לפתות את עמו, ואכן הם התפתו, והיות וכל עמו רובו ממש הלכו עמו והעצימו את מלכותו **כדברי תלמידי צבי משה מדרן**, זה הכריע את פרעה להילחם, בכדי לא לעשות מעצמו שחוק וקלס, שפיתה את כל עמו וגייסם למלחמה ולוותר ברגע אחרון מפחד, **ויתכן שכל מהלך זה - זה היה הצורה שה' חיזק לב פרעה ויל"ע**.

ויחזק ה' את לב פרעה

בפעולות זה גורם יותר להתלבטות גדולה יותר לא ליגע לריק וגם לפיתוי היצר הרע שמנצל פתח גדול פתוח.

אומנם טוען ידידיה הלר שהיות ופרעה בהתחלה לקח 600 רכב בחור ואילו השאר באו בהתנדבות, ולאחר מכן שכנע את כל עמו בהבטחות שכדאי להם לבוא, ואכן כולם הסכימו לבוא עמו, א"כ זה כבר לא גיוס מילואים אלא מצב מלחמה מושלם, וכי יש צורך שה' יחזק את לבו אחרי ששכנע את כל עמו? וכי יעשה ליצנות גמורה מעצמו? ובפרט שמשמע שכבר חילק את כל אוצרותיו ולכן יצא שביזת הים פי כמה וכמה מביזת מצרים כמו זהב לעומת כסף? אלא זה מוכיח כאמור שה' חיזק את ליבו בכך שפיתה את עמו בהצעות יקרות מאוד, **ועצם זה שפיתה והסכימו בזה התקיים "ויחזק ה' את לב פרעה"**.

ואכבדה בפרעה ובכל חילו

שהתחיל בעבירה, כי **פרעה נתן עצה ופתרון איך להפוך את דעת הקהל במצרים** מאהבת עם ישראל שהצילו את מצרים ואת העולם כולו בימי הרעב שלא ימותו מרעב, להופכם לשונאי ישראל דבר ששריו ועבדיו לא ידעו איך ליצור מצב שכזה, **ואכן פרעה שיכנע את העם המצרי שעם ישראל מהווים סכנה ביטחונית למצרים** שברגע האמת הם ישתלטו על מצרים ויכבשו אותה כי הם מתרבים מעל הטבע האנושי, וגרם למצרים לתעב יהודי כקוצים בעיניים.

כשר שבמצרים הרוג – טוב שבנחשים רצוץ מוחו

אלא יתכן טוב בנחשים הכוונה מאולף וידיד של מגדלו ובעליו והוא כביכול טוב לבעליו בכל זאת אם הוא ארסי רצוץ מוחו, כי **999 פעם לא יתקוף ובפעם ה-1000 יתקוף כפי טבעו שהתפרץ**.

וגם המצרים היו מאולפים שהטמינו את בהמתם בבית משך שבועיים בדבר שברגע אחד מתו כל בהמות מצרים שהיו בחוץ אבל המכה המשיכה שבוע שלם, כי ברגע שהוציא בהמה לחוץ בשבוע זה היא מיד מתה

וכן בשבוע של ברד ועליהם כתוב הירא את דבר ה' ובכל זאת מחמת טבעם הרע והארסי התפתו לרדוף לים סוף אחר בני ישראל רובם ממש כמעט כל המצרים כאמור במאמר הקודם.

ללמדנו שכל דבר שיש ארס עבירה, גם אם הוא מרוסן ומאולף כביכול, אתה יכול להתגבר 999 פעם אבל בפעם ה-1000 אתה עלול ליפול בדבר הארס של העבירה והארס ימצא פתח ומקום להפילך, והדברים נוגעים להרבה תחומים, שאם יש פתח לעבירה אפילו פתח קטן, אכן אדם יכול להתגבר לא לחטוא אבל פתאום יפול חלילה ואז יתקשה להתרומם מנפילתו רח"ל.

הלא זה הדבר אשר דיברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים

גרמו שיתפשט כמו "שורש פורה ראש ולענה" בעם ישראל, פריצה של גבולות, ועיוות מחשבה ופקפוק במשה רבינו.

ובסוף זה חלחל אצל רוב עם ישראל, שבגללם ברגע האמת ובזמן ניסיון במי להאמין בפרעה או במשה, רוב עם ישראל נפלו והאמינו לפרעה כשאמר **ראו כי רעה נגד פניכם** - שתמותו במדבר, ולא האמינו למשה שכדאי לצאת ממצרים, ובגללם רוב רובו של עם ישראל לא רצו לצאת ממצרים ומתו במכת חושך.

עוד הוסיף תלמידי צבי משה מדרן שדווקא הפעולות שעשה במרדף אחר בני ישראל שנהג שלא כדרכם של מלכים, שהבטיח וקיים כל זמן המרדף תמיד להיות הראשון ולא כשאר המלכים הנמצאים מאחור להגנתם, וגם הבטחתו שיקח חלק שווה בשלל כאחד החיילים ולא כמלך שלוקח ראשון כרצונו, דווקא זה גרם שיהיה מלך מצרים שיאמינו לו ושרוב עמו ילך אחריו.

ויחזק - משמע מרש"י שכאשר יש לאדם ספקות אז כאילו פתח פתח ליצר הרע, ואז יש מקום להתערבות יצר הרע לפתות אדם ולהכריעו או אז יש מקום שה' יחזק את לבו לרעה כפי שהיה אצל פרעה, וזה ככתוב **לפתח חטאת רובץ, שכאשר יש פתח כבר היצר תוקף ופורץ פנימה**.

וטוען תלמידי ידידיה הלר נ"ו איך יתכן לכתוב שפרעה התלבט הרי קודם כתוב שארגן את הצבא וגם שכנע ובאו מתנדבים רבים עד כדי כך שכתוב שלקח את כל עמו.

אלא באמת יש צבאות שעושים גיוס מילואים כהרתעה מול מלחמה שמתכנן אויב ולפעמים זה מספיק או מתחרטים ולא יוצאים למלחמה, ואכן המושג להתלבט קיים גם בגיוס צבא וברור שכמה שמתקדמים יותר

כתב רש"י בפרעה ובכל חילו - הוא התחיל בעבירה וממנו התחילה הפורענות (מכילתא): **ושאלני תלמידי היקר ידידיה הלר נ"ו** האם זה סותר דברי המדרש רבה א' ט' שפרעה סירב לגזור רע על ישראל כדרישת שריו ולכן התפטר מפקידו למשך 3 חודשים, וא"כ שריו ועבדיו התחילו ולא פרעה, והאם נתרץ שהמדרשים חלוקים?

ויתכן שלמרות שהרצון לגזור גזירות רעות על עם ישראל התחיל משריו ומעבדיו ולא מפרעה, בכל זאת פרעה נחשב

הקשה תלמידי היקר יוסף ישעיהו ברנשטיין נ"ו מה פשר המשל בין כשר שבמצרים הרוג לטוב שבנחשים רצוץ מוחו, וכי כל הנחשים ארסיים ומסוכנים לאדם?!

והרי במשנה למדנו אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק מתפילתו כי רוב פעמים נחש מלבד אפעה אינו נושך, וגם לא כולם ארסיים, כמובא **בברטנורא ברכות ה' משנה א'**. וגם הקשה תלמידי היקר **וכי מדוע יש נחש שמוגדר כטוב?!**

ונראה לתרץ שאכן לא כל הנחשים ארסיים לאדם, ואין צורך להרוג כל נחש בעולם, כי אכן יש הרבה נחשים בלי הרס, וגם נחש לא מחפש לתקוף בני אדם בדרך כלל רק כאשר הוא מרגיש מאויים.

ללמדנו שכל דבר שיש ארס עבירה, גם אם הוא מרוסן ומאולף כביכול, אתה יכול להתגבר 999 פעם אבל בפעם ה-1000 אתה עלול ליפול בדבר הארס של העבירה והארס ימצא פתח ומקום להפילך, והדברים נוגעים להרבה תחומים, שאם יש פתח לעבירה אפילו פתח קטן, אכן אדם יכול להתגבר לא לחטוא אבל פתאום יפול חלילה ואז יתקשה להתרומם מנפילתו רח"ל.

כתב רש"י אשר דברנו אליך במצרים - (מכילתא) והיכן דברו? ותירץ שאמרו "ראה ה' עליכם וישפוט":

וצריך עיון שהרי רק דתן ואבירים הם תקפו את משה בסוף פרשת שמות כמובא **ברש"י** ולא כל ישראל או זקניו?

אלא יתכן שאכן דתן ואבירים הם שהתחילו כמו עמלק שהתחיל וקירר, כך הם שהתחילו בחוצפה והתרסה וחוסר אמון במשה,

וטהר לבנו – שביעי של פסח

כי אחד שמתחיל להתלונן גורר אחרים גם הם שיתלוננו, כפי שכתב רש"י טז' ח' אשר אתם מלינים עליו" – שתלונה של בודד/בודדים גורר את האחרים השומעים שגם הם יתלוננו.

תרעץ אויב תהרוס קמיך – הוה ועתיד, מתמיד כל הזמן.

אחר עם ישראל, אבל בפשטות רק ביום של מוחרת רק אז עם ישראל ראו את היהלומים על כל הסוסים וקודם לכן לא ידעו שפרעה חילק את אוצרו בין כל הרוזפים, רק שידעו ברוח הקודש או כאמור מדתן ואבירם ויל"ע.
על כל פנים מוכח משירת הים מה שמרן המשיג **מפונביו מרן רבי יחזקאל לוונשטיין זצ"ל** היה חוזר ומשנן לתלמידיו שוב ושוב **שעזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומשיע להם ולבניהם אחריהם בכל דור ודור**, וכדברי רש"י **תמיד היא רועצת ומשברת האויב** בהווה כל הזמן בלי הפסקה.

פשר רשימת דרישות עם ישראל ממשה לפני שעברו בים

אלא יתכן שפחדו מהקטרוג שהללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי ע"ז ואולי ה' יטביעם בים מחמת הקטרוג, ולכן ניסו כל כך הרבה ניסיונות, א. בכדי לראות את אהבת ה' להם שעושה כל בקשה שביקשו וזה מוכיח שלא יתן לקיטרוג להטביעם, ב. יתכן שעם ישראל רצו להתחזק באמונת צדיקים ולהפקיע מהם אמונה בע"ז לכן הם ביקשו ממשה עוד ועוד שיראה כוחו של צדיק, ואכן כל מה שביקשו משה הצדיק פעל, ובכוח ויאמינו בה' ובמשה עבדו נכנסו סוף סוף לים סוף בלי פחד שיטבעו מחמת קיטרוג.

תלמידי היקר שמואל מגר נ"ו שאלני ממה שכתוב **באבות דרבי נתן לגמ' שעם ישראל סירבו לעבור את ים סוף**, רק לאחר רשימה ארוכה של דרישות, שתחילה דרשו שיראו ים נקבים נקבים, והכה משה ונעשה הים נקבים, ושוב לא רצו לעבור ודרשו שיהיה בקעה, ושוב סרבו עד שנעשה לפנינו **גזרים גזרים**, ושוב סרבו עד שנעשה לפנינו **חומר/טיט**, ושוב סרבו עד שיעשה מדבר ושוב סרבו עד שיעשה לפנינו **פירוים פירוים**, ושוב סרבו עד שיעשה לפנינו **סלעים סלעים**, ושוב אמרו לא נעבור עד שיעשה לנו **יבשה**, ושוב עד שיעשה **חומות**, ועד שיעשה לנו **נאדות**, וכל כך למה??
הרי עם ישראל פחד מהמצרים למה שלא ימהרו להיכנס לים במכה הראשונה שמשה פתח את הים?

דיוק מהפסוקים: שפרעה נשאר חי לאחר קריאת ים סוף

ולפי זה הפסוקים מדויקים באופן מבהיל על הרעיון!! **קודם כתוב בפסוקים פרעה בפסוק (ד) וחזקתי את לב "פרעה"** ודרך אחריהם **ואכבדה "בפרעה" ובכל חילו, (יז)** ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם **ואכבדה "בפרעה" ובכל חילו ברכבו ובפרשיו: (יח)** וידעו מצרים כי אני ה' **בהכבדי "בפרעה" ברכבו ובפרשיו:**

ואילן בפסוק על ציווי ה' על משה שירים את המטה לשטוף את מצרים בים כתוב בלי פרעה, (כו) ויאמר ה' אל משה **נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו:** וגם בפסוק על השמדם כתוב (כח) **וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד: - מחיל פרעה לא נשאר אחד אבל פרעה עצמו כן.**

קניתי עליית שירת הים בשבת שירה התשפ"ד, ומיד כשהתחיל הקריאה קיבלתי מתנה מיוחדת, והמתנה הרבה יותר ממיליון דולר, אני שומע את בעל הקורא **ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו:**

והתפלאתי איך יתכן שמשה יעשה זאת ולא אהרן, הרי כהכרת הטוב לים אהרן הכה, וכהכרת הטוב לעפר אהרן הכה, אז איך יתכן שעל דוממים יש הכרת הטוב, ואילו על בשר ודם – לפרעה שגידל את משה כבן בביתו כמה שנים אין הכרת הטוב?

והתשובה!!! שלכן פרעה היחידי שנשאר חי!! אילו אהרן היה עושה זאת גם פרעה היה מת, לכן נצטווה משה לעשות כן.

ה' איש מלחמה ה' שמו

המצרים, שישמשו כופר נפש על עם ישראל, ככתוב **"נתתי כופר מצרים"** – ישעיהו מג' ג'.

וכך המקטרגים יפחדו לקטרג בעתיד על עם ישראל, כי ה' שמע את כל הקטרוגים על עם ישראל וניצל זאת לתת את העונש החמור על שונאי ישראל, ולכן ה' **איש מלחמה** שמוציא את כוח הלחימה העתידי מהאויבים, כי ה' נותן להם לצבור המון נשק וברגה האחרון במקום שישמש לרעת עם ישראל ה' משתמש בנשקם עליהם/הגויים .

לכן "ויראו העם ויאמינו בה' ובמשה", כי מצד אחד ראו את אהבת ה' אליהם, מצד שני נבהלו מעונשים שקיבלו המצרים ואמרו זה מה שהיה עלינו לקבל רח"ל.

אבל האמינו שמי שהולך בדרך ה' ואחרי רב צדיק ה' יגן עליו מהמקטרגים.

התחדש בליל שביעי של פסח התשפ"ד בשינה, שחשתי 3 צדדים של מוות שסוגר עלי, ובסוף התעוררתי בפסוקים שאומרים **בתשליך, שמרמוז על יג' מידות, מי קל כמוך וכו' ותשליך במצולות ים כל חטאתם.** והבנתי שזה המחשה עצומה לנס קריעת ים סוף.

שאכן הקטרוג שהיה בים סוף הללו/המצרים עובדי עבודה זרה וכן הללו היהודים, היה נורא.

אבל ה' כעס ונלחם בזעם על הקטרוג, כי יש הבדל בין עם ישראל למצרים, שהרי עם ישראל כן ראויים לנס כדברי רש"י כי הם בחרו נגד רוב עם ישראל ללכת ולהתקרב לה' ולתורתו.

ולכן בכעס הכי גדול שרצו המקטרגים להעניש את עם ישראל, ה' ניצל כעס זה ולא מחק אותו, אלא הפך זאת על